

De summa trini. et fide catho. in anti.

O Regon^o non^o cō
pilavit has decreta
les ppter multa. Pri
muz q̄ aliq̄ similes.
alie p̄rarie. plixita
tē etiā videbantur q̄

da ex his inducere. nonulle vero ex
eas vagabatur palates. his vero a
diuersis suis p̄decessoribus editis.
Itaq̄ vt iā sunt reformatis aliquas
addidit decisorias. hoc q̄ p̄ns op^o
mandauit p̄ fratre Raymūdū suū
capellanū ac p̄nariū fieri. q̄d scz ita
vt est p̄fectū a p̄bauit vt in p̄hemio

**De summa trinitate et fide ca
thoica**

Firmiter

Ypa p̄ma decretal. sūmario nō eget
Unū tū in ei^o sine nō. q̄ quisq̄ in ea
uocatione q̄ vocat^o est p̄t vitaz eter
nā mereri. Sūt tū tres ordines in ec
clesia dei. vt in. g. quozū alter. altero
p̄ponderat

Bannamus

Reprobatur i hac decretali tracta
tus quē abbas Joachiz edidit p̄tra
magistrū Petrū lombardū de trini
tate seu essentia trinitatis.

Titulus de constitutiōib⁹

Anonū statuta rē

Casus est. Nemo suo sensu.
sed canonuz auctoritate iu
dicare dz. Nota. g. q̄ dicit q̄ papa z
imperator legib⁹ nō astringūtur vt
ff. d. legi. p̄nceps. ix. q. iij. cūcta. volūt
tū legib⁹ vire. vt iurib⁹ alle. in glō.
Et q̄ q̄q̄ iudex p̄t vti sēsu suo i iu
dicando. p̄rie tū accepto vocabulo
vt. ff. de arbi. q̄lem. diūnō fm leges z
iura. pronunciet. q̄d tenetur vt iuri
b⁹ in. g. alle. an. et hodie. iūcta. g. l.

de iudi.

Cognoscentes rē

Casus est q̄ caret culpa. carere dz et
iudicis pena. Vel sic summat^o Noua
constitutio respicit futura z non pre
terita. Nota. g. que dicit q̄ nullus p̄
uatur iure suo sine culpa. Hoc tū fal
lit in certis casibus i hoc metro po
sitis. Paup̄tas. odiū. viciuz. falloz. et
scelus. ordo. Personas spoliant z lo
ca iure suo. Et ista notantur in .c. re
nouantes. i. de p̄uile. vbi de hoc

Translato rē

Nil dicitur de vno scz sacerdotio si
mili. q̄n de alio lege simili intelligat.
Nota in tex. in sacerdotio supple le
uitico. q̄d simul cū lege translātū est
nō melchicedech q̄d quingentis ānis
legē p̄cessit. Ad etiā. g. q̄ dicit. q̄ lex
et sacerdotium simul data fuerūt ab
eodē. q̄ in eodē monte de^o Moyfi le
gem z sacerdotiū p̄tulit

Nam p̄cupiscentiā rē

Uno p̄hibito. p̄hibentur omnia q̄
sequūtur ex illo. Similiter a p̄rio sē
su. vno p̄cesso omnia p̄ceduntur q̄ se
quūtur ex illo. l. cui mādata. ff. de iu.
om. iudi. nō. g. que dicit q̄ anq̄ apo
stol^o p̄gnouit legē. putabat non esse
p̄cēm alteri^o rē p̄cupiscere. s. postq̄
inuenit in lege non p̄cupiscere rē ali
enam. credebat esse peccatum

Nac imitaris rē

Nemo dz scōz parz decretis seu cō
stitutionib⁹ sensū suū p̄ponere. nō. g.
q̄ dicit. q̄ sacri canones q̄s scūs Die
ronym^o ita recōmēdat. non sūt postp̄
ponenci. vt. xxxvij. di. relatum.

Cum omnes rē

Constitutio q̄ futuri ligantur z nō
p̄ntes z fm quā min^o habent succes
sores q̄ p̄decessores. nō valz. Vel sic.

Liber primus

Constitutio capituli que non est communis omnibus et per quam tollitur antiqua consuetudo non valet. **Doc. d.** Nota hic gl. que querit an quod facit maior pars capituli totum capitulum facere videatur. **D**istingue quia aut est communitas pluribus et non ut collegiatis non valet. **A**ut ut collegiatus tunc subdistingue. **A**ut ex necessitate. et si tunc absentes vocentur. sufficit quod maior pars faciat. **A**ut ex mera voluntate tunc non valet nisi omnes presentiant in unum non tanquam singuli sed ut collegium. **N**ec obmittas quod notat. g. in verbo consuetudine. quod in absentia potest quis percipere beneficium sine peccato

Que in ecclesiarum

Constitutio laici facta super rebus ecclesie non valet. **Doc. d.** Vide. g. huiusmodi c. que inter cetera dicit. quod illi qui propria sua culpa eget non est subueniendum. **E**t querit an alienans feudum cadat iure suo. scilicet feudi. et dicit quod sic. et dominus illud alii concedere potest. de materia per doctorem. presertim per boicium in c. si de feu. et per doctorem. alios in c. ij. e. tit. de feu. et ibi. gl.

Quibus accessissent

Staturum contra dignitates tollendam factum auctoritate pape confirmatum valet. nisi per actum contrarium tollatur. **V**ide gl. que querit an canonici per se possunt minuere prebendas et dignitates. et an privilegium unico actu perdat. **E**t dicit quod non per se. sed bene auctoritate domini pape. sicut in hoc. c. actus est.

Cum ad ferrariens.

Staturum de certo numero canonicoz vel prebendarum rumpitur facultatibus ecclesie augmentatis. etiam si a sede apostolica fuerit confirmata

tum. **V**el sic. **S**i capitulum contra suam constitutionem de certo numero canonicoz aliquos recepit ultra numerum. de supererectis red dicitur. illis providere tenetur. **N.** dicit. **E**t unum nota quod nostris temporibus non proficit. quod tot sint ponendi in ecclesiis quot ex earum fructibus possunt commode sustentari. infra. de insti. c. i. **V**ide gl. que videtur multum disputare de prebendatione. quando valeat et quando non. **B**ar. in l. non solum. in §. mortuo. ff. de no. op. nunti. **E**t ad hoc allegat contra hoc. c. quod prebendatio facta per raris non admittitur. **E**t ponit etiam differentiam inter prebendam et canonicum. **E**st enim canonicus ius quod pervenit ex electione. **S**ed prebenda est quod pervenit ex institutione et officio.

Ecclesia sancte Marie

Staturum laici super rebus ecclesie factum nullius est momenti nisi ab ecclesia fuerit approbatum. **V**el sic. **C**ause ecclesiarum per statuta laicorum diffiniri non debent. **H**oc dicit **N**o gl. que disputat de potestate laicorum respectu clericorum. **E**t quod citatio siue conventio sit principium iurisdictionis

Ex litteris

Pena privationis a communi sine prebendatione temporis perpetua non censetur. **H**oc summarium est nimis generale sine intentionem gl. quia quod non sit differentia commiter perpetuo et simpliciter exclusum. hoc habet eadem naturam rei. **S**ed in casu huiusmodi. c. scilicet excommunicatione. natura eius est ut satisfactioe facta quis absolvatur. **V**el sic. **S**i quis ab aliquo propter presumptam repellitur durat repulsio quousque repulsus satisfice

De constitutionib⁹ in vi.

cerit. et non ultra. **Uel sic.** Pena pua-
tionis a cōione p p̄uaciā ex statu-
to illata in dubio p̄sumit t̄p̄alis. et
non perpetua. h. d. **Uel glō.** q̄ ponit
differentiam inter perpetuo exclusū
et illum qui est ad tempus exclusus.
Simile patz. q. 7. sunt nōnulli.

Ex parte

**Canonici sine causa non possunt mi-
nuere antiquū numerum prebenda-
rum. Uel sic.** Non valet statutum p
quod diuinus cultus sine causa di-
minuitur. etiam si in forma cōmuni
s papa fuerit confirmatum. **Doc. d.**
Uel glō. que videtur tangere. quid
operetur confirmatio

Quomaz constitutio

Constitutio futura t̄m respicit. p̄ter-
terita qz nō punit. **Uel sic.** Constitu-
tio noua futura respicit. non p̄ter-
terita. nisi de p̄teritis caueatur exp̄es-
se. hoc. d. **Uel glō.** que dicit in p̄nci-
pio dominum apostolicum esse or-
dinarium omnium xp̄ianorum. vt pa-
tet. ix. q. iij. cuncta. **Et q̄ lex nō debz**
esse ambigua neqz obscura.

Bonifacius octau⁹ sextū
compilauit p̄ **Guilhelmuz**
berengarium 7 magistrum
Ricarduz de senis. et fuit eius mate-
ria plures decretales a diuersis p̄s-
tificibus post **Gregoriū** nonū edite
quarū quidē q̄ in scholis ac iudicijs
tenerentur penitus ignotum erat.
Addidit etiam ad eas ex suis

De sūma trinitate et fide
ecatholica. li. vi.
Spiritus sanct⁹ ab utroqz procedit
tanq̄ ab vno p̄ncipio

Titulus de constitutioni- bus. li. vi.

Item ro. pon. rē
Noua constitutio p̄ncipis
tollit p̄mā p̄rariā. q̄uis id
non exprimat speciales consuetudi-
nes 7 statuta rōnabilia non tollit. ni-
si id exprimat. **Nota** ex hoc tex. p̄nci-
palem habere omnia iura in scrinio
pectoris. simile. **L. te. testa. l. omnium**
Nota. g. in verbo reuocare. que pul-
cre docet de reuocatione testamen-
torum. et habes in eadē an et q̄ in
dex potest iudicare f̄m extrauagātes

Et animarum periculis

Primo dicit q̄ statuta ordinariorū
non ligant probabiliter ignorātes
Secūdo dicit q̄ statuta ep̄iscopi ex-
tra suam dioecesim subditum non li-
gant. **Nota glō.** que docet quantuz
bonū sit obedientia. et qui dicuntur
ordinarij

Titul⁹ de rescriptis extra

Item romana
Littere generali iuxta ius
cōmune obtente p̄iudicat
littera specialis. **Uel sic** p̄uilegio ge-
nerali fm ius cōmune obtento ob-
stat rescriptum sp̄ale. etiam de illo
mentionem non faciens. **Doc** dicit
Ad. g. que distinguit circa reuocati-
onē rescriptoz siue l̄rarū aplicarum

Ex parte

Rescriptum cause cognitionez phi-
bens nullum ē. **Uel sic.** In rescripto

Liber primus

intelligatur clausula si ē ita. et si can
se pgnitionē vetat est de falsitate su
spectū. **W. d. Ad tex. 7. g. hui. c. q. di**
cit d. c. illa. si pces veritate nitant.
et de disūctiva si simul duo pmittā
tur. qd sit faciēdū. Et dicit glō. pdi
tionē quibz eē intelligēdā. licz nō ap
ponat. **vt. xxiij. q. ij. 7. xxvij. q. ij. beata**
maria. Et vid. hic de periurio et de
renunciatione

Ceterum si aliquis

Si mentio fiat in scōis litteris de p
mis. sede reuocant pmas. alias non.
Uel sic. si in scōo rescripto de primo
rescripto aduersarij eiusdē cause non
fit mentio. valz primū. alias valz se
cūdū. **Et si primū cōi consensu fuerit**
obtentuz. non valz scōm. hoc tacito
impetratū. Hoc. d. nota glō. notabi
lem que docet quibus modis pdi
rescriptū legitime impetratū. et sunt
septē in numero q narrātur in. gl.

Inter ceteras rē

Cum diuersa sub disūctione pmit
tuntur siue mandantur. sufficit altez
eoruz pbare. Uel sic. **Et disūctioe**
narrantis in rescripto sufficit impe
tranti alterum probare. Hoc dicit.
Per hūc tex. videtur cautelā in iudi
cijs frequentatā q dicitur. prestans
non astringi ad omnia pbanda. sed
solum illa rē. Dic multa narrant. suf
ficit tñ alterū tm. pbari. Abbas. nō.
glō. que arguit q si aliqs tenet ad al
terū duozū subalternatione qdcun
qz prestare voluerit liberatur Insti.
de here. insti. s. penul. et. j. de pbend. c.
referente. Itē q de similib. simile dz
esse iudiciuz. vt hic in tex. et. j. de tras
act. c. inter corporalia. 7. ff. de legi. non
possunt

Si quando et cetera

Non tenet quis alicui per lras ap.
providere nisi de beneficio qd hz fe
cerit mētionē. Uel sic. **Is ad quē res**
scriptū pape dirigitur dz illi parere.
aut iustā causam ostendere qre non
paret Hoc. d. Ad. g. q arguit de om
nib. reddendā eē rōnez. vt. ij. q. iij. s.
Itē in criminali. vers. Itē sola. et ea
q p nimiam sollicitudinē extorta sūt
nō valent. vt. viij. q. j. audacter. 7. xxiij.
q. iij. vnusqz. Et q qs nō tenet ad
implere mādātū pīati nisi causa red
datur. lxxv. di. ca. qmquid. et. j. de p
ben. cū teneamur. Et vide. g. q ē nō
bilis. quia pīpue arguit q de om
nibus non dz reddi rō vt patz in ea

Cum ordinem

Littere contra priuilegiatos obten
te super his super quibus fuerint p
uilegiati non valent. nisi de ipso or
dine fecerit mentionem. Uel sic. **Ci**
ster sienses per rescriptum quo non
fit mentio de ordine suo conueniri
non possunt. Hoc dicit

Eam te

Mandatū factuz capitulo sede va
cante super his que episcopus face
re tenetur deuoluitur ad episcopum
ex ipis canonicis ibi postea electuz
et confirmatum. **Nota ex hoc textu**
ibi. si datam litterarum rē. q p muni
ter allegatur datā lfarū attendēdaz
et vide de hoc. g. nota. g. q arguit. q
id qd quis cū alijs facere debet si sa
cultas se obtulerit ipse solus face des
bet. sed solus potest emendare qd cū
alijs malefecit. vt. j. de iurciurā. c. si
cut nostris. et. xxxv. q. ix. q quis com
misit rē

Ad aures

Ad aures

De rescriptis in anti

Non valent lre obrente p illū q̄ sua
tacuit bñficia ⁊ dignitatē suā nō ex
p̄sit. Et nō glō. q̄ papa sic vni vult
pcedē bñficia q̄ alterū non ledat vel
granet saltē grauiter. vt. xv. q. ij. De
ecclesiasticis. et. ix. q. ij. Si quis non
obediat. et. ix. q. viii. ca. non curo.

Si autem

Malz scda lra ptra p̄maz. si q̄s dolo
vel negligētia postposuit vni p̄ma.
Vel sic excipit re' ptra rescriptū. q̄
de suo p̄mo mentionē non facit. nisi
dolo vel negligētia nō fuerit vs' illo
Doc. d. fm Jo. an. Ad. gl. q̄ dicit q̄
illa q̄ ānua sūt ad agēdū. p̄petua sūt
ad excipiendū. Et distinguit q̄ exce
ptionū q̄dam p̄petue sunt ⁊ quedaz
temporales. vide eam

Ad hec sumus

Non valent lre p̄ q̄s incerti iudices
dātur. ⁊ incerta. s. futura negotia cō
mittuntur. Ad. g. q̄ ē nōbilitis ⁊ repro
bat nūmā generalitatz. vt. s. de do.
⁊ p̄u. ex lris. Et ponit ī si. ista mē.
Principijs obsta. sero medicina pa
rat. Nā mala p̄ lōgas p̄ualuē moras
Itē ponuntur ista metra ad illud. po
sitū tex. q̄ in eis dicit q̄ celeritē obui
andū ē malicijs et morbis

Ad audientiam

Falsa latinitas viciat rescriptū dñi pa
pe. Et sic sūt mō si papa loq̄t aliē q̄
ī plurali. vel ep̄os filios appellat. vt
f. de falsa. q̄ graui. Et nō. g. q̄ videt̄
tangere an viciū scriptoris in testa
mēto nocet. et dicit q̄ non. si alias de
volūitate seu intētionē testōris p̄stet.
Sic ec̄ de papa ē quo ad rescriptuz

Ex parte

Littere obrente ab appellato vel ap
pellante non valent nisi de appellati
one fecerint mentionem. Nota per

hunc textum. q̄ cum vna ecclesia al
teri est subiecta. nō agit illa q̄ subie
cta est. sed que habz ipam subiectam
Ab. nō. in. g. vñū rarum quod raro
inuenies in iure. scz q̄ aliquis nō de
tulit appellationi sue. Hoc dicit.

Seiscitatus

Clausula. si nō poteritis interesse. est
ad iuris ⁊ ad facti impotētiā referen
da. Vel sic. Rescriptū q̄ pluribus cā
delegatur. cū clausula. q̄ si nō omnes.
z. de impotentia iuris ⁊ facti intelli
gitur. Hoc. d. Nota. gl. que dicit. q̄
aliquid possum' quoz modis. Unde
versus. Posse q̄dē reb' dāt ius natu
ra potestas. Officij meritū p̄moduz.
diuina volūtas. De potentia iuris
p̄. xij. q. ij. faciat homo. et. xvij. q.
ij. Agatosa. in fine. De potentia na
ture patet infra. de despon. impu. pu
beres. et. c. a nobis. De potestate of
ficij patet infra. de consanguinita. c.
⁊. et. xxi. disti. versus finem. ⁊. c. inferio
oz. et infra. de maiorit. et obedi. Cu
ius inferior. De potentia meriti dici
tur. iij. q. vij. Tria s̄ potentia diuine
voluntatis patz. de pe. disti. ij. chari
tas. Et dicit. gl. huius. c. q̄ illiterat'
potest esse iudex. scilicet si habuerit
consuetudinē causarum et peritiā
iudicandi. Et dicit de potētia iuris
et facti.

Pastoralis

Hic habes quō sit procedenduz cū
de reuocatione litterarum ambigē
In questione reuocationis rescri
ptozum recurritur ad arbitros si iu
dices sibi non deferant nec inuicem
concordant. Hec dubitatio locum
non habet in causa appellationis. qz
appellationis iudex cognoscet. vt f.
eodez. ti. c. dilectus filius. nec re inte

Libet primus

gra. de appella. c. vt debitus Ber.
Item hic etiā habes qñ speciale de-
rogat generali Nota glō. que est no-
tabilis. que inter cetera disputat an
maiori parti sit standum.

Sedes apostolica

Non possunt in aliqua clausula ma-
iōra comprehēdi q̄ illa sūt que ī lit-
teris exprimuntur. Vel sic. Per clau-
sulas generales quidē alij et res alte-
posite in rescripto non conueniuntur
multitudo. nec conueniuntur perso-
ne vel res maiores exp̄sse. sed pares
vel minores. nisi maliciose vel dolo-
se maiores exp̄sserit. Hoc. d. Simi.
in cle. ij. de cura. notat. g. q̄ dicitur
maiores et digniores. Et dicitur q̄
psone notabiles sub clausula genera-
li comprehēdi non debēt. et que ci-
tius mouent animū p̄ncipis vel ad-
dandum vel ad negandū. Itē q̄ rō-
ne maioritatis p̄sumitur contra ali-
quē. vt. xxx. q. ij. Rotarius.

Et tenore

Qui p̄ra vnū et sup eadem re ad di-
uersos iudices litteras impetrat p̄-
dit omnes si ambabus vtatur. Nō
glō. que docet quid faciendum sit. cū
plures littere ab vna parte impetrā-
tur sup eodē negotio. Itē q̄ petit ser-
uū in vno iudicio. et postea in alio
p̄dit cām. vt. l. de asserti. tol. l. i. §. fi.

Quia a deo

Littere sup beneficio impetrate nō
valent nisi de beneficio quod impe-
trans habz fecerit mentionem. Nō
glō. que docet q̄ prebenda sit modi-
ca et que sufficiens. Et dicitur illa q̄
sufficit sibi et suis. l. di. studeat. Et
q̄ etiā aduenientes possit recipere
et episcopalia iura persolvere. §. de
preben. de mōchis. et. §. de supplē.

negli. pla. sicut. Itē. In tali sufficientia
debet haberi ratio notabilitatis. vt
x. ij. dis. non cogantur. Et scientie. §. d
preben. c. de multa. Et dignitatis. ff.
de vari. et extraordi. cog. l. i. In one-
rarijs. Item notat etiam glō. huius. c.
an non clericus potest impetrare p̄-
bendam vel beneficium. Et videtur
glosa sentire q̄ non. vt in. c. ex litte-
ris. et. infra. de transactio. Secus di-
cit si se vellet ascribi clero. et tamen
antequam admittatur debz fieri cle-
ricus. Hec composella.

Causam que

Plus statur iuris ordinis q̄ rescri-
pto. Vel sic ordo rescripti interpre-
tationē recipit a iure cōmuni. Hoc
dicit s̄m Johannē and. S. dominus
An. addit et clausula in rescripto po-
sita ad debitum statum iuris redu-
cetur vbicunqz seruata reperitur.
Nota glosam notabilem de clausu-
lis in litteris vel rescriptis ponēdis.
quomodo et qualiter debent intel-
ligi et iuxta iuris cōmunis intelligen-
tiam transponi

Constitutus

Rescriptum ad beneficium impetra-
tum non valet nisi de certo canoni-
corum numero fecerit mentionem.
Nota glosam que dicit que intelli-
guntur excepta in iuramento. Item
dicit q̄ prebendarius non debet eē
sine fructibus

Super litteris

Qui per fraudem vel maliciam im-
petrat litteras et exprimit falsitas
tem vel supprimit veritatem talem
que tacita vel expressa nullatenus
habuisset. carebit omni commodo
litterarū. Nota glō. que dicit q̄ nō
obest q̄ per simplicitatem omissum

De rescriptis in anti

est. vt. ff. de ven. inspi. l. i. §. ii. Itē po-
nit q̄ in rescripto exprimi debent. Pri-
mo videlz facti series. vt. §. de coha.
cle. 7 mu. c. sup. eo. Sc̄do. p̄cess^o cause
§. de re iudi. inter monasteriū. Item
nomē dignitat. sue. vt. §. e. cū adeo ic̄

Edoceri

Ubi abbas in p̄uentu ministrat tes-
net abbas p̄ lras p̄tra p̄uentū t̄m̄mo
do impetratas r̄ndere. Vel sic in nes-
gotijs cōibus abbas r̄ndere tenet p̄
litteras solūmō p̄tra abbatem impe-
tratas. Ad. g. que docet q̄n̄ collegi-
um p̄uenit 7 p̄uenitur. 7 ad hoc solz
allegari. Dic q̄ nec sic nec sic. Nāz p̄
uilegiū nō p̄uenitur. nec p̄uenit sine
auctoritate p̄lati. Sic 7 ecōuerso p̄
latus nō p̄uenit nec conuenitur sine
auctoritate conuentus

Cum dilecta

Processus habet^r p̄ lras surreptiti-
as irritatur. habet^r aut̄ p̄ter vel con-
tra formā in rescripto dataz irritus
nūciat. Hoc. c. cōiter allegat̄ ad hoc
q̄ fines mandati sunt diligenter ob-
seruādi. p̄bat etiā q̄ in rescriptis or-
do scripture seruāndus est. Ad. casus
in glō. in quibus alter alteri nō p̄t
p̄mittere vices suas.

Plerumqz contingit

Ualet rescriptum secundum non fa-
ciens mentionem de primo quo im-
petras dolo vel negligētia vti post
posuit infra annum seu per lapsum
anni. Uide glo. que querit quis hoc
casu probabit negligētiam. et dicit
q̄ transcursus anni. hoc tamen ho-
die non obtinet. quia qui primo p̄-
sentat litteras suas iudici. potior ē.
vid. glosaz. et notatur §. eodem. c. ab-
batem.

Cum contingat

Hic datur doctrina s̄m quam diuer-
sa mandata recipiens debz se habē
Vel sic instruit ordinariū quid fa-
cere debz cum diuersorum delegato-
ri mandata recipit p̄traria. Hoc. d.
Vel sic Si delegati dati diuersi per
diuersa rescripta mandāt ordinario
contraria. quid habeat facere ordi-
nariū. Itē. nō glō. que dicit nos il-
lud scire quod ab alijs audimus. vt
xxij. q. v. ca. hic tamen. Et q̄ littere q̄
non apparent non sunt

Olim ex litteris

Cum in rescriptis plura narrantur
continentia diuersos effectus. nō suf-
ficit alterū probare quo ad vtrunqz
effectum. Ex si. hui^o. c. nōtur q̄ clau-
sula sequens debz ad omnia p̄ceden-
tia referri. Nota glosam et textum
qui docent intelligere clausulas po-
sitas in litteris. et dicunt de falsitate
litterarum et apparitione. Et facit
maxime ad intellectum eorum que
dicuntur in. c. Inter ceteras. supra. e.

Dilectus filius

Casus est. Super restitutione cōm-
nionis et beneficii littere impetrate
non valent nisi de āmonitionis cau-
sa fecerint mentiones. Uide glosam
que dicit q̄ causa facti potius querē-
da est q̄ ipsum factuz. vt. xv. q. vi. ca.
§. in fine. et §. de accusationē. Cum di-
lectus

Postulasti

Casus est. Vicarius perpetuus nisi
de vicaria fecerit mentionez non po-
test super beneficio litteras impetra-
re. Uide glosam que dicit de clerico
ad titulum sui patrimonij promo-
to. Et an licite obtinet ecclesiasticuz
beneficiuz qui sufficiens habz patri-
monij. de hoc vide reportata que

Liber primus

videtur dicere q̄ sic. Idez tenet In nocent. et sequitur Ab. potissime cuz abest auaricia

¶ Nonnulli

Casus est per litteras apostolicas non debet quis ultra duas dietas ad iudicium euocari. Et hoc prima pars. Secunda pars sic summatur. Non valent littere ad lites impetrare per non coniunctas personas absq̄ speciali mandato domini pape. Nota textum qui dicit q̄ lites sunt restringende. Item q̄ nullus sine speciali mandato potest pro alio litteras impetrare. nisi forte d̄ illis personis extiterit a quibus non debet exigi de iure mandatum. De quibus personis habes. ff. de procura. Sed de persone. Item nota gl̄. que docet de quib⁹ dietis. videlicet an vsus alibus vel de legalibus sit text⁹ intelligendus et concludit q̄ de vsualibus quia nō ex opinionibus singulorum sed ex cōmuni vsu nomina ex audiri debēt. vt. ff. d̄ suppell. le. labeo. Et q̄ consuetudo est optima leguz interpret. j. de psue. cū dilectus.

¶ Dilectus filius

Judices appellationis et non principalis negotij debent cognoscere ad quos iurisdicō debeat pertinē. Vel sic Quando agitur actione reali diete computantur a finibus diocesis vbi res sita est. Et de meritis appellationis. non iudex a quo. s̄ iudex ad quem cognoscere debet. Item nota gl̄. que tangit vbi quis conueniri debet qui plura habz domicilia. et dicit vbi aliquis se collocauit cū reb⁹ suis. vt vbi assidue cōversatur. Itē aliquis etiā sortit forū ratione rei de qua agitur. vt. j. de fo.

compe. c. vlt. vbi numerantur plura ex quibus quis sortitur forū

¶ Capitulum sante crucis

In litteris beneficialib⁹ regulariter ille valent q̄ prius ab aliq̄ impetrant. Vel sic. Si plures impetrēt litteras in eadem ecclesia status date vt prius in data preferatur. et ille solus recipiatur. Nota. gl. que in hoc est singularis. q̄ qui aliū preuenit ille obtinet. vt. j. de appel. debitus. Itē dicit gl̄. q̄ suspensus iterum p̄t suspendi sicut excommunicatus iterum excommunicari. 7 alle. ij. q. iij. Engeltrudaz. xi. q. iij. excellentissimus. xij. q. ij. de viro nephando

¶ Ad audiētiā nostraz

Non valent littere a clerico vendite prius impetrare nisi de venditione siue de earū renūciatione fecerit mentionē. Vel sic. Si hñs litteras pape ad bñficia eis renūciat ppter annuā pensionē non valēt littere q̄s postea ad beneficia hoc tacito impetravit. Hoc dicit. Nota. gl. de istis verbis anno et annuo. et q̄liter post sniaz admittitur pbatio. Versus. Annua si debes tūc respicias caput anni. Anno si debes i sine teneberis ani. Mā si dicitur tu teneris mihi annuas pensiones tunc recipiet illas in principio anni. vt. l. qñ. di. lega. vel fideicom. ce. l. j. Et talis perpetua est. Insti. de ver. ob. s̄ at si ita. Sed si in obligatione dicitur. quolibet anno. tūc teneē obligatus satisfacere in fine anni. vt ff. de ver. ob. in hoc anno. ff. de pdi. 7 de demon. l. si in annos. Item et qualiter post sententiam admittitur pbatio

¶ In nostra

Qui plures litteras ad beneficia

De rescriptis in anti.

Impetrat tñ alteris vti potest. **Uel** sic. **R**ecept^o per litteras apostolicas licet prebendam expectet. si per litteras hoc supprimētes in alia ecclesia prouidere mandetur eis parere non debetur. hoc dicit. **N**ota glo. que dicit q^d ad cautelam expedit quādoq³ plures habere litteras. vt si i vna ecclesia non acceptaret. fieret in alia.

Ex parte decani

Reuocatio manifesta pcuratori, et non parti nec iudici. nō nocet parti sed reuocanti. **Uel** sic **N**on valet rescriptum qd pcurator reuocat^o et de hoc certificat^o extra iudiciū impetrat **S**i vero in iudicio impetravit. valz rescriptū si iudex et aduersari^o reuocationez ignorabant. hoc. d. fm **J**o. an. **N**ota. g. que docz quis dicatur falsus procurator. et est qⁱ fuit et nō est. vt patz in hoc. c. vel qui procurator est. sed excedit fines mandati. **E**t declarat pro quibus personis sine mandato possz impetri. vt sunt liberi. parētes. fratres. et affines. et liberi. vt. ff. de pcura. l. sed de persone. qz et agere possunt pro talibus coniuētis personis. dum tñ voluntas non appareat contraria. vt. ff. de procur. **P**omponianus. solti.

Significante

Littera contra hominem vnus dioecesis impetrata ad hominem etiam eiusdem nominis alteri^o dioecesis extendi non debz. **E**t nō glo. que dicit q^d ex quo de corpore constet extrinseca non nocent. licz omnia nō exprimantur. vt. j. de psan. et affi. tua nos.

Kadulphus

Per litteras impetratas ptra homines de diocesi. homines de ciuitate non possunt pueniri. **N**ō. g. que dicit

q^d licz ep^s sit in ecclesia et ecclesia in episcopo. vt. vij. q. j. scire. quādoq³ tñ nomine episcopi non designatur ecclesia. vt. j. de testi. requisisti. z.

Significauit

Beneficiū clausule generalis perditur. si re existente integra decedat contentus in ea. **Uel** sic. **S**i conueniendus per clausulam. **E**t quidaz alij re integra moriatur successor. per illud rescriptum non potuit pueniri. hoc dicit. **N**ota. g. que dicit. q^d data litterarum est inspicienda. vt. s. e. tit. eam te. et. c. constitutus. **E**t q^d rescripta personalia sunt nec extenduntur ad alias personas vel alias res. q^z q^z continentur in eis. j. de offi. dele. cuz olim. et. c. cum. p. et. g.

Ex insinuatione

Non valent littere executorie faciētes de monitorijs mentionem vbi nulle monitorie precesserunt. **Uel** sic **N**on valent executorie in quib⁹ impetrans dixit false monitorias precessisse. nec ei creditur de monitorijs nisi fidem faciat. simile in autentica **S**i quis in aliquo. c. de eden. **N**ō glosam que dicit q^d pluralis locutio contenta est duozuz numero. vt. iij. q. iij. s. nisi numerus. et de regu. iur. c. pluralis in. vi.

Mandatū apostolicū

Mandatū apostolicū et verba rescriptorū pntis temporis ad preterita possunt trahi. **Uel** sic. **E**xecutor cui scribitur vt in certa ecclesia faciat aliquez recipi cum clausula. **S**i ibidem pro alio non scripserimus qui huiusmodi gratiam prosequitur. non debet mandatū exequi si alius ibi iam est receptus de mandato scribentis. **H**oc dicit **N**ota glosā

Liber primus

que dicit q̄ papa non intēdit vnam ecclesiā gravare sup̄ receptiōe duoz̄. Habetur ergo sentire on⁹ si fructus p̄ plurib⁹ sufficiant. q̄ fm hoc debe b̄t̄ iustitū i ea. 7 d̄ hoc. s. e. c. 7. c. pxi.

Litteris apostolicis

Non dicit̄ papa gravare capituluz cū executoriā p̄cedit illi cui monito rias p̄cesserat p̄decessor illi⁹. **Uel sic.** Si ad mandatū duoz̄ duo mādantur recipi. eccl̄a non dicitur gravari. **Notat. g. ar. q̄ successor tenet adimplere factū sui p̄decessoris. xvi. q. vi. illud.** Sic et mandatū seu p̄ceptum factū p̄ p̄decessorē. successor tenetur adimplere. xvij. q. ij. dudum.

Abbatibus qui

Spēale mandatū p̄cedens derogat generali subsequenti. **Uel sic.** Diocesan⁹ cui scribit̄ vt in diocesi sua vbi p̄ alio scriptū nō est p̄videat vel faciat p̄videri non p̄t̄ illud exequi circa beneficiū spectans ad collationē abbat̄is tā gravari. h. d. **Ad gl. q̄ in p̄ncipio sui dicit q̄ qui mandatū suū primo representat ille debz̄ beneficiū prius obtinere**

Ab excommunicato

Qui excommunicatū se iniuste vel p̄tra cōciliū generale p̄uertitur ad excommunicatorē remittit̄. **Uel sic.** Per rescriptū dicit̄ rectū excommunicatori q̄ excommunicatū absoluat si p̄ p̄ciliū excommunicavit eundē. nō datur ei p̄gnitio. **Ad glo. q̄ in hoc est spēalis. et solz̄ ad hoc allegari q̄ q̄libet in facto suo debz̄ eē cert⁹. nisi p̄babile haberet ignorantiā. vt. xxxiij. q. ij. ca. in lectū.** Item in facto alieno null⁹ debet esse nimis diligens. nec morosus nec etiā nimis negligēs exemplū p̄t̄ esse in electionibus vt. ff. de iur. 7 fac. ig.

Si proponente

Qui fraudulēter dicit se b̄ficiū nō habere dū tñ habeat modicū. littere non valent. **Ad. g. que dicit q̄ modica res et modicū dānū de facili tolerantur. 7 alt. xij. q. ij. ca. bone rei**

Quia nonnulli

Hic tangunt. vij. vicia morum quoz̄ rum si q̄s aliquod cōmiserit careat impetratis 7 in expensis et damnis aduersario condemnabitur. **Uel sic.** Loco sūme septē species fraudis ponuntur in hac decretali. quarū tres p̄mittunt̄ in impetrando 7 q̄ttuor in abutendo. et pena eoz̄ est cōis scilz̄ amissio litterarū et condemnatio in expensis. hoc dicit. **Nota glosam q̄ disputat an littere possint impetrari ad futuras lites. Et an rei q̄ non dū extat possit iponi seruit⁹. Et dicit q̄ id de quo agendū est. primo debet esse in reruz̄ natura. Et glosa est satis notabilis**

Titulus de rescriptis li sexto

Ipso iure

Rescriptum vel p̄cessus per ipsum habitus non valet. si excommunicato super alio q̄ ab excommunicationis vel appellationis articulo fuerit impetratum. **Nota glo. in verbo p̄cessus. que dicit decretalem p̄ia. 7. de excepti. non esse correctam per hanc. s. loqui in diverso casu.**

Cum in multis

Per clausulam quidē alij 2c. possūt solum quatuor conueniri quoz̄ nomina in primo citatorio exprimūtur

De rescriptis in vi.

variationi sit locus. Nota textum q̄ vult infinitatem reprobari. Nota glo. que dicit q̄ severitas restringit cum multitudo peccavit et al. cōcor.

Dispendia

Si actor contra reum super plurib⁹ personalibus actionibus literas impetrat ad diversos iudices nec valēt nec processus earundem et actor reo condemnabitur in expensis Et ideo in reo conveniente vlt reconueniente actorem eodem durante iudicio.

Cum aliquibus

Recept⁹ per literas facultatis si ad recipientes spectat receptio ipsorum et non pape intelligitur receptus eē nisi in literis aliud esset expressum.

Si autē receptio non spectat ad eos tunc ap. sedis dicitur auctoritate receptus.

Si gratiose

Rescriptum pape quod concedit p̄ moto retentionem primorum beneficiorum vsq; ad beneplacitū pape extinguitur mortuo papa. Secus si ibi dicatur vel ad beneplacitū apostolice sedis. sic ergo aliud est cū scribitur persona. aliud dignitas. sic diversum cum persone et cum dignitati scribitur. c. quoniam supra de offi. de leg. c. si. infra eo. et infra de privile. c. ne aliqui.

Susceptum

Vocatio per mortem et vocatio per renuntiationem sunt diversa et ideo in literis ad beneficia impetratis vno expresso non venit reliquum. Nota glo. que inter cetera dicit q̄ per fictōnem iuris veritas non confunditur. et al. cōcor.

Gratia quam

Licet ignorans beneficium sibi colatum in impetratiōe alterius illius mentionem non fecerit valent literę. alterum tamen eligere debet si de iure simul retineri non possunt. Et nota glo. que docet que beneficia simul et semel retineri possunt etiā sine peccato.

Quamvis is cuius

Si restituatur quis ad gratiaz renouatam sine alterius preiudicio intelligitur restitutus. Unde alteri añ restitutionem impetranti preferri non debet De isto vide glosam

Si propter tua debita

Si papa alicui propter sua debita concedit fructus beneficiorū ad certum tempus per hoc non vult detrahere fabricę ecclesie et fructib⁹ ad vsū aliorū deputatis. Nota glo. que videtur querere an in permutatiōe vacet beneficium.

Si eo tempore

In literis ad beneficia impetratis inspicitur tempus date Unde per illas beneficium curatum obtinere nō poterit qui licet nunc sit maior. si illo tempore minor erat. et facit in ar. q̄ incipit unum est spectandum. nec firmatur tractu temporis quod ipso iure ab incipio non valebat infra de re iud. c. non firmatur cum suis cōcor. Nota glo. q̄ docet que sit idonea etas ad obtinendum beneficium curatum

Statutum quod

Istud. c. quatuor ponit atq; statuit In p̄ma pte ponit q̄b⁹ psonis et in q̄bus locis cē. a sede ap. vel legatis vel delegatis ipsi cōmitti debeāt et tractari. In sc̄da provideēt circa exactōnes q̄ fiebāt in iudicijs ab ipsis delegatis

Liber primus

affessoribus vel notarijs cause et ap-
ponitur pena. In tertia prouidetur
circa uocationes testium ad iudiciū
que sepius maliciose fiebant et causa
fatigandi testes vel ab eis aliquid
extorquendi. In vltima decreuit cas-
sum et irritum quicquid fuerit factū
contra. Nota glo. que disputat de
multo et de modico. Item dicit de
paupertate et cetera. Et ponit glo.
etiam differentiam inter remittere et
dare alias etiam nota qz bone sunt.

Tibi qui gratiam

Ista decretalis ē obscura satis et do-
cet cui competat beneficium an pri-
mo presentanti literas suas an primo
recepto. Et vide eam et ipsius glo. q̄
inter cetera dicit q̄ executor debz eē
certus. Dicit etiam q̄ presentatio col-
latozi facta sufficit sed non executori

Si pro te alicui

Si primo sub conditione prouideri
mandatur et secundus pure impetrās
anteq̄ veniat cōditio a papa vel ex-
ecutore suo canonicatus obtineat in
affecutione prebende primo preferē.

Nota glo. que ponit differētiā in-
ter remittere et precipere. Et notat
qui sunt vocandi in receptione cano-
nici. Item ponit differentiam inter
executorem datum ad prouidenduz
et ad compellendum.

Duobus super

Si ex duobus impetrantibus super
simili prouisione nō apparet quis pri-
mus si solum alteri collatus sit cano-
nicatus a papa ille p̄fertur alteri etiā
prius presentato et primo recepto.

Si autem vtriqz vel neutri est colla-
tus aut alter in presentādo preuenit.
aut ambo concurrunt si aliter p̄uenit
et ille p̄fertur si ambo concurrunt

ille vel illi vel ipsorum maior pars ad
quos collatio et receptio spectat alte-
rum tenentur eligere et ille solus ad-
mitti et alteri p̄fertur nisi papa vtri-
qz voluit prouideri. Nota etiam gl.
q̄ papa non vult grauare ecclesias.
sic supra eo. t. c. mandatum.

Quia per ambitiosam

Omnes indulgentie concessę a boni-
facio vel suis p̄decessoribus clericis
de percipiendis perpetuis fructibus
beneficiorum suorum in absentia sūt
reuocate et p̄fertur papa se in poste-
rum illas non daturū

Nota glo. de fructibus et quotidiana-
nis distributionibus. Et notat etiam
glo. q̄ imperator quandoqz corrigit
dicta sua. Clemens quintus hoc vo-
lumen condidit quod nomine suo cle-
mentine dictum est que propter mu-
tabilitatem rerum et nature factę sūt.
q̄ natura nouas semper deproperat
edere formas. Sed cū eas p̄pter mor-
tem supuenientem publicare non po-
tuerit. Ihes. xii. eius successor eas s̄
bulla sua publicari fecit atqz p̄cepit
eis vti tam in iudicijs q̄ in scolis. In
titulo de sūma trinitate et fide catho-
lica multa pulchra dicit in textu et
glo. que omnia vide.

Titulus de rescriptis in cle

Abates

Maior prelatus pro membris suis
etiam si sunt de mensa reum conueni-
re non potest per rescriptum aposto-
licum nisi vbi possunt administrato-
res membrorum contrafaciens in ex-
pensis et interesse punitur

Et si principalis

De consuetudine in antiquis

Prinicipali officiali episcopi et prio-
ri p[ro]uinciali l[icet] obedienciar[um] e[ss]e delega-
ri p[oss]unt a papa u[el] ei[us] legato Officiali
u[el] foraneo u[el] p[ro]uinciali claustrali n[on] h[ab]et.

Auditor

Adiutores i[n] romana curia p[oss]unt p[ro]nu-
ciare b[en]eficiu[m] alicui fore debitum et p[ro]
p[ro]prietatem eidem p[ro]ferre. Nota. gl. q[uod] u[er]u[m]
debet determinare q[ui]s i[n] curia romana
habeat ordinariam iurisdiccione[m]

Gratie ut de

Expectas b[en]eficiu[m] p[er]dit gra[m] si conse-
quit aliud q[uo]d cu[m] illo q[uo]d expectat de
iure retinere n[on] potest. Nota. g. que
querit an clericus p[ro]habens matrimo-
niu[m] perdat immediate b[en]eficiu[m]

Literas nostras

Litere apostolice alicui sup[er] p[ro]uisione
b[en]eficij concessa ad b[en]eficiu[m] nondum
creatum minime debet extendi. Nota
glo. que querit q[uo]d si dubitet[ur] si data
precedat creatio[n]em b[en]eficij uel non

Titulus de consuetudine

Consuetudines

Consuetudines grauantes eccl[esi]as ac
etiā personas ecclesiasticas s[un]t remit-
tende. i. tollende. Nota. g. que dicit q[uod]
p[ro]suetudines multu[m] ledentes s[un]t radici-
tus extirpande. Item notat etiā glo.
huius capituli q[uod] consuetudo debet
esse rationalis et non contra utilita-
tatem eccl[esi]e alias non valet.

Ex literis

Consuetudo valet s[ecundu]m qua[m] sine solen-
nitate legali res laicor[um] ad eccl[esi]as co[n]-
feruntur n[on] aut[em] econuerso valet p[ro]sue-
tudo q[uod] sine solennitate res eccl[esi]az
ad laicos deferant[ur]. Nota glo. que di-
cit de possessione etc.

Ad nostram

Consuetudo non valet ut s[ecundu]m dictu[m]
populi prelati debeant iudicare in
causis ecclesiasticis. Nota in tex. q[uod]
sententia a non suo iudice lata non li-
gat. imo impune eidem non paretur
c. si. in fi. de consti. lib. sexto. Nota. g.
que dicit q[uod] quandoq[ue] minori reuelat[ur]
quod maior nescit et quod facili[us] in-
uenitur quod a pluribus querit[ur].

Quando de benignitate

Ratione p[ro]suetudinis simplices pres-
biteri non possunt in frontibus cris-
mare. Vel sic. episcopi possunt demā-
dare ea que s[un]t iurisdiccio[n]is. non
autem ea que s[un]t ordinis. Nota glo
i[n] fine que dicit q[uod] heretic[us] potest ba-
ptisare tempore necessitatis cum ba-
ptismus sit ianua omnium sacramen-
torum. quia melius est ab heretico
illud recipere q[uam] sine eo decedere. d[icitu]r
tamen in forma eccl[esi]e conferatur.
xxiiij. q. i. si qui forte. et supra de sum-
ma tri. et si. ca. c. i. in fi. Ipse tamē he-
reticus non debet sacramentum eu-
charistie ministrare neq[ue] debet ab eo
recipi. Idem de excommunicato s[ecundu]m
Inno. et Host. Nota etiā. g. an papa
p[oss]it delegare sacerdotibus hoc sac[ra]m[entum]

Cum inter vos etc

Non valet cōsuetudo per quam sen-
tentia interdicti violatur. vel sic s[ecundu]m
do. An. Consuetudine induci n[on] po-
test ut tempore generalis interdicti li-
ceat etiam in loco exempto publice
celebrare. h. d. Nota glo. que ponit
aliquos casus in quibus n[on] hab[et] lo-
cu[m] cōsuetudo nec etiam p[re]scriptio
Et dicit de obedientia.

Cum olim london etc

Noua dignitas regi debet i[n] r[ati]o[n]e cō-
suetudinē vicinar[um] similitud[inis] dignitatu[m]

b z

Liber primus

Simmodo nulli preiudiciū fiat. **No**ta glo. que inter cetera dicit q̄ fin dignitatem suam quis est honorandus. **I**tem q̄ licz verba privilegiorum generaliter loquuntur nō tamen sunt interpretanda in preiudiciū aliorum z alle. glo. concor.

Cum venerabilis rē
Non valet consuetudo per quā sine superioris sui licentia posset quis dimittere suam prelaturam. **N**ota ex hoc tex. in verbo cōfirmatione ar. q̄ abbas exemptus potest eligi in abbatem. **N**am si esset postulatio nō indigeret confirmatione sedis ap. probatione. **Abb.** **N**ota glosam q̄ prelati vel etiam simplex clericus sine licentia episcopi renunciare non potest beneficio.

Cum dilectus filius rē
De cōsuetudine potest induci q̄ vna ecclesia de collegio alterius ecclesie teneatur prelaturam eligere. **N**ota gl. qualiter consuetudines sunt interpretande. et id quod discrepat a iure cōmuni reducendum est ad ius commune si potest fieri ne pereat. et glo. all. **E**t nota hīc glo. in verbo a suspēsis a vicio suspensorū z eorum impotentia actiua z passiua

Cum consuetudinis vsus rē
Consuetudines ecclesie canonice sine consensu episcopi nequeunt immutari. **N**ota glosam que in fine sui. res probat inueniri nouitates. z q̄ in rebus nouis instituēdis euidentis debet esse necessitas.

Ex parte vestra rē
Non valet consuetudo per quā q̄s inducitur ad peccandū vel ad dissipandum bona sua. **N**ota gl. que de terminat de vicio prodigalitatē q̄s

viciū se esse virtutem sepe mētur. **E**t ponit quis sit avarus et quis dicitur largus.

Cum tanto rē
Consuetudo non derogat iuri diuino cuius transgressio peccatū inducit. **N**ec iuri positiuo nisi sit ratioabilis et prescripta. **N**ota primam preter. contra tarde. confitentes peccata sua. **E**t vide gl. que dicit q̄ illa cōsuetudo dicitur ratioabilis quam iura non improbant nec obuiat iuri naturali. **V**ide glo. que ē magistra lis in hac pte.

Titulus de consuetudine li. vi.

Consuetudinem et c.
Preteru consuetudinis etiam iura te vel quancūq; tempore obseruate non potest quis nisi vnicum personatum dignitatem, vel perpetuū officium simul cum canonia et prebēda in aliqua ecclesia absq; dispensatione le. ap. obtinere et contra presumpuū irritum est. **N**ota in tex. q̄ iuramentum non est iniquitatis vinculum. **N**ota glo. que tangit aliquid de iuramento temerario. **E**t eā nota in hoc q̄ dicit episcopum dispēlare posse d̄ dignitate et prebēda in eadē ecclesia

Non putamus rē
Non valet consuetudo q̄ de officiali episcopi ad episcopum appelletur. **R**ationem reddit textus quia esset eiusdem ad seipsum cum sit idem auiditorium. **N**ota glo. que docet quid sit appellatio et dicit q̄ non valet cōsuetudo q̄ ad iniozem appellet. **E**t glo. adducit vnum simile rē.

Non est dum tamen
Valer. consuetudo prescripta q̄ episcopi

De postulatioe prelatorum in an. et in vi.

scopus in inquirendo puniendo et corrigendo suorum subditorum excessus sui capituli consilium requirere non tenetur. Nota glosam que dicit quid sit consuetudo.

Cum in tua

Per rescriptum apostolicum in quo de prebenda proxime vacatura mandatur alicui prouideri laudabilis species ecclesie consuetudo non tollitur. Hic est quod si ibi est consuetudo quod antiquiores canonici vacantes prebendas possint mutare gradatim illo non obstante mandato poterit antiquior vacantem optare prebendam et expectatis .xx. diebus optare volentibus. executor de non optata providebit eidem. Si autem prebendam vacantem in curia papa conferret tunc illam antiquior optare non poterit. Nota glosam super verbo consuetudo est multum notabilis et menti tenenda etc. Et quod antiquiores canonici sunt preferendi et alle. concord. et alle. lxi. di. Quid proderit.

Titulus de postulatioe prelatorum

Hoc in beato petro Summa est. Ille est impromouibilis et impostulabilis qui violat interdictionem. Et vide glosam que inter cetera declarat quando aliquis tenetur scire illud quod publice est factum et quod presumitur eius scientia nisi probetur ignorantia. Vide etiam eam dum loquitur de interpretatione et quis possit domini pape mandatum interpretari.

Gratum gerimus etc.

Qui cassatum postulat est eligendi

potestate priuatus. Et hoc intellige verum quando postulatus per indignitatem suam est repulsus ut supra ca. proximo.

Bone memorie

In discordia facta postulatio repellitur indistincte sicut Ab. Vel sic. In discordia facta postulatio repellitur communiter conuenit. Et vide glosam que est notabilis quando papa vel index quicumque potest supplere defectus iuris.

Bone memorie

Archiepiscopus in archiepiscopum postulatur. Et de hoc habes supra ca. proximo. Nota hic in textu communem utilitatez debere preferri specialiter. Et nota glo. huius capituli que inter cetera disputat de priuata et communis utilitate que preferenda sit.

Postulatioem

Negocia debent in presentia partium expediri. Nota glosam que videtur disputare an episcopus vel quicumque alius potest ecclesiam suam dimittere sine licentia sui superioris cum glo. c. se.

Etsi vnanimiter

Episcopus non potest eligi sed potest postulari. Nota glosam que in sui fine videtur querere an et quomodo laicus debeat et possit postulari et alle.

Titulus de postulatioe li. vi.

Perpetuo et cetera

Si quis eligat postulando postulandum vel impostulandum vel postulet eligendo eligendum vel ineligendum. talis electio vel postulatio sic

Libert primus

facta est irrita ipso iure. Si autem dicat. eligo et postulo prout melius valere potest de iure. idem erat nisi probabiliter dubitaretur an esset eligendus vel postulandus. et tunc in hoc casu tenetur sic eligens vel postulans consensus tempore eligere alteram viam electionis vel postulacionis. qua via electa ad alteram redire non potest. hoc dicit. Vide glosam huius capituli que dicit tibi differentiam inter postulacionem et electionem. Et q in re dubia admittit libellus dubius

Titulus de electione et electi potestate

Nullus in ecclesia

Nullus in collegiata ecclesia nisi per electionem canonicam assumitur in prelatum. Vide glosam que ponit differentiam inter congregacionem et collegium populum et turbam.

Quis episcopus dicit

Populi clamor non est pro electione habendus. Nota gl. que dicit q populus sequendus non est sed docendus. et q vane voces populi non sunt audiende.

Postquam et infra

Cessante impedimento est electio confirmanda. Nota glo. que dicit q ibi est facienda inquisitio ubi quis conuersatus est. Et qualiter aliquem copurgantes debent notam habere ipsius conuersationem.

Significasti

Sine iuramento fidelitatis non est pallium alicui concedendum. facit reus ibi quasi romane ecclesie et etiam

pro parte dicentium papam esse supra cosilium. Nota glosaz que inter cetera dicit q pallium fortiter sit petendum. Et nota glosam in verbo a malo. ubi ponit casus pro quibus licite exigatur iuramentum. Et ponit hos versus. Pax et fama fides reuerentia cautio damni. Defectus veri sibi poscunt magna cauere. scilicet iuramentum. Et in fine dicit glo. q frustra petit debitum qui quod debet non impendit.

Quia diligentia

Qui fuit scismaticus sine dispensacione confirmari vel consecrari non potest. Nota glo. que dicit de scismaticis et de tunica christi que mansit in diuisa significabat unitatem ecclesie. Et dicit etiam glo. q excommunicati et suspensi postquam fuerint absoluti post absolutionem recuperant omnia iura sua.

Dicit deuitanda

Electio domini pape non valet nisi a duabus partibus cardinalium fuerit celebrata. Vide glosam que inter cetera docet et facit argumentum quod bonum est quandoque facere aliquid ad cautelam futurorum et al. ad hoc conuertitur.

Cum in cunctis

Ordinandorum statum generaliter declarat. de episcopis specificat. ad inferiores descendit. ad preterita extendit. punit clericos. et punit episcopos. Nota textum quia in eo sunt pulchra dicta et allegabilia. Item nota glo. in verbo multo fortius. que secundum hanc regulam. si id de quo minus videtur inesse inest. affirmatiue et negatiue docet arguere a maiori et a minori.

De electione in antiquis.

Nota etiam glo. que inter cetera dicit q̄ incompositio corporis qualitate iudicat mentis. Et dicit q̄ aliqd habere est cum effectu habere et alie.

Causam que inter

Qui per alium eligit electum idoneum non poterit recusare. Et vide. g. que dicit q̄ cum aliquid generaliter committitur arbitrio alicuius illud non valet qd̄ facit nisi legitime factum fuerit. et glo. allegat.

Mosti quomodo

Electus ante confirmationem administrare seu beneficia conferre non potest. Et vide glosam que ponit et docet que et quando revocatio habet locum et quis et quale factum revocari potest.

Consideravimus q̄

Ubi sunt due electiones ex intervallo quarum prima est nulla propter impedimentum occultum ambe sunt cassade. h. d.

Suffraganeis

An mandatum archiepiscopi q̄ non dum recepit pallium potest electum in episcopum consecrari.

Super eo vero

Peccatum in persona et non in forma promotorem impedit. Nota glo. que vult q̄ electus cui crimen opponitur et contra eum probatur nec in illa nec in alia ecclesia sit eligibilis.

Cum monasterium

Regularis unius ordinis potest in abbatem alterius ordinis promoveri vel assumi. Nota glo. que dicit q̄ licitum est ascendere sed non est licitum descendere. Et an heremita possit eligi in episcopum et an poterit habere propria.

Cum terra que

Consuetudo non valet ut ex consensu patroni consensus dependeat electorum. Vide glosam primam que dicit q̄ funiculus dicitur portio. Vide etiam ultimam que trahit ar. ex tex. q̄ eligentes possint denuo eligere prima non reprobata. contra. c. s. eo cum in cunctis. sed ibi soluit. Item notat hodie non valere electionem per vota conditionalia.

Transmissa et infra

Electus confirmatus potest que iurisdictionis sunt sed non ea que sunt ordinis. Nota etiam textum q̄ pene sunt gradatim inferende. ar. ab ordine tex. Ab. Nota glo. et tex. q̄ dicunt q̄ non licet cunctis facere in mercantibus sive mercimonia habere. et allegat iura.

Cum inter

Appellatio minus iusta electionem non impedit sed electionem suspensio nullam facit. Nota in text. q̄ nullus appellas admittitur nisi cuius interest.

Nota glo. que dicit q̄ non dolus facit qui rem deserit ut litem effugiat. Et ubi compositio inter partes intervenit et aliquis pure renunciat iuri suo postea non auditur.

Qualiter post obitum

Cassatur electio si electus ante confirmationem habitam administrat. Nota textum bene cum glosa qui dicunt habere scientiam etiam laboribus adquisitam esse donum dei. Et q̄ nullus debet sibi honorem assumere sed debet a deo sicut aaron ad honorem vocari.

Cum inter

Qui vocat non vocandus ipsius expectare tenetur nisi a superiori suo fuerit

Liber primus

rit excusatus vel absolutus. **V**ide textū. qui dicit q̄ mora est periculosa ī electionibus. **I**tem glo. dicit q̄ concessa intempestive reuocari non p̄nt et alle. **I**n fine vide q̄ quis vitur q̄n q̄ duplici potestate scilicet regia ⁊ papali. **E**t habetur ad papaz recursus p̄ cōsensu regis.

Cum bonis olim

Penes vocantes ius deuoluitur eligendi si venire negligūt euocati. **N**ota tex. qui dicit nemini cito fore manū imponendam. **E**t glo. est notabilis in hoc q̄ dicit quanta scientia requiritur in ep̄o electo ⁊ q̄ sufficit competens scientia. **E**t q̄ sit etiaꝫ practicus circa temporalia ⁊ in tp̄alibus

Cum motuit nobis

Electio illegitimi nulla est ipso iure. **V**ide textum qui in se est satis notabilis qui inter cetera dicit q̄ par in parem nō habet imperiū. **E**t aliquē fore illegitimum non sit crimen h̄ defectus. hoc videtur tāgere g. **E**t vide in fine glo. de ignorantia. quis eā habeat pbare ⁊ quoruplex sit ꝛ.

Cum inter canonicos

Electus a maiori parte capituli non potest si alias idoneus fuerit refutari. **N**ota tex. qui dicit q̄ inter eligētes et electum quasi contrahitur cōiugale vinculum. **E**t vide glo. que disputat an crimen in modum exceptionis in vno iudicio probatum preiudicet in alio. **I**tem vbi ē opus facto voluntas nō sufficit.

Cum ad audientiam

Ubi in electōne pro vno facit numerus pro alio auctoritas statuitur numero si non sit impedimentum in persona electa. **V**ide glo. que in hoc ē no-

tabilisq̄ auctoritas nō est preferēda nisi vbi par est numerus vel vbi modicum excedit. **I**tem glo. notabiliter disputat quando initium ⁊ quando finis expectandū est.

Done memorie

Qui per impressionem laicorum alique postulant ipso iure amittunt potestatem postulandi vel ordinandi dē ecclesia. **N**ota tex. qui dicit frustra legis auxilium inuocat. ꝛ. **E**t q̄ notoriū examinatione non indiget. **E**t q̄ negantis factum per rerum naturam nulla est probatio. **E**t vide glo. que in hoc est notabilis ⁊ distinguit de triplici negatiua.

Querelam quam

Sufficit presentato probare q̄ presentans ius p̄sentandi vel quasi possidebat vt ad eius presentationem institutus non debeat remoueri. **N**ota glo. que infert ex textu q̄ possint due actiones proponi in eodeꝫ libello et alle. concor. **V**ide glosam que ī hoc est notabilis q̄ sentētia debet ferri in procuratorem ⁊ videtur disputare de isto pro et contra. **I**tem dicit q̄ conductor lite pendente debet solvere pensionem.

Cum vinconiensis

Iure eligendi priuatus potest a nō priuato ad eligendum admitti. **N**ec semel admissus amplius repellitur. **N**ota glo. que inter cetera dicit. qd̄ semel approbatum est reprobari non potest. ⁊ alle.

Per inquisitionem

Qui eligit scienter indignum nō potest infra triennium ad beneficia p̄moueri. **I**tem qui indignum eligit si moniace. indignus ē a beneficijs ha-

De electione in antiquis

bitis et habendis. Nota glosam que dicit quod ingerens se ad dignitates est suspectus. Et dicit glosa de recognitione siue confessione extrajudiciali an preiudicet etc. Item quod vilius personis non sunt concedende dignitates etc.

Cum causam

Clericus secularis preteritum alicuius consuetudinis non potest prefici ecclesie regulari. Nota textum et glosam qui dicunt non fore arandum in boue et asino. Et quod non solum attendendum est quid factum sit. sed potius quid sit faciendum et al.

Quod sicut ex iteris

Post consecrationem possunt electio nis et electi impedimenta examinari. Nota textum qui in hoc est notabilis quod electio debet fieri in ecclesia cathedrali si comode fieri potest. Et quod archiepiscopus sine pallio clericos non debet ordinare. Et nota glosam que querit an restituens rem iniuste alienatam vel abstractam per restitutionem rei liberetur a pena et arguit per et contra.

Auditis et intellectis

Cum due fuerint electiones quarum prima nulla est propter impedimentum occultum ambe cassentur. Concordat. s. e. c. considerauimus. Et vide de glosam que singulariter distinguit quod electio quandoque nulla est iure actio nis et quandoque iure exceptio nis.

In causis

A capitulo data potestas aliquibus eligendi re non integra reuocari non potest. Nota glosam que est notabilis et loquitur de reuocatione potestatis concessae alicui an re integra reuocari poterit. Item quod semel placuit

amplius displicere non potest. Et dicit glosa quod iudicium soluitur eo veteri qui iudicare iussit et alle.

Cum ecclesia

Ad solos canonicos potest canonicoz creatio de consuetudine pertinere. Nota textum qui in hoc est notabilis quod nemini facit iniuriam qui vitur iure suo. Et vide glosam que multum disputat de consuetudine.

Cum dilectus filius

Electus ab illis quibus potestas est data non potest sine rationabili causa reprobari. Nota textum qui res esset pernitiosa exemplo per surreptionis astutiam ascendere ad apicem dignitatis. Vide glosam que inter cetera dicit quod digniores in ecclesia sunt quibus dignior locus debetur. Et quod is gradu ceteros antecedit quem labor prolixior vel stipendia meliora fecerunt antequam. L. de re milita. libro xij. l. Contra publicam.

Cum in iure

Cum aliquibus datur eligendi potestas. tenet quod fit a maiori parte eorum. Vide glosam que querit. An quis possit seipsum eligere si sibi data esset potestas eligendi. et disputat pro et contra.

Generabilem et infra

Electus in imperatorem a maiori parte illorum ad quos pertinet electio si fuerit idoneus per papam confirmabitur. Nota textum qui in hoc est notabilis quod imperator est aduocatus ecclesie. Item quod in electione plus operatur contemptus vnius quam contradictio multorum.

Coram dilecto

Valet electio que fit a maiori parte

Liber primus

capituli illis tamen qui sunt in puin-
cia conuocatis. **N**ota glo. que videt
declarare et concludere qui absentes
et de quo loco vocari debent. **E**t dicit
quod consuetudo attendenda est. quod
in hoc diuerse ecclesie diueras habent
consuetudines.

Bone memorie

Si maior pars in eligendo contem-
nit minorem debet talis electio irrita
ri. **V**el sic et melius. si maior pars in
eligendo contemnit unum electum irri-
tabitur. sed si vnus non cassata prima
electione eligatur electus, cassatur. **E**t
nota tex. bene qui in hoc est notabilis
quod corpore episcopi nondum sepul-
to non debet fieri electio. idem dicit
de contemptu vnus quod plus operatur
quod contradictio multorum ut s. c. ve-
nerabilem eo. ti. **I**tem in fine est no-
tabilis in illo quod citatio indebite facta
non artat citatum.

Cum ad nostram

Clericus secularis in prelatum non eli-
gitur regularis in. **N**ota tex. quod habes
promissionem seu spem quod abbas debet
at fieri non debet monachari. dicit ta-
men glo. quod secundo licitum est ali-
cui sperare honores ecclesiasticos

Officii tui et infra

Novicius non potest eligi in prelatum
Nota textum qui aliquid presumit il-
licite factum quod cito vel in continenti
fit. **I**tem quod nullus debet esse magister
antequam fuit discipulus.

Illa quotidiana instantia

Valeat electio licet aliqui minori ex-
communicatione excommunicati in-
ter sint. **N**ota glosam que dicit quod isti
excommunicati minori excommuni-
catione eligi scienter non possunt sed

celebrare possunt. tamen peccant in ce-
lebrando ut in de clerico. ex. minis.

Scriptum est.

A duabus partibus facta postulatō
est electioni tertie partis preferenda.
Nota tex. qui dicit quod in loco natōis
querendum est de conuersatōe alii
ius. **N**ota glosam bene que dicit de
notarijs an debeant interesse electōi.
Item quod electio semper preualet pos-
tulatōni nisi due partes sint pro po-
stulatōe. **E**t alle.

Ne pro defectu

Si canonici infra tres menses impe-
dimento cessante non eligant ad pro-
ximum superiorum ius deuoluunt eligē-
di. **V**ide gl. huius capituli que in hoc
est notabilis quod quis potest eligi qui
non potest eligere. **E**t quoniam quis non
potest eligi. tamen bene potest eligere.

Quia propter diuersas

Statuit consilium formam electio-
num secundum quas prouideri debet eccle-
sijs viduaris. cassat electiones aliter
factas. **E**t iubet contrafacientes tunc
eligendi potestate priuari. **S**ecundo
prohibet in electionis negotio pro-
curatorem constitui nisi certa concu-
rant. **T**ertio precipit electionem statim
publicari. **E**t reprobat electiones clau-
destinas. **N**ota glo. in verbo maior.
que declarat et colligit essentialia. et
necessario requisita ad electionis for-
mam.

Quisquis electioni

Electio de consensu laici celebrata est
irrita. et electus consentiens ineli-
gibilis efficitur. et eligentes post ele-
ctionem irritam triennio a beneficijs
et officijs suspendantur. et illa vice po-
testate eligendi priuentur. **E**t bene

De electione in antiquis

nota hanc decretalem qz plures ho-
diernis temporibus in eaz cōmittūt

Nihil est quod

permittitur in potestate confirmādi et
perceptione beneficii qui confirmat
indignum. et tunc commendandus ē
quando promouet dignum. Et vide
glo. que i hoc est notabilis qz episco-
pus non potest dispensare super in-
sufficiētia etatis. etc. Item qz concor-
diter electus existens in remotis a
curia potest administrare ante con-
firmatōem hoc dispensatiue cōcedit
propter periculum ecclesiarum. tamē
alienare non potest vt in fine tex.

Et preterite et infra

Electus episcopus tenetur ad expen-
sas necessarias quas capitulum pro
negocio electionis fecit. Nota glo. q
inter cetera dicit qz expense debēt eē
moderate et non nimis delicate. qz
nec delicatus debitor nec onerosus
creditor est audiendus.

Cum post petitam

Castatur electio si post collatōez ali-
quādiū sit dilata. Nota glo. que i hoc
est notabilis et dicit aliquos casus i
quibus petitio debet fieri instanter
Item qz non omne quod differendi
causa fit est more annumerandū. Et
quod differtur non auferē.

Constitutis

Monachus in abbatem alterius mo-
nasterij assumptus ad electiōem pri-
mi monasterij non vocatur. Et nota
qz ille qui nō habet vocē in capitulo
nō habet vocē in electiōe.

Ecclēsia vestra

Oportet electiōem a maiori parte to-
tius capituli celebrari. Et nō ex eo-
dem capitulo qz electiōes singulares

nullius sunt valoris.

Cum in magistrum

Reicitur si promotus fuerit non pro-
fessus. Nota textū qui dicit qz i ma-
gistrum assumi non debet qui formā
discipuli non assumpsit. Concoz. sup
eo. c. officij tui. Et qui sub tutela esse
debet sub se alium habere non debet
et alle.

Cumana ecclesia

Non valet electio nisi a maiori par-
te capituli totius et premissa collatō-
ne fuerit celebrata. Vel sic. Eligenda
persona non debet in eligentium nu-
mero computari. imo ea dempta ma-
ior pars debet in eligendo. primitus
conueniri. h. d.

Sacrosancta ecclesia

Etiam per compositiōem patronis
i collegiata ecclesia nō competit ius
eligēdi. Nota glo. que vult qz laicus
de spiritualibus nihil disponere de-
bet. et non potest esse arbiter in spiri-
tualibus.

Cum in veteri

Si fieri debeat electio cuius cōsilio ali-
quorum non valet nisi eorum respō-
sum fuerit expectatum. Nota text. q
dicit de candela ardenti posita tem-
pore electionis. Et vide gl. que ē no-
tabilis. An et quando requiritur cō-
siliū an debet expectari responsum
Et an cōsiliū aliquem obliget

Congregato

Cessante indignitate electi. maioris
partis debet electio confirmari alio-
quin minoris partis electio confir-
matur. Nota glosaz que inter cetera
dicit qz prelatus qz tenetur alios do-
cere non debz tūc addiscere. Itē nos
qui episcopi sumus aliorū doctrina

Liber primus

non indigemus.

Budum ecclesia

Beneficiorum pluralitas cum cura ineligibilitatem inducit. Nota tex. q̄ est multum singularis de pluralitate beneficiorum loquens. Et nota glo. que dicit q̄ furtum committit qui rē alienā invito domino tractat vt patet Insti. de obliga. que ex delic. nal. furtum autem. Et simile viij. q. i. non furem. Et etiam in alijs quia bona est.

In genesi legitur

Irrita est electio a minori parte capituli facta. et si forma non fuerit obseruata capituli. Quia propter supra e. vt si collatio facta non fuit vel nō fuit communis. Nota glo. que i hoc singularis est q̄ non creditur testib⁹ qui in dictis suis sunt singulares sic consensus eligentium omnes infim⁹ conuenire debent. Et.

Assana ecclesia

Nulla est electio interueniente laico celebrata. Nota glo. que in hoc ē notabilis q̄ consuetudo contra libertatem ecclesiasticam dicitur corruptela

Ecclēsia vestra

Casus fm Ab. In quolibz termino citandus est qui electioni debet inter esse et hoc tutius est. Vel sic. non sufficit ad cōfirmatōem q̄ electō sit a maiori parte numero celebrata. s; saniori. Nota tex. bene q̄ non presumitur q̄ romanus pōtifex vnico verbo velit tollere siue euertere quod multis vigilijs et laboribus est inuentus. Et vide glo. q̄ ponit tibi modū qualiter facias collatiōem zeli scilicet meriti et numeri

Publicato

Publicato scrutinio non possunt ele

ctores variare cum sit facienda collatio et electio celebranda ad quod per superiorem si necesse fuerit compellantur. Nota, gl. que inter cetera dicit q̄ illa que simpliciter pmittuntur sine conditōe soluantur.

Si alicuius

Episcopus non dispensat cum simoniae electo quous p̄ intermedias personas factum sit peccatum. Etiam si electus hoc nesciuerit. illa tamē vice duntaxat. Secus de simplici beneficio post resignatōem liberā ab eo factam. Nota ex isto. c. contra istaz regulam. Res inter alios acta. Et item q̄ viciū vnus purgatur hic p̄ aliū contra illud. Pena suos debet tenere auctores.

His quibus

Tempus statutum a canone ad eligendum currit his quibus interdicitur. vt sine licentiā superioris non eligant. ratio est in textu. quia in mora fuerunt huiusmodi licentiā postulandi. Vide glosam que dicit de diligentiā eligentium et q̄ iura subueniunt vigilantibus et non dormientibus. et alle.

Titulus de electionibus li. vi.

Statuimus et cetera
Si aliquis opponatur contra provisionem electionem seu postulatiōnem factam ad personatum dignitatem vel canonicam in personaz vel formam. et ob hoc fuerit appellatum ad papam. appellans et defendens et quorum interest a die obiectiōnis infra mensem arripiat iter eūdem ad papā. Et si pars altera expectata

De electione in vi.

per. xx. dies post aduentum alterius non venit in negotio procedatur. **E**t qui non probat quod in formaz op ponit condemnatur alteri parti in expensis. **E**t non probans quod obijcit in psona est a beneficijs trienno suspensus et perpetuo priuatus si se interim ad ista iminiscuerit. **E**t hec pene locum non habent nisi legitime pateat euz caluniosum fuisse. **h. d.** **N**ota pulchre dictu glo. q. appellante non psequente dolose suam appellatōnem potest non appellans eo inuito psequi

In electionibus etc

Nota conditōnalia alternatiua et in certa in electionibus reprobantur. **V**ide glo. que in hoc est notabilis et singularis q. persona eligenda iudex et arbiter et tutor debent esse certi. et etiam procurator.

Tibi periculum etc

Dic ponitur quomodo fieri debeat romani pontificis electio qm mori in ciuitate in qua cum sua curia residet debet. **I**tem quid iuris quando moritur extra ciuitatem in qua erat curia. **E**t dat executores huius iuris cum penis. **I**tem obtestatur cardinales ut in electione Ro. pon. deponant omnes priuatum affectum et cassent omnia pacta et obligationes et iuramenta q. data vel facta essent de aliquo eligendo. **I**tem monet omnes fideles ut statim audita summi pontificis morte eius celebrent exequias. **E**t continue orant pro vigiliis concordie et utili provisione romane ecclesie. **P**relati autem in predicatōibus suis ipsorum subditos ad hoc hortentur et eis frequentiam orationum et obseruantiam ieiuniorum indicant. **h. d.** **N**ota in principio tex. q. ubi est maius periculum

ibi cautius est agendum. simile. l. i. §. i. ff. de car. edic.

Et circa

Appellantes pro electionibus postulationibus vel provisionibus omnia que obijcere intendunt contra personas vel formam tenentur exprimere et iurare q. credant illa vera esse et possint illa probare. **S**uper non expressis illi vel adherentes non audientur nisi de nouo emergat vel perueniat vel superueniat probandi facultas super quo iurare debent. **S**tatutum **I**nno. editum contra non probantes que obijciunt in personam vel formam in suo robore conseruatur. **E**t nota gl. que dicit quando indefinita equipollet vniversali.

Auaritie

Electus ante confirmationem administrare non debet per se vel per alium in toto vel in parte sub quocumque colore. qui contra fecerint ipso iure priuati sunt iure ex electione que fito. **E**t vide glo. que inter cetera docet te quid facere potest electus non confirmatus.

Quam sit

Eligentes q. cito comode possunt electionem presentent electo. **E**lectus infra menses presentet alias priuatus est iure que fito nisi conditio persone ipse excuset. **P**ost consensum confirmationem petat infra tres menses alias electio viribus vacatur. **N**ota gl. que in hoc est singularis que disputat de mense quantos dies debet continere et quot semestria faciunt annum

Perpetuo sanctionis

Si non sequitur electio non est quis ex consensu in scrutinio scilicet habi

Liber primus

to indignum nominādo eligendū po-
testate priuatus. **Nota** glosā. que di-
cit q̄ cōstitutus in mortali potest eli-
gere sicut cōstitutus in minori ex
communicatione.

Nulli licere

Eligens vel electioni consentiens cō-
tra electum nisi ex noua causa vel no-
uiter ei pandita se nequit opponere.
Nota glo. que tāgit inter cetera que
dicuntur maiores cause. **Et** all. con-
cor. 7 tangit vnum satis notabile di-
ctum de renunciatione.

Si quando

Contra electum a dupla maiori par-
te vel electores ipsius nihil a reliqua
parte potest opponi quod votum ex-
tenuet sed id bene opponitur quod vo-
tum annullat **U**ide gl. que ponit dif-
ferentiā in annullare votū 7 extenuare

Quamuis

Appellatio iudicialis vel extraiudi-
cialis deuoluit causam electōnis epi-
scoporum 7 superiorum ad papam si
in scriptis et ex certa causa probabli-
fuerit interiecta. alias non **Et** ab ea
possunt partes sine prauitate recede-
re priusq̄ pape fuerit representata. **Et**
an in recessu interuenit prauitas infe-
riores iudices ante omnia habēt in-
quirere quam si reppererit de causa
non cognoscant. sed statuunt parti-
bus terminum in quo cum actis et
munimentis se. ap. cōspectui se repres-
sentent.

Si forte

Si inter reliqua que obijciuntur po-
mouendo ad dignitatē obijcitur eu-
dens defectus scientiē vel persone id
ante omnia examinari debet et si res-
perietur falsum opponens a prosecu-

tionē negocij repellitur et punietur
perinde ac si defecisset in probatiōe
obiectorū **Nota** glo. que dicit q̄ pos-
sumus aliqua tacite que non possu-
mus expresse. **Et** distinguit et docet
de presumptione qualitatis intrinse-
ca 7 extrinseca.

Sciant cuncti

Qui grauauerit aliquam personam
ecclesiasticam vel eius cōsanguineos
sen ecclesias pro eo q̄ eum pro quo
rogabatur eligere noluit ipso facto
excommunicatus est. **Nota** glo. que
in hoc notabilis est que querit an p-
ces inducant simoniam? **Item** ponit
casum in quo percutiens laicum est
excommunicatus. poit etiā ad quos
spectat ordinare rectorem vel prela-
tum in diuersis ecclesijs

Generali

Punit vsurpantes de nouo custodi-
am vacantium ecclesiarum. **Item** pu-
nit clericos et monachos hoc fieri
procurantes. **Item** punit clericos se
talibus non opposcentes. **Item** po-
nit qualiter debeant se habere habē-
tes tales custodias ab antiquo **No-**
ta glosam que in hoc est notabilis q̄
in dictione quis comprehenditur eti-
am qua. et sic quando masculinuz cō-
cipit femininum et ar. glo. pro 7 con-
tra. **Item** glo. ponit que dicuntur no-
ua et que antiqua. **Nota** etiā eam
ubi dicit que sit pena trāsgressionis
canonis.

Licet canon

Parochial' eccl'a nemini pferat qui
nō sit idone' scia morib' 7 etate. **Et**
si pferat nō attingēt. xxv. annum nō
valet collatio **I**lle autē cui talis col-
lata fuerit eccl'a tenetur personaliter

De electione in vi.

residere. **E**t infra annum sacerdos fieri. **S**i autem promotus non fuerit elapso anno priuatus est ipso iure super residentia autem prelati eius ad tempus poterit dispensare. **E**t videas glo. in verbo priuatus que notabiliter tibi dicit quomodo quis ad ordines compellatur **E**t quoniam.

Nemo deinceps

Parochialis ecclesia non commendatur nisi constituto in etate legitima et sacerdotio. et tali non nisi una. **E**t illa tunc demum cum necessitas vel utilitas exigit. talis autem commendata ultra sex menses non duret. **Q**uod contra predicta factum fuerit est irritum ipso iure. **N**ota glo. que ponit significata huius dictionis commendare.

Cupientes

Tria tempora statuerat **G**regorius x. circa expeditionem ecclesiarum vtilia vt. s. e. **Q**uam sit primum de electio nibus presentandis electis. **S**ecundum de exhibendo consensu. **T**ertium de confirmatione petenda. **P**rimus confirmat hic papa nicolaus cum incerti temporis adiunctione statuens quod si infra dies ex quibus comedere poterint eligentes electiones electis distulerint presentare. qui culpabiles in hoc fuerint a prosecutione electionis in totum sunt exclusi a beneficiis que obtinent in ipsa ecclesia per triennium suspensi. **A**d que si infra illud tempus se temere miscuerint perpetuo sunt priuati et sic precise confirmat vt iacet. **T**ertium inuat circa confirmationes ecclesiarum cathedralium vel regularium que ex immediata subiectione vel appellationis reuelatione habent peti a papa. **E**t statuit quod predicti

electi post consensum vel post habitam et electione noticiam. si ipsa debito tempore non contingeret presentari infra mensem iter arripiant eundi ad se. ap. pro confirmatione petenda et causa prosequenda cum omnibus actis et munimentis. **N**ota ex tex. quod paupertas excusat. **E**t vide glosas pulchras.

Fundamenta

Dicit nicolaus et probat auctoritate psalmiste nostram militantem ecclesiam fundatam esse super apostolos et predicatorum quorum fundamentum et solidatio est in christo ihesu. **H**orum autem precipuus fuit beatus Petrus cui superna prouiso beatus Paulum adiunxit qui duo sub uno prosecutore eodem die et loco ciuitatem romanam sui gloriosi crucis martirio domino consecrarunt. **I**tem secundo dicit ipsam ecclesiam diuino miraculo temporalibus adiutam auxilijs dum scilicet Constantinus imperator ipsi ecclesie in persona sancti Siluestri secunda die sui baptismatis donauit ciuitatem Romanam ubi collocata petri sedes gauderet plenaria libertate. **H**ic in textu vocat papa cardinales fratres aliquando filios. vt. c. licet tertio extra de testi.

Quamquam in casu

Canonice cathedralis ecclesie ipsi iure vel per sententiam preterquam in casu negligentie eligendi potestate priuatis ad papam ius deuoluitur eligendi. **I**n inferioribus ecclesijs semper ad proximum superiorem deuoluitur. **D**e hac deuolutione ad longum tractat glosa in verbo deuoluitur hic.

Libet primus

Is qui
Constitutioni Ut circa nō satisfecit
is qui appellās disjunctiue iuravit se
credere opposita esse vera vel que sus-
ficere deberent ex eis ꝛ.

Qui contra
Qui contra certam personam ne eli-
gatur appellat constitutionē vt circa.
seruare tenetur. Vide glo. que videt
facere differentiam inter appellatiōez
contra certam personam et incertaz
personam interpositā.

Sicut cum per
Si compromissum ē in plures vt eli-
gant per vnum facienda est electiōis
pronunciatio aliter electō facta non
tenet. Ortum autez habuit hec decre-
talis per illa que notat Inno. Host.
et Compostel. s. e. in. c. qz propter. et
c. in. genesi.

Statutum
Decretalis. s. e. Licet canon. ꝛ. in col-
legiatis parrochialib⁹ ecclesijs ⁊ ali-
sumptis ad earum regimen locū nō
habet. Et nota qz decre. Cum in cū-
ctis. ponebat de dignitatibus et bñ-
ficijs curatis ⁊ parrochialibus eccle-
sijs. Sed decre. licet canon. solum de
parochialibus non debuit ergo aut
debet ad dignitates extēdi. per ratio-
nem rex. quam nota quia penalīa re-
stringi potius q̄ ampliari conuenit

Si cui
Si compromissarius fm traditam
sibi metam scrutatis ⁊ in scriptis re-
dactis voluntatibus singulorum il-
lum eligat in quem nō maior pars
capituli sed plures aliorum compa-
ratione consenserunt nō tenet electio
cum preter formas concilij sit cele-
brata. ꝛ. Concor. s. e. c. q. ecclesia ve-

stra.

Quorundam
Ex vocatione quocūqz modo in dis-
cordia facta de religioso mendican-
te ad prelaturam extra administratō-
nem sui ordinis non acquiritur illi
ius nec consentire potest etiaz de pre-
lati licentia. Idem de vocatione fa-
cta a minori parte numero ad quāli-
bet prelacionem de religioso nō in-
dicante. Et secus factum irritum de-
cernit vi. princi. decre. contra ambi-
tionem et auaritiā religiosoz. Vi-
de glo. que dicit quid operetur licen-
tia extorta.

Ut quis duas
Non potest electus duas electiones
prosequi petendo confirmationem
ex illis. Etiam si protestetur se contē-
tum altera per quam consequi possz
sue intentionis effectum. Nota text.
cum glo. qz vagari in incerto non li-
cet que succincte dicit quando quis
teneatur actionem eligere

Si electio
Si electus non consentit vel post cō-
sensum renunciet vel moriet vel pro-
pter occultuz sui vicium electō cassa-
tur eligentes ad eligenduz extunc in-
tegrum tempus habebunt nisi circa
id egerint fraudulenter ꝛ. Nota glo-
sam in verbo renunciat que decidit
an electus post consensum sine aucto-
ritate superioris factum possit renū-
ciare electioni.

Si religiosus
Si non obtenta licentia religiosus
consentit electioni de se facte extra
suum monasterium non valet con-
sensus et irrita est electio. Secundo
dicitur qz solus superior sine capitul-

De electione in .vi.

lo dare potest consentiendi licentias
et transeundi. **N**ō. g. in verbo aliam
que ponit tpa concessa expeditioni
ecclesiarū vacantium.

Nullus

Monachus in abbatem eligi nō p̄t
nisi sit expresse professus. **A**d digni
tate aut ep̄ale. n. et in seculari et regu
lari ecclia talis eligi poterit. **N**ota in
hoc. c. et etiam p̄ce. hoc verbuz eli
gatur et electi de religiosis

Cuz expediat

Forma electionis superius tradita
per decret. supra eodem. cum dilect̄.
non est sublata per sequēs conciliū.
quia propter. **E**t notat ista decret.
i principio sui quid expediat. **E**t
dicit q̄ expedientia utilitatem respi
cit. et q̄ iura iuribus sunt concordā
da

Cuz non deceat

Accedens ad se. ap. pro instruendo
negocio electionis per decret. cupiē
tes. eundo hac de causa. stando et re
deundo integrē preter quotidianas
distributions. percipit fructus be
neficiorum quos percipere possz in
ipsa ecclesia residendo. **R**ationē red
dit textus. quia officium suum nulli
debet esse damnosum

Ad eo.

Qui opponit evidentem defectum
scientie vel persone contra promo
uendum ad aliquam dignitatem pe
nitere non potest.

Et eo q̄

Canonicus impubes ad electionem
non vocatus non agit de p̄emptu.
Non professi cum professis. vel con
uersi laici cuz clericis electioni inter
esse non debent.

Si postq̄

Si ab electioe cathedralis vel regu
laris ecclesie in scriptis ex causa pro
babili appelletur ad papaz. illa pen
dente. confirmatio per ordinariū
facta non valet. **I**tem sc̄do dicit̄ re
quir̄ it decret. cupientes. non solum
q̄ elect̄ veniat. sed q̄ vsqz ad finē ne
gociū prosequatur. quia paria sūt
non venire et re infecta recedere. ff.
de excu. tu. l. scire. **O**bseruabūt. mēs
enim constitutionis alias offendere
tur. vt hic. **E**t habet etiam locum
quando appellatur a confirmatioe
vel provisione. h. d.

Cum ex eo

Dispensare possunt episcopi et supe
riores cū habentibus ecclesias pa
rochiales. q̄ vsqz ad septennium stu
dendo non teneantur ad sacerdotiū
promoueri. **A**d subdiaconatum ta
men debent promoueri infra annuz
alias sunt priuati. **E**t illo durate se
ptennio debz in illis ecclesijs idone
us poni vicarius de fructibus eccle
sie sustentandus. elapso septennio de
bet rector infra annum in presbytes
ruz promoueri

Commissa

Dicit q̄ ad penam priuationis re
ctoris parochialis ecclesie non pro
moti requiritur q̄ annus integer sit
completus. **S**ecūdo dicit q̄ annus
ille nō currit legitime impedito. **T**er
tio q̄ post priuationem ecclesie eidē
conferrī non potest. **Q**uarto dicit q̄
nō promot̄ si eo animo receperat
ecclesiam vt fructus anno reciperet
tenetur ad restitutionem ipsorum et
cetera.

Si abbatem

Libet primus

Abbas exemptus eligitur in ep̄m s̄
transire non potest sine licētia pape
vel legati de latere. Secundo dicit
q̄ legatus de latere confirmare p̄t
electiones ep̄orum exemptorū. reliq̄
non sine sp̄ali mandato ꝛ. Ad in fi
ne hui⁹. c. q̄ legat⁹ a latere maior est
post papā in provincia sibi decreta

Si compromissarius

Si compromissarius non eligit in
fra tempus iuris. potestas providē
di ad superiorem devoluitur. Si eli
git sed indignum indistincte redit
ad compromittentes. nisi id scienter
ratum habuerit. Idem est si electus
idoneus non consentit. Si compro
missarius scienter eligit indignum.
tunc ip̄e sol⁹ ab eccl̄asticis officijs ē
suspensus triennio. nisi id cōpromit
tentes scienter ratum habuerint. Et
pena suspensionis predicta non h̄
locum in ep̄o compromissario. nec
in electionib⁹ inferiorum. Et restrin
gitur illa pena ad beneficia que ob
tinet in ecclesia offensa. Et idem i be
neficijs illius qui deficit in probati
one illius qd̄ obijcit i psonā. Nota
in tex. q̄ ep̄us nullā excoicationis sē
tentiam incurrit de iure. nisi de ip̄o
expressa mentio habeatur. vt et i. de
sua exco. c. quia periculosum

Procurator.

Procurator in causa electionis siue
appellationis ab eadez debz causas
clare in suo constitutionis instrumē
to habere. et sp̄ale mandatu⁹ ad iu
randum in animas opponentium si
ue constituentium

Si confirmationem.

Cassata confirmatione vel cassa n̄

ciata propter defectum iurisdictionis
vel solennitatem obmissam non p̄
pter hoc electio cassa dicitur

Quia sepe.

Si vacante cathedrali regulari vel
collegiata ecclesia singulares perso
ne capituli vel conventus occupant
bona a prelato dimissa vel vacatio
nis tempore obuenientia. donec ple
ne restituant ab officio ⁊ quibuscur
q̄ b̄nificijs sunt suspensi. non obstan
tibus p̄uilegijs. p̄suetudinibus. vel
statutis quacunq̄ firmitate vallatis

Constitutio.

Declarat decre. Et circa. et dicit q̄
solum in extrajudicialibus appella
tionibus locum h̄. Et habuit ortū
hec decretalis ex his que no. Bull.
s. eo. vt circa.

Is cui.

Procurator seu administrator cas
thedralis ecclesie cui ab ap. se. h̄mōi
administratio siue pcuratio est cō
missa. potest illa que sunt iurisdic
tionis. secus de illis que sunt ordinis si
ue consecrationis. nisi fuerit ep̄isco
pus ꝛ. Interdicitur tñ ei rerum im
mobiliū alienatio.

Indemnitatibus.

Diuiditur in septem partes. In pri
ma ponitur constitutionis causa et
constitutio circa personas eligētes
et eligendas in monasterijs monialē
um. In secūda ponit quid iuris. cuz
in ip̄is monasterijs plures sunt eles
de in discordia per formaz scrutiniij
Tertio ponit quid iuris est cum ele
ctioni per formam compromissi ali
qua pars se opponit. Quarto decla
rat an decre. cupientes. habeat locū
in causis ipsarum electionum. In

De electione in .vi. 7 cle.

quinta excoīcat aduocatos 7 alios qui in huiusmodi electionib⁹ discordiam seminauerint vel exortam nutriunt. In sexta fit ampliatio p̄stitutionis ad canonicas non professas. et qui habent proprium. Septimo ponitur quedam protestatio 7 antiquorum iurium saluatio

¶ Prouida consideratiōe

Appellantes in causa electionis possunt ante p̄tationem appellationis ab ea recedere dūmodo aliq̄ p̄uinitas n̄ interuenerit. q̄d h̄nt iudices inferiores cognoscere. q̄d si iudices inferiores non fecerint 7 ad confirmandum tales electiones p̄cesserint per annum a confirmatione 7 consecratione talium sūt suspensī

¶ Si eo tempore.

Si papa sibi p̄uisionē cathedralis ecclesie reseruauit. inhibuit. 7 irritum decreuit. non est uiciata electio que p̄cesserat. omnia t̄n que reseruatō n̄ sequitur carent effectu. Uide gl. bene de decreto pape

¶ Si quis iusto

Si iusto impedimento detentus in electionis negotio commiserit pluribus vices suas. queritur an valeat commissio. Respondetur q̄ sic dūmodo in solidum creati fuerint. et erit tūc melior conditio occupantis. Si autem nullus occupat. sed ambo simul concurrunt. admittitur ille de quo capitulum concordat. Si capitulum non concordat. ille admittitur qui in instrumento est primo nominatus. Et nota gl. si. que dicit. aliud esse consētere. aliud dare mandatum de consētiendo.

¶ Quoniā electione.

Si apparet coelect⁹ vel se opponens

ei q̄ confirmationem petit ille vocabitur noīatim. alias fiat edictū in ecclesia generale. q̄ se volētes electioni opponere veniāt perēptorio assignato. alias p̄firmatio facta non tenet. Nota glo. in verbo celeritate. q̄ ponit multa in quib⁹ celeritas reprobe tur. plura etiam in q̄b⁹ requiratur.

¶ Titulus in cle.

¶ Rationi

Religiosus eligi non p̄t ad p̄laturā non ep̄alem alterius religionis vel habit⁹ si contra fiat est irritum. Uide g. que disputat de colore habitū. et q̄ sub verbo religiosus intelligitur etiam religiosa. Concordat g. c. generali. s. eo. li. vi.

¶ De romani.

Letus cardinalium se. va. iurisdictionem papalem nō exercet. nisi in q̄ntum admittit concilium Lugdunen. Secundo dicit q̄ officū. camerarij vel penitentiarioꝝ pape durat eo mortuo. qui si deficiant poterit celetus pro tempore vacationis alios subrogare

¶ Causam electionis

Primo ponit formam s̄m quaz appellans appellationez intimabit appellato. vt per ip̄am causa appellatiōis ad curiam deuoluatur. Secūdo prouidet cum appellatus vel ip̄ius specialis procurator nequit haberi Tertio prouidet cum per metuz appellati vel s̄ozuz intimatio fieri nō potest

¶ Constitutionem

Bonifacius aliquis declarauit de

Liber primus

quibus suo tpe dubitabat circa de
cret. **U**t circa. vt. s. c. is qui circa. z. c.
pcurator. et. c. costi. turio. l. vi. Post
eum tñ noua dubia emerferunt. que
clemens hac sua cōstitutione decla
rat. vide eam zc.

In plerisqz.

Sine sp̄ali licentia pape nullus p̄
uidere p̄ cathedrali ecclie clero carē
ti et populo xp̄iano. Religiosus per
prelatum suū licentiari non debz vt
tali prouisioni consentiat. cōsenties
etiā si fuerit consecratus priori p̄
lato subiaceat nec in ep̄m recipitur.
nec ad honorem aliquem promoue
tur. et que contra sūt irrita decreuit

Quod circa

Breue est et uile. constitutio Boni
facij que loquitur d̄ minori numero
non debz intelligi fictione iuris.

Gratuum

Emolumentum ex iurisdictione z si
gillo curie vel alias pertinens ad
platus cathedralis ecclie vel collegi
ate ea vacante. non obstante consue
tudine deductis expensis reservādū
est successori. nisi tunc certe dignita
ti competat iurisdictione cum ipsius
emolumento

Cum cōcessa.

Religioso concessa a suo prelato li
centia vt in electione de se facienda
possz consentire propter ambitiōis
viciū nullus dz esse firmitatis. **U**t
de glo. q̄ notat q̄ generalis licentia
est periculosa

Titul⁹ de translatione ep̄i
vel electi.

Cuz ex illo

Patriarcha non potest electū in ar
chiep̄m ad sedem ep̄alem transferre
Ut sic. Patriarcha qui confirmatū
in archiep̄m transfert absqz se. ap. li
centia a confirmatione suspenditur
ep̄ali. **N**ō g. que hz versus in quib⁹
quedā nominatur que respiciunt so
lum papam. et sunt isti. Restituit pa
pa solus deponit et ip̄e diuidit ac
vinit eximit atqz probat. **A**rticulos
soluit synodū q̄ facit generalē. **T**rā
fert z mutat. appellat nullus ab ip̄o.
De istis singulis habebis concor.
de excess. prela. sicut vnire

Inter corporalia.

Electum presertim confirmatus nul
lus potest ad aliam ecclesiam trans
ferre. **N**ota tex. qui dicit q̄ corpora
lia facilius destrūunt q̄ construun
tur. e contra spiritualia facilius con
struuntur q̄ destruantur. quos deus
coniunxit homo non sep arat **I**tem
dicit tex. q̄ de similibus idem est in
dicium. et all. gl. concor. **I**tem dicit
q̄ simpliciter est parendum. **I**tem
q̄ non est sanctorum patrum decre
to sanctum supstitiosus non est ad
inventionibus presumendum. prefer
rim cum nonnunq̄ intelligatur phi
bitum. quod non inuenitur expresse
concessum **E**t de hoc brocardo g.
est notabilis

Quāto personam

Episcopus qui sine licentia pape ec
clesiam suam dimittit et aliā accipit
priuatur vtraqz **N**ota glosā que in
ter cetera dicit quantam potestates
deus beato **P**etro et suis successori
bus contulit

Licet in rārum

Licet episcopus habeat indulgenti
am vt ad maiorē ecclesiam transire

De auctoritate et usu pallij in anti.

valeat si postuletur ad aliam nō p̄t sine examinatione transire. **Uel sic.** Dispensatio vt quis transire valeat ad maiorē non conceditur ad parē. Ratio assignatur in tex.

¶ De auctoritate et usu pallij.

Cum super.

Quod dicitur in traditione pallij infra ecclesiam tuam vtaris. de qua libet ecclia in diocesi intelligitur.

Ad hoc

Pallij alteri p̄mendari non potest. Nam cum eo qui vtitur sepeliē. **Uel de g.** que videtur dicere q̄ ea que p̄sonis adherent cum personis extinguitur. Item docet g. qualiter ep̄us et clerici debent sepeliri. et in quib⁹ vestib⁹ et all. concoz

¶ Nisi specialis

Ante impetrationem pallij non est q̄s archiep̄us nūcupandus. **Nō gl.** q̄ dicit q̄ palliare debz q̄s q̄d male fecit z reuocare congruenter si p̄t ne vilescat auctoritas ei⁹. **Et nō tex.** bene in fi. q̄ ordinata charitas incipit a seip̄a.

Ad honorem dei.

Solus papa sp̄ pallio vt̄ potest. alij vero certis dieb⁹ in p̄uilegijs suis cōtentis. **h. d.** **Et nota glo.** in honorem cuius pallium portatur

¶ Ex tuarum.

Extra prouinciā nequit vt̄ pallio etiam si sit consuetudo. **Idem videt de mitra.** **Et nota glo.** que vult q̄ licet papa dat alicui p̄uilegiū. non tū vult q̄ vt̄ eo in p̄iudiciū alteri⁹

¶ Cum sis. 77

Archiep̄us potest vt̄ pallio ad missam in quocunq̄ loco. **Et intellige vbiunq̄. i.** in prouincia sua vel aliena de pape licentia

¶ Qua nos.

Archiep̄us in diebus in p̄uilegijs suis contentis pallio vt̄ potest. **Nō gl.** que dicit q̄ non licz falcein mittere in messem alienam.

¶ Titulus de renunciatione.

¶ Litteras tuas.

Tempore turbationis non d̄z ep̄us petere cessionem. i. petere licentiam q̄ possit dimittere suam ecclesiam. **Nō g.** que dicit que sit iusta causa ad petendum licentiā renūciandi. **Item dicit gl.** q̄ frustra velociter currit. qui prius q̄ ad metas p̄uenit deficit. q̄d est notabile. vt de peniteñ. di. iij. incassum. et bene concoz. c. si postq̄ de elect. li. vi.

¶ Quz inter .p.

Qui abiurauit beneficiū licite p̄t redire ad illud si de nouo eligatur. **Uel de gl.** que inter cetera dicit q̄ iuramentū non extenditur ad ea de quibus non est cogitatum

¶ Ex transmissa

Qui ad petitionem suaz licentiatur vt̄ transeat ad aliam ecclesiam. ius perdit in p̄ma r̄. **Uel de glo.** huius. c. **An clericus transiens de vna ecclesia ad aliaz possit repetere bona sua prime ecclesie data. et disputat proz contra. de hoc notatur. 7. de cle. p̄i. c. q̄ a te.**

¶ Admonet et infra.

Clericus absq̄ consensu ep̄iscopi accipiens eius ecclesias aut dimittens

Liber primus

est canonice puniendus. **Nō** gl. que dicit q̄ clericus vnius ecclesie p̄t eligi in prelatur̄ alterius ecclesie dum modo sit idoneus

Super hoc.

Agenti q̄ metus causa obstat iuramentum renūciationis super proprietate facta. **Nota** tex. qui dicit q̄ non ē verisimile q̄ aliquis beneficiū multis laboribus adquisitum et expensis facile sine causa sp̄ote sua resignet. **Et** i hoc qd̄ dicit q̄ negātis factū p̄ rerum naturam nulla est directā p̄batio. **Ad idem**, s. de electio. c. bone et ibi de hoc

In presentia nostra.

In causa appellationis is pro quo lata est sententia nihil habet probare necesse nec quis revertitur ad ius resignatum. **Nō** tex. qui docet vnd̄ iudex debz informare animū suū.

Sane dilect' fili'.

Si tue me supposui gratie p̄pelleris officio iudicis ad gratiam faciendā. **Nota** g. que dicit q̄ exhibitio reuerentie siue honoris nō debet exhibēti esse damnosa.

Quod in dubijs

Qui renūciat in manibus laici beneficio illo poterit spoliari. **Nō** g. q̄ ponit penam clerici accipientis b̄nificiū a laico et qui renūciat i manus laici

Ad supplicationem

Propter intemperiem aeris vel iniicitias capitales potest quis petē cessionem. **Nota** g. que dicit q̄ huic p̄uidendum est de beneficio quē nō crimē sed causa necessitatis abducit. **Item** nota verbuz satis notabile q̄ non licet maiorib' honoribus fūcto

descendere ad minores

Nisi cum pridem

Ponit sex casus in quibus archiepiscopus potest petere cessionem. **Nō** tex. q̄ dicit. **E**st desideranda sit emi nens scientia in pastore. in eo tñ sit competens toleranda. quia s̄m ap̄ stolū scientia inflat. charitas autē edificat. **E**t ideo imp̄fectionem sciētie supplere potest p̄fectio charitatis. **I**te q̄ nimis emūgit sanguines elicit. **I**te ociositas et voluptas arma sūt antiqui hostis ad miserā animas. capiendas

Post translationem

Episcopus qui renūciat episcopatui et factus est regularis p̄t in ep̄m postulari. nisi primo renūciassz ratione criminis. **Nota** tex. qui dicit. si cecus cecum. **I**tem dicit q̄ scientia est margarita. **I**tem nota glosam q̄ dicit q̄ causa cessante cessat effectus et q̄ cum symoniaco nulla dz haberi misericordia

Quidam cedendi.

Qui obrinuit licentiam ad cedēduz siue ad resignandum cogitur ad cedendum. **Nō** g. que dicit q̄ aliquis cogitur ad cedendum obtenta licentia. et hoc ideo ne illudatur papa

Veniens ad se. ap.

Qui aduersarij gratie se supponit nisi reddat litteras quibus utitur non renūciat iuri suo. **Et** nō g. que dicit q̄ si in causa appellationis vadam' ad arbitros. p̄pterea non videoz renūciare appellationi

Recte coram nobis

Absolutio ab obedientia vim renūciationis p̄lature non habz. **Nō** tex. et g. de illo qui credit ficto amico q̄

De renunciatioe in vi. et cle.

fit faciendū 7 qualiter ille fidus amicus de dolo teneatur. Itē q' licet re integra penitē. De hoc ultimo vide in. c. nosti. et. c. in causis. s. de elec.

Dilecti filii

Abbas exemptus sine licentia pape renunciare non potest. Nota glosam que docet in quibus casibus quis a dignitate vel officio potest et debet remoueri.

Titulus de renunciatioe li. vi.

Quā aliqui

Quidam plus q' expediret curiosi referēbant in dubium. an papa posset renunciare papatu. Celestinus quintus dum possideret regimen Romane eccle. de consilio et consensu fratrum suorum statuit q' summus papa libere referre potest pnt declarari presens decreta. Nota nimiam curiositatē reprobam.

Si te prebendam

Si in fraudē expectatis pma vacatura cum in primo crederet pinguis vacare renunciat quis tenuē quā hēbat nō tenet expectās illā recipere imo illa dimissa expectabit aliam sine fraude vacantē. et si illi renunciati illa pinguis postea cōferat hoc ipso pbata fraude carebit utraq. hoc dicit

Titulus de renunciatioe in cle.

Cum illusio

Renunciatio dignitatis vel beneficii facta p procuratorem ad hoc constitutum tenet licet prius procurator fuerit reuocatus. ipso tamen 7 superiore cui fiebat cessio ignorante. nisi p ma

liciam ipsorum vel aliorum reuocatio ipsis fuerit occultata.

Titulus de supplenda negligentia prelatorum

Statuimus

Si diocesanus requisitus bndicere nolit abbates cisterciensis ordinis. ipsi tñ monachos suos bndicere possunt Et est ar. i. glo. q' quis potest dare illud quod non habet. Sed regula ē q' nemo dat plus q' habeat Fallit in casibus his versibus contentis **Creditor alluio iudex tutor dominus ve** **Additor augustus prelatus sicq' pcurans. Plus conferre valet iuris q' competat istis.**

Sicut nobis

Religiosi ecclesias ad eorum presentationem spectantes in proprios vsus non possunt conuertere. Et si infra tempus lateranens. concilij ut in. c. ij. de concess. pre. cum vacante non pntauerint ad easdem superiores poterūt ea vice de eisdem puideri. Nota glo. q' dicit qualem hospitalitatē debz clericus seruare. Nota q' qui ad vtrumq' festinat neutrum bene peragit. sicut l. nemo. c. de assesso.

Licet magister. H.

Supplet superior inferioris negligentiam in beneficiis conferendis si tps lateranens concilij fuerit lapsus 7 collatio per inferiorem facta postea nō valet. Vide gl. que notat an tempus predictum currat a tempore scientie vel a tempore vacatiois. Et cōcludit q' a tpe scientie infra de concess. preb. Quia diuersitatem in si. c.

Litteras vestras

Liber primus

Si ille ad quem spectat collatio beneficii illud post tempus a iure statutum conferat non tenet collatio nisi de misericordia toleretur. **U**nde gl. que dicit quid operet patientia.

Dilecto filio **P**

Ad quem prima non spectat beneficii collatio lapsa tempore lateranensi concilii conferre non potest.

Titulus de suppl. negli. prela. li. vi.

Romana

Jurisdictio suffraganei excommunicati ad metropolitanum non deuoluitur licet alias eos pro delictis punire possit

Grandi

Si ille qui preest est negligens et remissus debet superior illi dare idoneum coadiutorem. **N**ota glo. que dicit quod potentia quandoque prodest quibus nocet. **I**tem glo. notat quando subditi debent obedire domino quo ad bellandum

Si episcopus

Episcopus a paganis captus vel scismaticis non archiepiscopus sed capitulum administrat nisi papa quod cito hoc fieri poterit super hoc per capitulum consulendus aliter ordinaret. b. d.

Ecclēsie

Casus opiniones erant olim quod posset visitator dare ecclesie cathedrali **I**tem an visitator posset conferre beneficia utrumque hec decretalis determinat.

Titulus de suppl. negli. prela. in cle.

Quia regulares

Si prelati regulares non conferant infra sex menses prioratus administrationes et ecclesias vacantes que non sunt de mensa sed solent speciales licet obedientiarum rectores habere diocesani ianctitate sua vel apostolica si sunt exempta conferant illa personis quibus per prelatos fuerint conferenda nec permittant illa applicari mensis prelatorum vel pensionibus grauari.

Titulus de temporibus ordi. 7 quali. ordinar.

Subdiaconos

Diebus dominicis vel sabbato penthecostes sacri ordines ab alio quam a papa non possunt conferri. **N**ota dicit gl. quando virgines sunt velande

Sane super eo

Non valet consuetudo quod extra tempora statuta sacri ordines conferant. **N**ota glo. que dicit quod institutio peccantium quandoque inducit dispensationem. **I**tem quod veritas est triplex scilicet iusticie discipline et vite.

De eo autem

Extra ieiunium quattuor temporum nisi in sabbato sancto et sabbato anni passionem domini sacri ordines conferri non debent. **N**ota gl. que dicit quod consuetudo ea que sunt licita reddunt illicita

Et tenore

Criminosus occultus moneri debet ne promoueat ad ordines. **S**ed si promoueri voluerit prohiberi non debet. **U**nde gl. que dicit quod peccatum

De tēpo. ordi. et quali. or. in antiquis

est occultū 7 quādo dicitur notoriū
Item q̄ peccatum occultum solum
deum habet ultorem.

Ad aures

Religiosus contra prohibitiōem sui
superioris promoueri non d̄. Nota
ta textum qui dicit q̄ non in sublimi
tate graduum sed ī amplitudine cha
ritatis acquiritur regnuz dei. Et no
ta glo. que pulchre dicit quādo fit et
in quibus obediendum prelatis.

Si archieps

Metropolitanus ab om̄ibus suffra
ganeis consecratur. sed suffraganeus
a tribus ep̄iscopis cōsecrabitur. hoc
dicit cum. c. sequenti. q̄b̄ incipit. Nec
ep̄iscopi c̄. Et nota glo. que t̄agit de
forma consecratiōis ep̄op̄

Cum quidam et infra

Cum tempore indebito ordines ce
lebrant tā ordinās q̄ ordiati p̄iunt

Cum secundū

Cōmixtio contrariorū ritūū in ordi
nibus conferendis reprobatur

Ex parte vestra

Qui d̄ maiori religione trāsit ad mi
nozem 7 ibi recipit ordinem accepta
penitentia illa vitur licite si transit
fit occultus. Vide glo. que dicit quo
duplex est apostata

Quod trāslatōem

Si grecus ep̄iscopo lat̄io subiectus
sine licentia ipsius ordinatur ab ep̄o
greco interdicitur ei ord̄is executio.
si vero de licentia toleratur

Cum in distribuēdis

Ordinat̄a papa nō p̄t sine ipsi^o licē
tia ad superiores ordines promoueri.
Nota gl. que dicit q̄ nō potest or
dinare. ille etiā non potest iudicare

Irās vestras

Non possunt cōferri duo sacri ordi
nes vna die vel duobus ieiunio con
tinuato. Nota glosaz que dicit q̄ cō
tinuatio de duobus dieb^o facit vnū
Item nota q̄ dicit ordines conferri
debere sabbatis diebus. et hoc dicit
semper et pro constanti. qui scilicet di
es significat requiez. preter ep̄iscopa
lem dignitatem que die dominica tā
tum confertur.

Uel nō est compos

Caracter imprimitur ante etatem le
gitimam ordinatis. Nota glo. q̄ poi
nit etates ordinandorum et licet iu
uenis ordinetur caracter tamen imp
mitur licet executio vsq̄ ad tps debi
te etatis suspendatur

Bilectus filius

Conferēs vna die plures sacros ordi
nes etiam si de mandato metropo
litani hoc fecerit ab ordinandi pote
state suspenditur. Nota glosam que
dicit q̄ auctoritas superioris non excu
sat.

Cōsultatōi tue

Caracter imprimitur extra debita
tempora ordinatis. Nota glo. q̄ dicit
q̄ quocunq̄ tpe ordines p̄ferantur
caracter imprimitur. Nec tempus ē
de substantia ordinis

Quesitum est

Omne crimē enorme indistincte im
pedit quem in susceptis ministrare.
et ad superiores ordines promoueri
Vide hic ab. et doc. qui multum noi
tabiliter hic scribunt de peccatis q̄
dicuntur enormia que mediocria et
que leuia.

Titulus de tempo. ordi.

Liber primus

et quali. ordi. li. vi.

Sepe contingit

Episcopus italie ultra montanum non ordinet nisi de speciali licentia pape vel per patentes literas epi sui continentis causam iustas quare non lit aut non possit illum ordinare. si secus factum fuerit ordinans punietur condigna pena. et ordinatus suspensus manebit. Ita quod etiam a penitentiaris pape sine ipsius licentia speciali absolui non poterit.

Eos qui

Qui scienter ordinaverit clericum alie tum per annum a collatione ordinis est suspensus. et postquam suspensio fuerit manifesta poterunt subditi sine licentia eorum a vicinis episcopis ordinari.

Cum nullus

Episcopi clericis originis domicilij vel ecclesiastici beneficii commedatias ad ordines dare possunt. inferiores prelati non nisi ex privilegio. nec officiales episcoporum. sed hi qui habent administrationem spiritualium illas bene concedunt. Et possunt ipsi ordinare priores prioratu non exemptorum et ipsorum socios quod diu morantur in illis. licet inde non fuerint oriundi.

Nullus episcopus

Nullus episcopus vel alius habens ordinare laicum alterius diocesis aut infantem nisi religionem intrare voluerit. Nec clericum tonsurare nec coniugatum nisi voluerit ad religionem transire ordinare potest. et si secus fecerit a collatione clericali tollere per annum suspensus erit.

Titulus de scrutinio in ordi

ne faciendo

Ex parte tua

Quem quis non scit indignum illius debet existimare dignus et in illo peccare non videtur. Nota glo. huius. c. que in hoc est notabilis et singularis quod quilibet presumitur dignus nisi probetur indignus. Et glo. arguit pro et contra et deinde soluit. vide eam.

Titulus de ordinatis ab episcopo qui renuntiarunt. vel excommunicato

Requisivit

Uic habes qualiter et quando episcopus post suam resignationem ordines presbiteros excommunicationem conferat. Vel ita dicas. Episcopus qui renuntiavit loco tamen inuitatus potest conferre ordines. Nota glo. que dicit quando ignorantia excusat et quando non.

Cum clericis

Episcopus dispensat cum clericis qui ab episcopo excommunicato ignoranter ordines receperunt. Et vide glo. an valeat consecratio que est celebrata ab excommunicatis.

Titulus de eta. et qualita. et ordine preficiendorum

Et abbates

Abbates decani et prepositi qui presbiteri non sunt presbiteri fiant. alias suam nisi iusta fuerit causa prelatos amittant.

Ex ratione

Si minori detur beneficium non per laicos sed auctoritate episcopi regi debet

De etate et quali. et or. prefici. i anti.

donec minor veniat ad etatem

Indecorum est ante. xliij. annum nulli est regimen ecclesie p'mittendum. Nota q' regēs ecclesiam d'z habere annos discretio nis et alios in discretione excellere et etiam in morum honestate. Nō g. que vult q' sacerdos liberatur a pa. po. quia nulla dignitas secularis si milis est sacerdotio.

Etiam te decet In parochiali ecclesia institui non debent nisi litterati et moribus et etate fulciti. Et habentes duas ecclesias nisi sint ambe tenues vnaz dimittere tenentur zc

Preterea licet Ad parochialem ecclesiam non d'z quis nisi ad minus diaconus sine dispensatione admitti. Nota gl. q'le temp' dicitur breue quāz quattuor mensium. quāz decem dierum

Queris a nobis. Propter utilitatem vel necessitatem ecclesie coguntur clerici ordines recipere quos sua bñficia nō requirūt. Nota g. q' clerici qui sunt criminosi tamen occulti propter utilitatē ecclē tolerantur

Ad aures nostras. Si super rebus hic contentis lesā cōscientiā h'z medicus nō d'z ad sacros ordines promoueri. Nō g. que dicit q' absit q' nobis imputetur qd' p'ter voluntatē nostram p'tingit. et ponit vnum versum. Non est in medico sp' releuetur vt eger.

Cū bone memorie Qui suspensus recipit bñficiū non poterit ipm retinere. et si triennio in hac suspensioe steterit debet habitis spoliari. Nota glo. que dicit q' exq'

quis per annum stat in excōicatiōe priuari debz beneficio suo

A multis. Subdiacon' in epm libere eligi potest sicut diaconus et sacerdos. Nō tex. in fine q' p'mouendus in subdiaconū debet promittere de cetero caste viuere.

Cuam in domino Stante necessitatis articulo potest sumi in abbatem in minoribus ordinibus constitut'. Nō g. q' laic' p't eē abbas z infamis potest gerere curā monasterij. Itēz nomen abbatis est magis sollicitudinīs q' dignitatis. Et nota hic g. notabiliter loquētes quid iuris de ordinatis ad preces aliorum.

Cum contingat Per primam tonsuraz ab abbatib' suis monachis datam ordo tribuitur clericalis. Nota glosam que dicit q' hoc idem potest abbas nōduz benedictus. vt in .c. primo. supra. de supp. neg. prela.

Intellexim'. Qui infra p'batōnis annū egredit' monasterium licite p'mouetur. Nō gl. que disputat de illo qui petita licentia exiit. et qui non petita licentia exiit

Accepimus. Casus. ad sacros ordines p'motus sine titulo potest suū ordinatōrē impetere sup beneficio obtinendo nisi post promotōnē fecerit se indignuz

Cum sit ars artium. Debent ep'i p'mouendos instruere i officijs et ecclesiasticis sacramentis qualiter ea debeant celebrare. Nota glosam vltimam que est notabilis contra illos qui multa allegant.

Liber primus

Item dicit q̄ melius est pauca agē
caute q̄ plura periculose. in auē. de
tabelli. circa mediū p̄stōnis col. iij.

Quāvis multa

Propter defectum sciētīe p̄t ep̄s ab
ep̄atu remoueri. Nō gl. que dicit q̄
ep̄s debz scire grāmaticā et que tene
tur plus in se habere. Vide glō. que
est notabilis in hoc

De etate. z quali. ordi. li. vi.

Permittimus.

Ep̄us dispēsare potest cuz hīs q̄. xx.
annuz compleuerunt ad dignitates
dūmodo eis animarū cura non im
mineat. hoc. d. Et ergo secus in pa
rochialibus ecclesijs. vide glo.

De eta. z qualit. ordi. in cle.

Cum ecclesie

Diocesani seruare debent z a subdi
tis suis seruari facere iura loquētīa
de qualitate personarum p̄ficiēda
rum ecclījs. h. d. Et nescio quē fructū
inducit hec p̄stitutio cum in ea non
reperitur pene adiectio

Ut hi qui

In capitulo cathedralis ecclīe vel
collegiate vocem non habz qui non
est subdiaconus. Itē hīs b̄nificium
cui annexus est ordo. post annuz nī
si prius impedimento cessante pro
moueat ad illuz in capitulo vocē
non habz donec fuerit ordinatus z
interim pdit distributionē dimidiā.

Generalem.

In. xvij. anno p̄t quis in subdiacon
num In. xx. in diaconum In. xxv. in
presbyterum promoueri. Hoc dicit
Vide glo. que dicit quō hoc debeat
intelligi. et alle.

Titulus de sacra vñctione.

Cum venisset

Capitulum istud docet de duplici
vñctioe. scz visibili et inuisibili et qd
significatur per vñctionem Item in
quib⁹ locis ep̄us inungitur Itē quō
p̄nceps inungitur. Itē quō quilibet
xp̄ianus inungitur. Item vnde con
ficitur oleum et crisina. Vide textuz
qui est multum notabilis in se. Itē
q̄ papa nō vtitur baculo. et hoc p̄
pter misticam significationem. Itē
nota g. que in fine sui ponit quattu
or metra in quibus cōtinētur illa q̄
per baculum designantur.

**Titulus de sacramentis reite
randis vel non.**

Pastoralis

Cū quis ordinatur in subdiaconuz
sine man⁹ impositioe vel confirma
tione nō est iterādū qd fuerat p̄ter
missū s̄z supplendū. Et sic vt dic̄ Ab.
non dicet vnq̄ ōro. Ideo dic̄ fin eū
qd de hoc dicit Inno.

A nobis.

Qui a scismaticis est sepultus nō p̄
pter hoc exhumaē. nec rebenedicent
vestes. nec reconsecrant altaria cū qd
bus et in quib⁹ scismatici celebrarūt
Nota glo. que in hoc est notabilis
qn̄ cymiteriū vel ecclīa est iterum cō
secranda vel altare et qn̄ non

Presbyter et diacon⁹

Si diacon⁹ non recipit manuz im
positionē debito tpe est supplendum
Nō gl. que dicit q̄ quedam sunt que
melius possunt intellectu percipi q̄
elocutione exprimi

**Titulus de filijs p̄sbyte. ordi.
vel non**

De filiis presbyterorum in anti.

Ut filij presbyterorum
Spurij nō pmouentur nisi ordines
intrēt nec serui nisi libertati donent

Ad presentia.

Qui ecclesiam impetrauit tacito q̄
esset in sacerdotio genitus ab ea lici
te remouetur. Hoc dicit

Presentius

Non p̄t q̄s ecclesiā habere in q̄ pa
ter habuit vel obtinuit psonatum. z
hoc vult ista decre. et sequēs que in
cipit. conquerente nobis.

Veniens ad.

Restituitur ad eccliaz filius sacerdo
tis si ab ea sine iuris ordine sit remo
tus. Nota g. q̄ dicit q̄ que benigne
collata sunt fraudis consilio reuoca
ri non debent

Proposuit nobis.

Et dispensatione prouidet filio sa
cerdotis si ad sacros ordines sit p̄
motus. Nō q̄n requirendus est con
sensus patroni z q̄ ecclā p̄secrāda d̄z
habere fructus siue redditus p̄ duobus

Ex trāsmitta.

Potest filius sacerdotis legitimus tñ
habere eccliam paternā cui tñ psona
media intercessit. Nō q̄ nomē here
dis pximū heredem significat.

Constitutus

Nō p̄t q̄s habere eccliam in q̄ pater
suis p̄petuū vicariū noscitur fuisse. Nō
gl. que videtur distinguē inter t̄pale
et p̄petuū vicarium zc.

Ex tua nobis

Dispensatio facta cum filiis sacerdo
tum p̄ sc̄das litteras non reuocatur
nisi de ea expressa mentio habeatur

Quoniaz sacris

Si notoriuz est q̄ quis teneat eccle

siam paternam ad reuocationē ip̄i
testes minime requiruntur. Nō ar. q̄
in manifestis ordo iudiciari nō est
seruandus.

Ad extirpandas

Archiep̄us p̄t remouere quos in ec
clesijs paternis nouerit ministrare.

Ad hoc ex tua.

In ecclesijs in quibus patres fuerūt
pontifices filij legitimi possunt bene
ficiū obtinere. Et sic nota q̄ fili
legitimus in paterna ecclesia simul
cum patre potest beneficiū obtine
re. In paterno tamē beneficiū succe
dere nō debz sine dignitate. s̄. c. con
stitutus. et. c. p̄xi.

Michael presbyter.

Imponitur ei silentium qui petit ec
clesiam in qua pater proxime mini
strauit. Nota glosam singularem q̄
liter quis probatur filius alicuius.
quia filius est quem nuptie mōstrāt

Litteras. et. 7.

Genitus ex vxore in sacerdotio neq̄
quit sine dispensatione promoueri.
Nō g. q̄ permissio in genere medi
ocritatem respicit

Cum decorem.

Filius illegitimus non potest ha
bere beneficiū in ecclesia i qua pa
ter noscitur obtinere. Vide glo. que
dicit q̄ legitimi bene possunt esse in
ecclesia vbi pater p̄fuit. concoz. s̄.
eo. c. ad hoc iūcta g.

Ad abolendam

Qui pmouet illegitimos ē a bñfici
is suspendendus. Nō q̄ in regularib⁹
bñ p̄nt simul eē monachi regulares
p̄f et fili⁹ p̄pter verbū tex. secularib⁹.
Rō s̄m g. q̄ tales p̄sone nō p̄hibent
intrare religionē. vt supra. eo. c. 7.

Liber primus

Dilectus filius.

Non prodest legati dispensatio ut quis obtineat eccliam in qua pater primo ministravit. **N**ō q̄ ep̄i non possunt dispensare cum illegitimis in simplici beneficio

Nimis in tua

Sola sedes apostolica dispensat ut illegitimus obtineat bñficia bñtia curam animarū. **E**t sic patz q̄ legatus pape nō p̄t cū talib⁹ dispensare.

Titulus de filiis presbyterorum. li. vi.

Is qui.

Cuz illegitime natis dispensant ep̄i in minoribus ordinib⁹ et bñficio sine cura. dūmodo sit tale in q̄ alias dispensare pōt. **I**n alijs dispensatio pape requiritur. et si dispensatum fuerit cū aliquo. q̄ non obstante defectu possz ad curatum beneficium promoueri p̄textu illius dispensationis non poterit duo beneficia insimul obtinere. hoc dicit

Si is

Si ille cum quo super defectu originis in curato beneficio fuerat dispensatum et eo tacito sup pluralitate dispensationem obtineat. nō valz dispensatio. **E**t nō g. in verbo defect⁹. vbi assignantur tres cause p̄ter q̄s impeditur hñs defectū nataliuz p̄moueri ad ordines. et beneficia

Tit. de ser. non or. et eorū manumissione.

Instruendi et infra

Servus ante manumissionem ordinari non debz. **N**ota tex. qui dicit q̄ illud qd̄ infirmari vel vituperari p̄t precaveri debz. **E**t dicit gl. q̄ p̄veni

deri debz. quod contingere potest

De servorum

Serv⁹ ante manumissionē p̄mouēdus non est. et si promotus fuerit degradetur. et domino tradatur. **U**is gl. que docet quid iuris sit d̄ servis ordinandis.

De famulis ecclē

De servis ecclē possunt aliqui manumitti et p̄ parochiales ecclesias institui. et qd̄ h̄mōl adquisierint. ecclē adquirent. et si contra eccliam testificent vel prelatum suū accusēt. **C**uñ edicti venia impetrata deponēt

Nullus. et infra

Domino in seruo quem manumittit pōt spūales opas retinere. et vid̄ distinctionem desuper

Consuluit. et infra

Sicut servus ante manumissionem sic spuri⁹ ante legitimationem promoueri non debz. **N**ota q̄ servus et spurius equiparantur hoc casu.

Eo libentius

Istud. c. determinat qualiter servi ordinati ab ecclesia manumissi p̄nt ad aliam ecclesiam se transferre.

Miramur nō

Antiqua statuta declarant qualiter servi in servitutem debeant reuocari. **E**t additur q̄ in subdiaconū statuta facta de diacono valent seruari

Dilectus filius.

Part⁹ sequit p̄ditionez ventris. **V**el sic. homo militis vel alterius secularis persone non debz sine voluntate eius ordinari

Tit. de obli. ad ratioci. ordi. vñ nō ordi

De corpore viciatis in anti.

Magnus episcopus

Obligatus ad rōcinia non est ante depositum officii z rōnem redditā pmouendus ad ordines. **Nō** glo. q̄ est nōbilis. Et ponit et determinat q̄s dicatur pcurator. quis curator. et quis dicatur tutor

Titulus de corpore viciatis

De presbytero.

Episcopus dispensat cum eo qui in duello modicā deformitatē p̄traxit Et vide g. que dicit q̄ tales de rigo re iuris deponēdi sunt. z alle. p̄cor.

Cum de tu a.

Hīs maculā in oculo sine dispensatione non d̄z pmoueri. **Nō** gl. q̄ h̄z an habens vnū oculum maiore alio possit promoueri ad ordines

Ex parte.

Sedus in cunabulis licite pmoueri potest. Nota gl. que in hoc est notabilis. q̄ ille qui se ip̄m abscidit. quasi homicida sui ip̄i iudicatur. Item non ferro. sed religione querenda ē castitas. xxxij. q. v. c. tūc saluabitur.

Significauit

Nullus in indignatione pōt facere abscindi virilia. qd̄ si fecerit irregularitatem incurrit. sec̄ si ex iusta causa **Nō** g. que dicit q̄ non licz alicui se wire in corpus suum.

Ex parte. ad.

Qui ex cā necessitatis sibi fecit virilia amputari non incurrit irregularitatem. Nota glo. que dicit q̄ eunuchos voluntarios diligit deus. non qui se ipsos abscindunt

Exposuisti

Corpore viciatus in promotiōe sua tenetur detegere defectū suū. **Nō** gl.

q̄ dicit q̄ p̄pter defectū dentis nō impeditur quis nec dicitur morbosus

Thomas

Modica deformitas nō impedit p̄ mouendū. dūmodo ad frangendūz hostiam alias sit potens. **Nō** g. que distinguit et docet materiam toti? tituli compendiose.

De byga. non ordinā. et vi duarūz maritis

Et bygamī

Bygamī penitētes z repudiatarum mariti ad sacerdotium nō ascendūt. Et dicit penitentes sc̄z solenniter.

Super eo

Qui bygamum promouet priuari debz officio et potestate ordinandī. et cū bygamo p̄tra apostolū dispensari non potest. licz cui ordinante possz dispensari

De bygamis

Sicut bygamus. sic nec vidue maritus d̄z ad ordines promoueri

Super a nobis

Cleric⁹ in sacris ducens vxorem q̄ i minorib⁹ habuit vxorem. licz sc̄dm matrimoniū non valuit. propter affectū tñ bygam⁹ censetur. Et vide glo. que docet qñ opinio p̄fertur veritati. Et ponit versus. Testamenta. fa uor. odiū. sententia. proles. Ex istis causis p̄fertur opinio veris

Debitum pastoralis

Qui ducit vxorem ab alio viro p̄t us ductam non tñ cognitam per eū non censetur bygamus. Et vide glo. q̄ ponit significationem matrimoni⁹ z pulcre deducit q̄re bygamus nō p̄ moueri debet in ecclesia dei

Quia circa

Libet primus

Qui plures concubinas pgnouere irregularitatem non ptabit ex hoc facto. et est mirabile q plus habeat p uilegium fornicatioz immundicia q castitas ut hic notatur

¶ Nobis fuit

Qui in sacris constitutus contraxit cum uidua corrupta. bygam⁹ reputatur. Et intellige q eam cognosceret. alias non noceret.

¶ Titulus de bigamis nō ordi nand. li. vi.

¶ Atriciōis.

Bygamus nudatus est omni priuilegio clericali et astrictus laicali foro. Nec ualet consuetudo in contrarium. et prohibetur sub anathemate ne tonsuram deferat

¶ Titul⁹ de clericis peregrinis.

¶ Tua nos.

Hic habes qualiter clerici sūt admittendi ad celebrationem diuinorum scz qñ nescit an sigilla sint epoz qb⁹ ascribuntur. Nota. g. que dicit q p actus sequentes psumitur de preteritis. Item quando stat sigillis epoz

¶ Inter quattuor

Non statur iuramento clerici super sua ordinatione. Nō. g. q dicit q per argumenta z iudicia fieret pbatio nes. sicut p testes. Itē q amissio in argumenti probatur.

¶ Que fraternitatis

Clerici aliozū epatū sine p menda ticijs lris publice celebrare nō pmit tūtur. Uid. g. q est nōbilis in sine.

¶ Te nobis.

Clericos aliozū epatū nequeunt p lati instituire sine conscientia sui epī Et intelligo q p̄lati illi habeant

alias ius instituendi. Et nō. g. q dicit q sp de ecclia ppria dicit fieri electio si tibi reperitur idoneus. Et est ar. h. p opinione illozū qui dicunt q se per p̄ualet electio de gremio eccle sie alij electioni facte de alia ecclesia

¶ Titulus de officio archidiaconi

¶ Et archidiaconus

Archidiacon⁹ post ep̄m curā habet animarum in parochia et est vicarius ep̄i. et de tertio anno ad tertius debet uisitare parochiā. et que emē danda reperit debz emendare.

¶ Officium uero.

Ista decre. docz q̄lia officia archidiaconi hz facere. et habz respicere in ecclesia. quia qñ uoluerit debz euangelium legere vel alicui de diaconis illud precipere. et similiter circa cetera officia providere. In istis tñ iuxta glo. poti⁹ p̄uetudo est inspicienda.

¶ Ea que contra

Archidiacon⁹ dicit custodire uasa ecclesie et de ipis dabit ep̄o rationem sed in istis ut supra dixi. ut etiam dicit glo. inspicietur consuetudo.

¶ Cum satis sit.

Archidiaconus non debet obtenta alicuius p̄uetudinis facere cōtra institutiones patrum nec sine mandato ep̄i alicui curā cōmittere animarum. Uide. g. que uidetur disputare. an archidiaconus habeat curaz animarum. z iura diuerso mō loquūtur

¶ Archidiaconis

Archidiacono sine licentia ep̄i non licet instituere nec sententiam in alios quos promulgare. Uide glosam x.

De officio archipresbyteri in anti.

Mandamus
Archidiacon^o nisi semel in anno pa-
rochiam suā uisitet nisi aliud necessi-
tas suadeat. Sed g. dicit si opus eēt
possz non semel tm̄ s; pluries.

Ad hoc nos
Istud capitulū docz ad quid officii
um archidiaconi debeat pertinere et i
quib^o p ipm cura ep̄alis sollicitudi-
nis debeat releuari. Uide gl. q̄ dispu-
tat an archidiacon^o habeat iurisdic-
tionē i qb^o z uideē se multū sūdare
i p̄suetudine. Nō ter. q̄ oēs tāgit zc.

Significasti
Archidiacon^o non concedit litteras
ordinandis. Uide glo. que dicit sine
scientia ep̄i. q̄ nullus sine sciētia ep̄i
sui debz ordinari et auctoritate sua.

Ut nostrum.
Ter. docz in hoc. c. q̄ non ad cancel-
lariū sed archidiaconum spectat ex-
aminādos examinare rep̄ntare z ab-
bates z abbatissas in sede ponere

Dilecto filio
Casus ad totā lram. p̄tās siue iurisdic-
tio archidiaconi in aliq̄ monaste-
rio ex sola p̄suetudine limitat̄ zc. U
sic Archidiacon^o in monasterijs sui
archidiaconat^o de iure cōi non pōt
aliquā iurisdictionē uendicare nisi il-
lud sibi de cōsuetudine generali vel
sp̄ali p̄petat. Nō g. q̄ in hoc est no-
tabilis q̄ docz q̄les testes potius in
causis requirēdi sunt scz q̄ illi quib^o
poti^o lux ueritatis assistit. Nō eē gl.
ubi etiā patz an canonic^o p̄t eē testis
concanonici sui. cū et fr̄ p̄ fr̄e testifi-
cari p̄t. de p̄sūp. lras

Li. de officio archip̄sbr̄i
Ut archip̄sbyter
Archip̄sbyter subest archidiacono
et preceptis ei^o. et dz in absentia ep̄i

p̄sbyteros ad celebrandū disponere
Et istud intellige uerum q̄ scz archi-
p̄sbr̄ subit archidiacono quo ad di-
gnitatem et non quo ad ordinez.

Ministeriū archip̄sbr̄i
Istud. c. etiam docz que spectant ad
officiū archip̄sbr̄i. quia ultra p̄dicta
si ep̄s defuerit potest fontes b̄ndicē.
infirmum oleo pungere. penitentem
consulto ep̄o reconsultari.

Officiū archip̄sbr̄i
Ultra p̄dicta potest archip̄sbr̄ custo-
di p̄cipe ut in sacrario eucaristia
xp̄i non deficiat.

Ut singule.
Singule plebes archip̄sbr̄um habe-
ant p̄pter assiduā erga dei pplm̄ curā
Uide glo. que dicit quoduplex dicit̄
titulus.

Titul^o de offō primicerij

Ut primicerij.
Primicerius est sub archidiacono z
sicut archip̄sbr̄ z habz p̄uidere cir-
ca diaconos et alios gradus eccle-
siasticos ut disciplina seruetur i ecclā
et habz respicē circa officia noctur-
na. z q̄ nulla p̄mittat negligentia.

Titul^o de officio sacriste

Ut sciat.
Sacrista subest archidiacono z ad
curā ei^o spectat custodia sacrorū va-
sorum z uerborū ecclesiasticorum. seu
toti^o thesauri ecclesiastici z luminaria
siue in oleo siue in cera. S; i istis sp̄
inspicitur p̄suetudo. ut. s. dictum est.

Titul^o de officio custodis.

Custos ecclesie
d i

Liber primus

Custos debz obedire iussioni archidiaconi sui i canonicis horis tintinnabulū pullabit ⁊ circa lūinaria discretionem habebit ne supra moduz lucendo oleum pereat aut minus lucendo obscurior sit ecclia ꝛ. **N**ō gl. ⁊ tex. qui solent allegari ad hoc q̄ discretio est mater virtutum. **I**te dicit g. q̄ magister dz moribus .sciētia. et facundia precellere discipulos.

Custos sollicitus.

Vide tex. in fi. qui dicit q̄ hi tres. archidiacon⁹. archip̄sbyter. et custos debent eē coniuncti vno animo nec debz esse inuidia inter eos.

Citul⁹. de officio vicarij

Ad audientiam

Non est canonicū q̄ qui curā habz i diuersis ecclijs vicari⁹ in alienis existat. intellige sp̄ de vicarijs ppetuis. **V**el sic. vicari⁹ qui bñficiū curatum postea fuerit adept⁹ vicaria p̄uabit. hoc. d. **D**e isto tñ vide in .c. de multa ꝛ. de p̄ben. **E**t nō g. an quis poterit eē vicari⁹ in diuersis ecclijs ꝛ.

Prouideas.

Ep̄us in ep̄atu suo debz prouidere ne quis plures habeat vicarias. cuz vicari⁹ teneatur seruire p̄sonis ⁊ ecclijs. **V**el sic. Plures vicarias quis habere non p̄t. h. d.

Ad hoc

Ex quo reddit⁹ sunt vicario de assēsu ep̄i assignati. nullus sine ei⁹ assensu diminuire p̄t eos. **V**ide g. q̄ videt tangere an isto casu etiam requirat consensus patroni

Clericos.

Prelati eccliarum in quib⁹ hñt curā animarum vel aliā dignitatē in p̄p̄sa persona debent deservire ecclie ⁊ nō substituere sibi vicarios. quia hoc ef-

set contra rōnem. **V**el sic f̄m alios ⁊ magis sonat littera. vicarius vicarij um sibi substituere non potest.

Tua nobis

Vicarius omnia p̄t q̄ p̄tinent ad iurisdictionem illius cui⁹ vices gerit. ⁊ loquitur ista decre. de vicario iurisdictionis p̄tētiōse. alie vero omnes huius t̄i. de exercitio cure animarū in quo fit vicarius

Ex parte tua.

Coguntur vicarij ad susceptionē ordinariz ⁊ p̄tinuā residentia in ecclijs quarū sunt vicarij faciendam

Citul⁹. de offō vicarij. lib. vi.

Romana.

Officialis excōicati excōmunicatus non est nisi in crimine damnato sibi p̄municet. **I**lla autē que exercet illo excōmunicato manente. non valent si iurisdictionem soluz ab eo recepit

Licet in officialem

Ex generali p̄missione non p̄t officialis inquirere. corrigere. ⁊ deponere ⁊ punire subditorū excessus.

Cum in generali.

In generali p̄missione officialis vel vicarius beneficia conferre non p̄t. **N**ō p̄ncipiuz decre. qd̄ est rō ip̄ius quia in generali p̄missione nō veniūt ea que quis verisimilit̄ non essz i specie concessurus. **I**te nō q̄ ille nō p̄t regulariter dōre cui bonoz administratio etiā cuz libera cōcessa est. **E**t nō g. que dicit qd̄ opetur hec clausula et omnia alia ꝛ.

Citul⁹ de offō vicarij. i. c.

De officio et pote. iudi. dele. in anti.

De de eccl'is

Et que dicta sunt de curatis eccl'is et pluralitate beneficiorum et de promotione ad sacerdotium papa vult extendere et extendit per istam decret. ad perpetuas vicarias etc.

Titulus de officio et potestate iudicis delegati

Quia questum

Delegatus a papa iurisdictionem recipit. tamen in partes que in eos qui suam iurisdictionem impediunt. Non in tex. agentes et patietes sine plerumque pari pena etc. ut in tex. et ad hoc alle. Non gl. que ponit de quadruplici plerumque negligentie. plerumque cooperatiōis. et auctoritatē. etc.

Sane si a nobis

Cum diuerse l're sub eadem data et foris petrarum impetrant et petunt a diuersis ad eosdem iudices supersedeant vtri que donec papam consulant que licet procedere debeant. sed istud hodie non habet locum. Vide gl. que videtur super isto disputare.

Si pro debilitate

Delegatus a papa impeditur subdelegare potest eam que sine ipso pro modo potest terminari. Non ergo que dicitur que grauia negotia debet delegare personaliter et per se ipsum tractare

De causis

Si causa committatur infra certum tempus vel diem decidenda. per lapsus diei expirat iurisdictionis. nisi dies a partibus peroratur. hoc primo. Secundo dicitur. vbi certa pena a iure non statuitur imponit arbitriam delegatus

Preterea super hoc.

Per simplices permissionem cause des

legatus potest citare contumacem ipsius que puniret cetera que spectant ad eam exercere. Non ergo que arguitur que processo principali. conceditur accessorium. concord. etc. prudentia. etc. Sexta.

Quamuis sumus.

Causam simpliciter duobus permissionem potest vno suo iudici vel alij delegare

Significasti nobis

Delegatus a papa requiritur scilicet quia ille cui mandat non vult requiri vel non potest. Vide ergo que videtur dicere que est scilicet iniusta delegatus de mandato debet exequi superioris etc.

Si quoniam clerici

Si ordinarius sciat illum non canonicè institutum quem delegatus a papa mandat per eum in possessionem induci non debet resistere eius mandato violenter. sed precibus apud eum instet ut in possessionem mittere desinat donec domino a papa veritas innotescat

In litteris et etc.

Sententia executioni mandata cessat iurisdictionis delegati. Vide ergo que in hoc est notabilis. quia ponit quod modis finit iurisdictionis iudicis delegati. et est menti tenenda.

Consultationibus

Reo absente non per contumaciam. iudex ecclesie datur ad diem actori possessionem restituere non debet possessionem et eiectionem non probare volenti. Non ergo que nobis liter docet quomodo procedendum est per absentem. Etiam fit semper remissio ad eam quia notat de tribus speciebus possessionis et possessio recuperanda est multum singularis et alibi non habet adeo plene sicut hic.

Sane quia et etc.

Delegatus in causa sibi permessa recipit iurisdictionem super episcopum et quemcumque

Liber primus

minorem. Et vide gl. q. delegat^o gerit vices delegantis

Ex parte vestra

Si prim^o impetrauit primam dignitatez in ecclia vacante. sed^o vero impetrauit certam dignitate si vacare ptingat illa q postmodu vacat debetur pmo et non scdo. h. d. **Mo** gl. istius. c. que distinguit de symoniacis. quia prohibita. et prohibitis q symoniaca. et quid vnuq^o sit pz in ea.

Ex parte tua

Ubi voluntas pape contraria non apparet delegatus forma iuris seruare et exceptiones rationabiles admittere debet

Quoniam abbas

Delegatio facta dignitati non ex p^osa persona trāsit ad successorem **Mo** glosaz in fine que querit quid si plures sūt archidiaconi in vna ecclesia. et papa mandat simpliciter archidiacono **ic**. cui videtur tunc mandare.

Super eo

Si questionē de iure presētādi appere. papa pmittat delegatus pronunciare potest. sed non instituere. qd si facere vellet vel fieri pronunciatet ordinari^o vel ad quem spectat institutio poterit appellare

Causam

Si causa duob^o specialiter pmittit^o sententia vnus non tenet. **Vide** gl. que in hoc est notabilis q vbi aliq^orum presētis desideratur qd in eoz absentia agitur non tenet

Causam que inter

Delegatus qui est domin^o impetratis potest licite recusari. **Nota** glo. que dicit q evidens et rationabilis est causa suspicionis si iudex est dñs

aduersarij. et g. alias ponit suspicionis causas **ic**.

Cum te consulente.

Si delegatus pape causam non in totuz pmittit a subdelegato appellari debet ad delegantem et nō ad papam. **Vide** glo. que arguit q delegatus causaz subdelegare debz clericis et non laicis

Relatum est

Per litis cōtestationē inītiat negotiū. **Vel** sic. per litis cōtestationem vel citationez ppetuatur iurisdīctio delegati. **Vide** gl. que videtur docē qualiter fiat cōtestatio. 7 remittit ad c. vnicum. **ic**. de lit. cōtest.

Oratum gerimus

Si delegatus citauit ante mortem delegantis. ppetuata est iurisdīctio. et appellationi renunciat q coraz eo a quo appellauit i causa pcedit siue litem psequitur

Prudentiam tuam

Si causa pmittitur tribus cū clausula. q si non omnes **ic**. priusq^o appareat de impotentia vel voluntate tertij. duo procedere non possunt. etsi pcedunt nihil agunt. **Idem** in datis cum clausula q si ambo. hoc dicit vsq^o ad **ic**. Sextaz **ic**. qui docet an delegatus excommunicatuz absolueret possit. quem bene nota. quia sepius allegatur.

Cum causa que.

Si causa simpliciter tribus committitur. duo sine tertio procedere non possunt. quod si fecerint ab eis poterit appellari. et nunciij missio ante citationem excusat. c. meminimus **ic**. de appella.

Cum super

Si duo sunt delegati cum clausula

De officio delegati. in anti.

q̄ si ambo vno recusato alter sol^o p̄cere potest. et si cu^z recusato procederet non valet p̄cessus

Consuluit nos

Si iurisdic^{ti}o delegati expirat in p̄emptorio q̄ iudex assignauit post horam congruā p̄emptorij non expectabit p̄tumacem. s̄ si non expirat p̄t expectare et iterū citare contumacem si vult. **N**ic nō s̄iam 7 act^o legitimos debē fieri de die añ tenebras quia vt dicit tex. qui male agit odit lucem

Insinuante

Ex noua cā remouetur delegat^o etiā post litē p̄statā 7 ali^o eius loco surrogatur. **N**ō gl. q̄ familiaritatis affectio veritatē impedire solz 2c. iij. q. v. accusatores

Querenti.

Delegat^o pape vsqz ad integrū añū suam s̄iam exequi p̄t. **U**ide gl. que disputat quid dicitur litis exordijz **I**te dicit glo. q̄ ecclesia nemini claudit gremiū. et pulcre etiā dicit gl. de termino dando ad soluendum post sententia^z in actione reali siue personali etiā de executionis tpe in criminalibus.

Super questionum

Si delegatus pape subdelegat cām non in totū ab illo subdelegato ps non poterit appellare p̄pter illud solum q̄ sine suo consensu datus fuit. **E**t si subdelegatus alias iuste recusatur delegatus causa^z diffiniēt. et si delegatus iustam recusationis cām s̄ delegati nollet admittere ab illo licite poterit appellari. hoc .d. vsqz ad .s. porro qui sic sumatur. **S**i delegat^o pape p̄misit cām in toto de subdelegato appellabitur ad papā. alias ad

delegatū appellabit^r. hoc est si cāz nō p̄misit in totū. **I**te .s. si vero sic sumatur. **S**i vnus ex duobus delegatis cum clausula q̄ si nō ambo. subdelegationē college recipit. non p̄t subdelegare. et licz cā appellatiōe remota sit in rescripto expressa. tñ non p̄t appellatiōe remota p̄cedere ab eo appellabitur ad papā. h. d.

Pastoralis officij

Delegatus p̄ncipis p̄t alteri subdelegare 7 etiā p̄pellere subdelegatū ad cām acceptandā nisi maliciose vells se exonerare. d^z tñ in p̄pellendo p̄sonis deferre 7 dignitati. **E**t delegat^o pape p̄t totā iurisdic^{ti}onē 7 eē partē alteri p̄mittere **I**te .s. p̄terea. sic sumatur. **S**i papa scienter p̄mittit appellatiōem interpositā a s̄nia iudicū datozū cū tali cā app. re. suspensa est interim quo ad executionem priorum iudicū iurisdic^{ti}o. h. d. vsqz ad .s. q̄ vero 2c. qui sic sumatur. **O**rdinarius ad mandatum delegati exequitur sētentiam quam etiā scit iniustā. hoc dicit. **E**t nō glosam precipue illam que dicit de duplici executor. meo et mīto. 7 a quo appelletur.

Ex litteris.

Subdelegatus a delegato pape interdiceret potest. nisi ip̄ius delegati iurisdic^{ti}o fuerit reuocata. **I**tem vide glo. que docz qui coher^{ti}onē habent. nam iudex delegatus. **I**te me rus executor. **I**tem iudex delegatus ab ep̄o. **I**te arbiter

Licz vndiqz.

Delegati subdelegatio p̄ citationē p̄petuatur. **U**el sic fm Jo. an. Jurisdic^{ti}o delegati re integra morte delegantis expirat. **U**ide g. que docet q̄ morte mādatoris expirat mandatū

Liber primus

et hoc verum est nisi tale sit manda-
tum quod post mortem necesse sit adimplere
ut ff. mandati. l. si vero.

Cum in iure

Non creditur quis delegatus nisi dele-
gationem ostendat. et vide g. quod in hoc
est nobilis quod non creditur iudici si
se dicit delegatus nisi ostendat promissio-
nem ergo cautum est commissionem
custodire.

Cum olim

Procurator de re ad rem non potest dele-
gata iurisdictionem progare. Vel sic
Excoicatio lata post appellationem
legitimam non tenet. h. d. quo ad casum
principalem. sed primum dicit quo
ad titulum. Vide gl. que in hoc est sin-
gularis. quod si procurator excedit fines
mandati domino sciente preiudicat
domino nisi statim contradicat.

Cum olim magister

Statutis actis delegatorum iudicium tamen
violatur in penam clericum violantis.
Vel sic. Qui acta cause delegatorum
clausa aperuit ipsorum sigilla violando
contra illa acta non debet postea audi-
ri. Nota g. que dicit quod quando legatur
instrumentum intelligitur legatum
illud quod continetur in instrumen-
to. et hoc in c. sequenti.

Coram dilecto

Si cepto negotio et coram uno dele-
gato altera partium hoc tacito impe-
tret alterum sibi adiungi cum clausula quod si
ambo. si ille impeditus subdelegat.
collega subdelegatum admittere non
tenetur. Vide g. que docet quod procurator
debet promittere de rato. et in fine po-
nit distinctionem valde nobilem quam
delegatus possit subdelegare.

Cum. R. canonicus.

Locus ad quem reus non potest secure acce-

dere. et canonicus delegatus in causa ca-
nonici potest licite recusari. Ad gl. que di-
cit quod canonicus non potest esse iudex pe-
nonici sui. et hoc propter familiaritatem
que solus veritatem impedire. et quando reus
non potest secure ad iudicem ire et actor
potest tunc debet iudicem eligere in loco non
suspecto et non aduersari. Item non g.
quod canonicus potest esse testis pro canoni-
co suo cum et frater pro fratre possit testi-
ficari. ut ff. de presump. litteras. Item facili-
us habentur iudices quam testes. et ergo
facilius repellitur iudex quam testis. Iudex
enim recusat pro modica causa. ut
hic in glo.

Cum contingat

Probationes precedunt absolutio-
nem ubi excoicatio dicitur esse nulla
secus cum dicitur annullanda. Ad
g. que non debet quis ad probandum ad-
mitti quo probato non prodest

Venerabili fratri.

Delegatus qui semel promisit simplici-
ter illud negotium simpliciter non promit-
tit. Ad g. que in hoc est singularis.
quia docet quomodo procedendum est con-
tra dilapidatores. et quomodo et quando datur
coadiutor

Significantibus. M.

Cum delegatus pronunciat se per lit-
teras iurisdictionem non habere eam
etiam de consensu partium non relin-
quit

Suspitionis causa

Qui dicit sanguineus vel affinis dominus
vel subditus impetrantis suspectus est
Vide glo. que docet an arbiter possit
compelli ad suscipiendum arbitrium.
Vel sic arbitri electi ad causam recu-
sationis assignant recusanti terminum
ad probandum. delegatus tamen
qui recusatur cogit abiteros causam

De officio delegati. in anti.

suspicionis diffinire. **N**ō g. q̄ sp̄ialis est. q̄ p̄sensus priuatorū facit iudicē eū qui alias non h̄z iurisdictionem.

P. et. S.

Delegata iurisdictione p̄ consensū partium ad p̄sonas in rescripto non cōtēntas prorogari non potest. **N**ota g. que docet q̄ prorogatio iurisdictionis fieri p̄t̄ z̄ quōtuplex sit prorogatio.

Cum vice simū annū

Post. xx. annū p̄pletū q̄libz a quocunq̄ et iā dari p̄t̄ delegat̄. **S**c̄do dicit q̄ de consensu partium minor. xx. annis. maior tū. xvij. Delegatus dari p̄t̄. **T**ertio dicit q̄ princeps in q̄cunq̄ etate dare p̄t̄ delegatū. **N**ō g. magna que pulcre dicit que impediāt aliquem eē iudicem vel arbitrum

Uno delegatorum

Si in plures compromittatur. sine cā pluribz delegatur sine adiūctiōe illius clausule. q̄ si nō omnes z̄. vno mortuo alij non procedunt. **S**ecus autem si illa clausula sit adiecta. hoc dicit z̄.

Quoniam ap. se.

Executor datus ad provisionē aliq̄rū vices suas p̄mittere nequit. **h.** dicit vsqz ad. s̄id̄ quoqz. q̄ sic sūm̄t̄. **D**elegatus cū clausula. q̄ si non omnes. tu cum altero potes subdelegare. **h.** d. vsqz ibi. is autem z̄. **U**bi dicit delegat̄ cui p̄mittitur negotiū p̄sonalic̄ exequendū de consensu partium subdelegare potest. nisi in duobz casibz in tex. positis. **h.** d. vsqz ibi ceterum. ubi dicit. **D**elegat̄ ad nudum ministerium subdelegare non potest. hoc dicit **N**ota textus qui in hoc ē nōbi bilis q̄liter procedendū sit cū aliq̄d p̄mittitur alicui propter industriaz

perone sue quia tūc maiora videt̄ p̄mittē. z̄ ubi mai⁹ periculū. ibi cautius est agendum. **S**lo. alle. concor.

Titu. de offō et potestate iudicis delega. li. vi.

Statuimus.

Conservator a manifestis defendit iniurijs et iudicialē indaginem non exercet. **h.** d. **E**t de materia conservatorum hic videas ad longuz p̄ glo.

Quia pontificali.

In coactionibus z̄ penis pōtifficali dignitati deferatur. **N**ō gl. q̄ dicit q̄ multum maiori pena sunt digni quibus cum plurimū honoris p̄ nostrā iussione delatum est si occulto in crimine repiantur. **l.** p̄sbi. **C.** de epif. et cleri.

Si duo ex tribus

Si duo ex tribz non in totū s̄z p̄tez cause alijs subdelegat̄ ab illis subdelegatis non ad condelegatos s̄z ad delegantem debz appellari

Si contra vnum.

Tres ponit casus in quibus suspitionis cā corā arbitris non tractatur. **P**rimus cum recusatur vn⁹ ex delegatis datis cū clausula. q̄ si non omnes z̄. **S**c̄dus cum recusatur delegatus episeopi. **T**ertius cum recusatur officialis.

Iudex a se. ap.

Delegatus iudex a sede apo. datus postq̄ causam in totum commiserit recusari non potest. secus si sibi de iurisdictione aliquo reservasset et proposita recusatōe de post nisi de consensu partium causam p̄mittere

Liber primus

non potest nisi super recusatione pronuntia-
tum extiterit.

Quamuis.

Delegatus subdelegans etiam in totum
re integra causa reassumere poterit.

Nota g. que dicit. q. aliud est i. pcur-
ratorum q. semel in causa substituit

Si delegatus.

Si delegatus subdelegavit causas quo-
rum abest vel donec reuocaret et mor-
tuus sit re non integra subdelegatus pro-
cedit. et super de subdelegato ad delega-
tum q. sibi aliquis iurisdictionis reser-
uauit appellari debet etiam post sen-
tentiam

Cum plures

Si papa mandat ut omnes aut duo
vel unus apostolicum mandatum exequi-
tur. quilibet ipsorum iniunctum potest adim-
plere mandatum. sed uno negotium incho-
ante. alter non potest se intermittere. nisi illud
pertingeret impediri aut non velle pro-
cedere et iurisdictione perpetuata per
unum intelligitur perpetuata quo ad
omnes

Si super gratia

Executor super gratia facta datus a
papa mortuo papa etiam re integra
gratiam exequitur etiam

Si is cui.

ponit duos casus in quibus a subde-
legato non ad totam causam appellat ad
primum delegatum. scilicet quando delegatus mor-
tuus vel excoicatus est

Ab arbitris

Ab arbitris iuris appellatur ad pa-
pam. Et est ratio quia cum isti dicun-
tur arbitri iuris ad eum debet appellari
qui habet potestatem iuris.

Is cui

Executor datus a papa ut pronide-
at ecclesie non expressa persona subdele-

gat nisi habeat speciale mandatum.

Statuimus

Is cui aliquid certo loco expedien-
dum committitur ex iusta causa illud expe-
dire poterit extra locum.

Si a subdelegato

Si a subdelegato non in totum appel-
latur quod non admittit exceptionem per
quam negatur etiam delegatum iurisdic-
tionem habere ad primum delegatum ap-
pellabitur

Hac substitutione

Ista decre. docet quales debent depu-
tari preseruatores et in quibus dignitati-
bus debent esse constituti. Item quod non
possunt in casibus premissis partes trahere
ultra unam dietam. Item si excedant limi-
tes tradite potestatis eo ipso per unum
annum ab officio sunt suspensi. h. d.

**Titulus de officio et potestate iudicis
dele. in cle.**

Judices

Judices super receptione testium in
causa civili et executores ad puiden-
dum per inquisitionem an aliquis sit lauda-
bilis vite et conuersationis a papa des-
ignati. possunt licite vices suas alte-
ri committere

Titulus de officio legati

Cum non ignoretis

Legatus indistincte cognoscit de causis
sue provincie siue per appellationem siue
per queremoniam simplicem ad eum
vel sic legatus pape per simplicem quere-
lam adiri potest. h. d. Ad g. q. quirit an
legatus potest episcopum deponere. Et dicit

De offō legati. in an. et in vi.

q̄ non quia hoc papa sibi spēalīe re
seruauit. s̄. de trāsla. c. 7. ij.

¶ **Studuisti**

Legatus non cognoscit de causa al
teri delegata a papa. et hoc itellige
verum cū p̄ legati citationē delega
ti iurisdictione non preuenitur. **¶** **Nō** g.
q̄ dicit q̄ par in parez non h̄z impe
riū. nec reuocare potest s̄ntam alteri
us. vt. **¶** **C.** si aduersus rē iudi. l. aduer
sus s̄ntam. et. s̄. de electi. innotuit.

¶ **Nisi spēalis.**

In isto. c. et in. c. sequenti. q̄ transla
tionē di. q̄ legati etiā de latere ex ge
nerali legatione ep̄os transferre nō
p̄nt. vel vnā eccliam cathedralē alte
ri subijcere vel in p̄mā se eligere. id ē
ius p̄mitte concedere. vel duos ep̄i
scopat̄ vni re vel vnum diuidere. ex
cōicatus tamē pro iniectiōe manus
um p̄t absoluerē. hoc. d. **¶** **Nota** gl. q̄
iudex rōne amicitie p̄t remittere pe
nam licz non pro precio. **¶** **Vide** etiaz
g. c. q̄ translationē que ponit. rix. ca
sus quos ap. se. sibi reseruauit in cōi
bus p̄missionib̄. vñ. **¶** **Restitu**
it papa solus deponit et ip̄e. **¶** **Articu**
los soluit synodūq̄ facit generalem
Transfert et mutat appellat null' ab
ip̄o. Diuidit ac vnit eximit atq̄ pro
bat

¶ **Licet.**

Legatus exemptorū electiōes p̄t cō
firmare. **¶** **Uel** sic. **¶** **Ex** q̄ legatus reulit
cām ad papā illi' cause definit eē iū
dex. **¶** **Nō** g. que dicit q̄ postq̄ negoti
um translātū est ad papā iferior p̄g
noscere non p̄t. et q̄ iudex illic relati
onis exēplū d̄z partibus edere

¶ **Dilectus filius**

Legat' cardinalis inuito clerico pa
trono b̄nficia p̄fert. **¶** **Nō** tex. q̄ pl'. iū

ris h̄z p̄lat' in p̄cessiōe q̄ in p̄ntatio
ne patron' cleric' scz. **¶** **Et** nō gl. q̄ inc̄
cetera dicit q̄ sol' p̄nceps p̄t aliquē
p̄uare re sua. et all. concoz.

¶ **Mouit ille.**

In quolibz loco sue legatiōis p̄t les
gat' iurisdictionē exercere. **¶** **Nō** g. q̄
legat' etiam extra p̄uinciā exercere
potest illa que sunt voluntarie iurū
dictionis.

¶ **Volentes**

Presēte legato de latere minor lega
tus pretextu ecclesie sue officijz lega
tionis dimittit. **¶** **Vide** glo. que ponit
rōnem quia legatus de latere domi
ni pape est maior. ergo ic̄.

¶ **Excōicatis**

Legati qui non mittuntur de latere
excōicatos p̄ iniectiōe manuū vio
lenta in clericos extra suā p̄uinciā
am vel aliunde in p̄uinciā suaz ve
nientes. 7 legati p̄textu suarūz eccle
siarū in sua p̄uinciā absoluerē non
possunt nisi hoc habeant de specia
li licentia pape. **¶** **Vide** glo. q̄ notat de
duplici genere legatorūz. et est bene
notanda

¶ **Nemini dubium**

Legat' egrediēs p̄uinciā legatione
puatur. sed sui delegati p̄gnoscent si
eorum citatio discessum legati p̄es
cessit

¶ **Titulus d̄ officio legati. li.**

vi.

¶ **Officij**

Legati non cardinales sine specialī
mandato iure legationis b̄nficia cō
ferre non p̄nt sed legati cardinales
hoc bene possunt.

Libri primus

Legatos

Legatus huiusmodi ordinariam iurisdictionem ubi per mortem pape non expirat eius iurisdictione.

Presenti

Finis legatione expirant reservationes legatorum et omnis processus habitus super illis nisi tunc illa beneficia iam vacantia sunt collata et pendente una reservatione in ecclesia collegiata vel de beneficio spectante ad collationem alicuius legatus in eadem ecclesia vel beneficio spectante ad collationem eiusdem aliam facere non potest. h. dicitur et quod sit contra irritum decernitur. Et nota glossa que dicit quomodo possit irriti legatio.

Deliberatione.

Cathedrales vel regulares vel collegiatas ecclesias legatus reservare vel conferre non possunt. Idem in dignitatibus ecclesiarum cathedralium que sunt maiores post episcopos. sed ipsarum prelati per electionem debent assumi contra hoc factum est irritum. Secundo dicitur quod legatus non potest alicui committere quod recipiat resignationem beneficii et postea illud conferat contra factum siue faciendum irritum decernit.

Collatio.

Non valet collatio beneficii alicui per legatum facta si impetrans subterfuit de beneficio prius habito. h. d.

Tit. de officio iudicis ordinarij.

Perniciosam.

Episcopi per suas dioeceses iurisdictionem exercent et invocant brachium

seculare si non possint facere per se ipsos. Nota glossa que colligit que crimina spectant ad episcopum inquirere. Et dicit eadem quod preles provincie purgare debet provinciam suam a malis hominibus. Et tangit etiam an iudex debeat iudicare facta acta et probata coram eo licet contrarium sciat in conscientia.

Si sacerdos

Sacerdos excommunicatus. et de hoc vide de hoc. ij. q. ij. in c. nemo. et vide glossa que dicit quod quicquid licet aliqui in genere que non licet in specie. Item dicit de communione quod christus iudam a communione non removit.

Cum ab ecclesiarum.

Archipresbyter excommunicatus et etiam interdicatur. Nota glossa que dicit quis potest excommunicare et quis potest anathematizare. Et videtur concludere quod omnes prelati nisi consuetudo sit in contrarium.

Cum vos plerumque

Delata ordinatione ecclesiarum et causa probabili iconomi per episcopum sunt ponendi. Vide glossa que disputat de tempore patronorum quoniam prelati vel clericus est patronus et quoniam laicus.

Ex parte tua.

Non valet absolutio ubi quis causam excommunicationis tacuit. Vide glossa que videtur disputare an quis ex pluribus causis excommunicatus una in absolutione expressa videatur ab omnibus absolutus. et arguit per et contra.

Significavit nobis.

Negligente delegato in causa que vertitur in animarum periculum ordinarius suam iurisdictionem resumet.

De offō iudicis ordinarij .in cle.

Quanto.

Abbatē reuocare tenentur monachos qđ si non fecerint ordinarius potest eos ad redeundum compellere. **Nota** hic abb. qui dicit qđ duo sūt iudices in electione est actoris quem velit adire.

Ad reprimendam

Tenetur archiepiscopus subditum episcopi qui non appellauit ad eum ad suum episcopum remittere. **Utd** glosam que videtur docere quando et quando non sit appellandum in scriptis. **Et** in principio dicit multas penas quibus puniuntur defensores.

Duo simul

Primas nequit cogere subditos suffraganei coram se stare iuri. **Nota** g. que in hoc est notabilis. qđ qui est in possessione alicuius rei in ea defēdi debet.

Quod se. ap.

Archiepiscopus impedit potest consecrationem suffraganeorum suorum episcopi cui vult pmittere. **Nota** g. que ponit differentiam inter ea que sunt ordinis et que sūt iurisdictionis quo ad commissionem.

Pastoralis

Archiepiscopus potest pmittere subdito suffraganei sui causam appellationis s; ad hoc compellere nequit illud. hoc dicit pmo. Secdo dicit. Ordinarius absolvere nequit a sententia excommunicationis lata per delegatum a papa. **Utd** g. que ponit casus in quibus ordinarius est iudex in tota p uincia sua et in subditos suffraganeorum.

Licet in corrigendis.

Cum ordinario scribitur super bis

que ex officio facere tenebatur vt ordinarius instruitur. sed delegat non constituitur. **Nota** g. que dicit qđ clerici seculares dicuntur seculares. et qđ semper ad intentiones scribentis recurrendum sit.

Irrefragabili

Prelati ecclesiarum debent corrigere excessus et mores clericorum. ne sanguis eorum de suis manibus a domino requiratur. et omnes remouet subditorum a correctione predicta appellationem. nisi prelati in corrigendo modum exceperint. canonicos tamen iuxta consuetudinem remittit ad eorum capitulum. **Nota** circa g. ne sanguis eorum. qđ durum verbum illud sit prelati negligentibus correctionem subditorum etc.

Quoniam in plerisque

Ubi sub vno episcopo sunt homines diuersorum ritus et linguarum ibi duo episcopi tanqđ monstrum non sunt instituenti. sed alius debet tanqđ vicarius alterius assumi qui intelligat linguas et ritus hominum.

Inter cetera

Episcopi propter eorum diuersas occupationes quas habent atq; inimicicias debent ad predicandum mittere per suas dioceses viros litteratos qui populum edificent in sermone et exemplo. **Nota** tertium qui dicit qđ non in solo pane viuunt homo. sed in omni verbo quod procedit ex ore dei.

Conquerente

Episcopus in ecclesijs sue diocesis debet esse contentus iuribus episcopalibus. **Et** que sunt iura episcopalia determinat hoc capitulum p sumario

Liber primus

Et vide doctores q̄ scribūt i hoc e.
q̄ iudices debent iudicare fm̄ acta.
et non fm̄ conscientiam. et tactuz est
supra. e. c. j. Et nō tex. in quo tangit̄
expresse q̄ sint de lege iurisdictionis
et que de lege diocesana.

Ut iurta' et j.

Ep̄s visitans monasterium nō intro-
ducz seculares clericos. sed duos vt̄
tres canonicos cuz paucis religiof̄

Dilectus filius

Lata s̄nta super his que de lege dio-
cesis existunt sup̄ his que de lege iu-
risdictionis existunt agere volenti
non obstat. Et hic nōt̄ g. differentiā
inter leges iurisdictionis ⁊ diocesana
et notes eam

Graue gerimus

Casus est vt̄ supra. e. ti. c. licz. Et nō
gl. que inter cetera dicit q̄ impera-
tor non erubescit seipsum corrigere
ne ab alijs corrigatur. ⁊ alle. ad hoc
iura.

Eis quibus

Qui potest ex officio absoluere pōt
hoc alij delegare. sc̄o si ex p̄missiōe.

Titul. de offō ordinarij. li. vi.

Romana

Archiep̄s non potest sibi constitui
ere officiales in diocesis suffraga-
neorum suorum. etiam pro futuris
causis per appellationem devoluen-
dis ad ipsum nisi de consuetudine
hoc habeat. et tunc etiam tales offi-
ciales inhibere non possunt. priusq̄
fuerit appellatum. Secundo dicit q̄
donec archiep̄s de facili potest
haberi officialis eius suffraganeum
excommunicare. suspēdere. vel interdi-

cere non p̄t p̄pter ordinis ep̄alis res-
uerentiam. Et vide glosam in verbo at-
tentent q̄ sententia excommunicati-
onis etiam iniuste lata ligat

Si canonici

Canonici qui a diuinis cessare pos-
sunt consuetudine vel alio iure si ces-
sare volunt causam sue cessationis
exprimant instrumento publico vel
patentibus litteris suo vel alio au-
tentico sigillo munitis. et exhibeant
illud vel illas illi contra quem ces-
sant quo pretermisso vel expressa cā
non inuenta legitima quicquid me-
dio tempore perciperint ab ecclesia
ecclesie restituant et que percipere
debent non percipiant. et satisfaciāt
de iniurijs illi contra que cessant

Ordinarij locorum.

Hic statuit papa q̄ habētes plures
dignitates vel alia beneficia curam
animaruz habentia per ordinarios
compellantur ostendere infra temp̄
competens superioris arbitrio sta-
tuendum dispensationes quas si nō
ostenderit procedatur perinde ac
si nullas haberent.

Quia pleriq̄.

Precipit papa ne prelati subditis su-
is interdiant ne statum ecclesiaruz
et personarum superioribus inquisi-
rentibus manifestent ⁊ ne eos ad id
celandum iuramentis promissioni-
bus et obligationibus aut alijs pe-
nis astringant. decernit autē qd̄ cō-
tractum fuerit irritum et inane

Et litigantes

Archiep̄scopus causas ad ipsum
per appellationem deuolutas audiē-
das extra suā ciuitatē siue diocesim
vel vbi cause ventilantur committi

De offō ordinarij .in cle.

non d̄z nisi aliud habeat cōsuetudo.

Si ep̄us

Si ep̄us suam dioecesim visitat per alium. ip̄e habet illi in necessarijs p̄videre. visitati autem in vicualibus providebunt ip̄i vicario visitati. nō ep̄iscopo

Cum ep̄iscopus

Ep̄iscopus in quolibz loco sue dioecesis non exempto per se et per aliu3 potest pro tribunali sedere ⁊ lib̄e exequi q̄d ad suum spectat officiu3.

Quamuis super

Canonici qui possunt a divinis cessare cum cessare voluerint vocabuntur absentes sicut si immineret electio facienda cum quibus de cessatione de liberabunt. et si deliberabunt cessare requirent prius eum contra que cessant ut irrogata3 offensam emendet q̄d si fecerit non cessabunt alioq̄n cessare poterunt. **Nō** glo. si. que ostēdit q̄t sint necessaria. et que ad cessationem faciendam

Presenti

Ista decre. ponit constitutionez de bonis dignitatum vel ecclesiarū vacantium non occupadis per eos ad quos collatio. presentatio. vel custodia pertinet. nisi de speciali iure id eis competat et contrafacientib⁹ penam imponit

Titu. de offō ordinarij .in cle.

Et clericorum.

Ep̄iscopi ita debent corrigere clericorum excessus q̄ metu pene ip̄i arceantur ⁊ alij pertimescant. **E**t ponitur hic hoc verbuz audacia. in malo significato. alibi in bono. vide gl. zc.

Et si ab apostolice.

Quamuis non valet collatio facta alicui de beneficio aliud habenti et de hoc tacenti p̄ legatum hoc nō d̄z extendi ad ordinariū

Titu. de officio iudicis

Et litteris

De domo iudicis dari non pōt pariter alteri advocatus. **V**ide gl. que dicit q̄ iudex d̄z dare advocatum non habenti. et precipue pauperib⁹.

Iudicis officium

Ubi contra certam personam principaliter et per actionem iudicis officium imploratur. libellus datur. ⁊ litis contestatio est facienda. **S**ic intellige principium aliter. nisi ista concurrant nequaquā sic intellige finem. **N**ota glosam in principio que ponit que incumbunt iudici. et est multuz notabilis. **E**t querit an iudicis officium perpetuatur per litis contestationem sicut actio. **E**t dicit q̄ non.

Titu. de maiestate et obedi.

Cum certum.

Vacante dignitate in ecclia ille potior maior habetur qui prius cuz unitatis p̄cilioz concordie actione fuerit ordinatus. **V**el sic s̄m **Abba**. vacabat dignitas in ecclia cathedrali. queritur quis sit ad eaz assumendus; **R**espondet papa ut in tex. **Nō** g. q̄ dicit qui prior est tpe potior est iure. **E**t opponit fortiter ⁊ solvit

Si quis venerit

Qui venerit contra decretuz ep̄iscopi ab ecclesia deiciatur. ⁊ nisi obedierit morte moriatur. **V**ide glosā que querit an ecclia possit iudicare alicui

Liber primus

mortem. Et q̄ ep̄us p̄t sibi statuta
facere in sua dioecesi sicut civitas ec̄
p̄t condere plebiscita

Legebatur

Sponte obediens per scripturā ob
ligari non d̄z. Nota g. que facit ar.
q̄ superflua sunt resecanda ꝛ.

Omnes

Beatus petrus precepit omnes pn
cipes terre ⁊ ceteros homines epis
debere obedire. Uide gl. que querit
si rex habz multos ep̄os i regno suo
cui dabit decimas

Illud dominus

Spūalia sunt t̄p̄alib⁹ digniora. ⁊ pl⁹
valet obedientia q̄ victima. ergo p̄
pter t̄p̄alia ep̄us sine licentia pape
suam non debz dimittere ecclesiam
⁊ se transferre ad aliam

Solite.

Episcopus non debet subesse princi
pibus terre sed p̄esse. Uide glosam
que ponit differentiam inter causas
⁊ occasionem. quia causa necessario
infert suum effectum sine causatum.
vt anima est causa vite hominis sed
occafio hoc non facit

Per tyas.

Ordo receptus a papa a suo episco
po non eximit ordinatum. Et facit
argumentum de duobus fratribus
in milites ordinatis. vnus a superio
re. alter a minus nobili. q̄ a maiore
milicia donatus precedat ꝛ. vid ab.

Inter quattuor.

Sine cause cognitione nullus iure
suo vel privilegio est priuandus. Et
nota glosam que dicit q̄ ille qui est
in possessione obedientie convenien
tus est et non subditus qui prestat.

Quod super his.

Abbas subiectus episcopo ad eius
synodum ire debet. et hoc intellige
de abbate qui habet populum. Et
nota glosam que dicit q̄ iudex sine
prelatus iurisdictionem suam defen
dere potest penali iudicio et allega.
concor.

Cum in ecclesijs

Regularis contumax suo maiori cō
pellitur obedire. Et est hic argu. q̄
littere prelatorum sunt autentice et
eis credetur. Uide glosā que in hoc
est singularis q̄ a periurio et suspe
cto recipitur iterum iuratoria cau
tio. quod est contra illud. xxij. q. v. in
c. parvuli.

His que.

Vacante ecclesia capitulum prelati
iurisdictionem exercet. Uide glosaz
que in hoc est notabilis. que docet d̄
pace et que potest capitulū sede va.
et que non

Bilecta

Mulier non excomunicat licz prefit
officio. Nota glosam istam que est
singularis ⁊ docet q̄ claves ecclesie
non sunt date mulieribus sed viris.
licet beata virgo Maria fuit sanctis
sima. Item dicit q̄ quedam sunt mu
lieres que non profitentur. et dicun
tur canonicē seculares.

Bilecti filij.

Iuxta formas iuris iurare debz epi
scopus metropolitano. etsi vltra iu
rauerit non tenet. Nota in tex. Nō
facias alijs nisi quod tibi fieri vis.
Uide glosam que disputat q̄ iura
mentum non est vinculum iniquita
tis. et q̄ vtile per inutile non vicia
tur.

Cum olim.

De maiori et obedientia in vi.

Vacante sede capitulum electiones confirmat. **U**nde g. q. i. hoc est nobilis. q. docet que spectant ad capitulum se. va. et al. iura hinc inde. et remittit etc.

Statuimus.

Maior in ordine est minor in ordine preponendus. vide g. que docet q. et qualia in distributione prebendarum sunt inspicienda. an nobilitas vel scientia

Cum inferior

Monasterium erectum in ecclesia cathedrali ab ordinarij eximitur potestate. **N**ota gl. que ponit q. inferior non potest ligare vel absolueret superiorem. et qui ligat potest absolueret. et qui soluit ligat. **E**t qualiter hoc fallit in certis casibus et alle. et ar. q. si papa mandat alicui ut aliquem excoicet. potest eum absolueret. et al. concord. et ar. pro et contra.

Humilis doctrina

Unus solus impedire potest compositionem super ecclesijs vel dignitatibus factam. **N**ota g. que in hoc est nobilis in se. q. videtur victori de in expensis p. demnari. **I**tem qd omnes tangit ab omnibus approbari debet

De de maio. et obe. li. vi.

Episcopali sede

Capitulum vel is ad quem administratio pertinet vacante sede eos absoluet quos absolueret post episcopus si videret. nisi ab apost. se. id fuerit interdictum

De de treuga et pace

Treugas.

Treuge seruari debent a quarta feria post occasum solis usque ad secundam feriam in ortu solis ab aduen-

tu domini usque ad octauam epiphanie. et a. lxx. usque ad octauas pasche. **E**t ponitur pena non seruatius treugas. **E**t dicitur tex. q. triplex funicul' difficilime rumpitur

Innouamus

Presbri. monachi. conuersi. peregrini. mercatores. rustici. euntes. et redeuntes. et in agricultura existentes et animalia quibus arant. et semina portant ad agrus debent congrua securitate gaudere. **E**t notat hic **Ab.** q. a. s. habet par priuilegijs cum episcopo.

Titulus de pactis

Antigonus.

Pacta sua debent obtinere firmitatem. **N**ota g. que dicit q. recedens a pacto licito peccat mortaliter. **E**t q. inter simplicem loquelam et iuramentum non facit de' differentiam etc. sec' de iure civili. quia ex nudo pacto non oritur actio. ut. l. iuriscientius. sigitur. ff. de pactis.

Quotiens

Si pactum ab initio non tenuit per ratihabitionem tamen superioris fit validum. **U**nde g. que ponit casus ubi ratihabitione superueniens non validat pactum.

Qualiter.

Studiose laborandus est ut ea que promittunt opere compleantur. **N**ota gl. que alle. psalmistam. et que procedunt de labijs meis non faciunt irrita.

Cum pridem.

Non valet pactum ut beneficius pecuniam resignetur. **U**nde glosa q. in hoc est notabilis q. persona coniuncta potest agere sine procuratorio. sed transigere non potest. **I**tem glo.

Liber primus

dicit q̄ licz alicui redimē veratiōes
Accipimus.

Ecclēsia cum pacto de futura successio ne conferri non dicit. **N**ō glosaz q̄ dicit q̄ etiam de iure civili quis non potest pacisci de hereditate alterius nisi eius voluntate. l. si. l. de pact.

Cum clerici.

Ilicitum est pactū quo quis pensionem augmentat ut sibi ecclēsia cōferat. **N**ō g. q̄ docz q̄ pensiones ecclēsiarū sūt augmentāde et q̄ non

Pleriq̄

Pactuz quo ius alterius leditur nō valet

Pactiones

Pactiones p̄ spūalib⁹ et que vergūt in anime detrimentum ac si impossibiles de iure vel de facto nulli⁹ sunt momenti. **N**ō glo. que solz allegari ad hoc an pactū debeat fuari v̄ nō

Titul⁹ de pactis. li. vi.

Pactum

Monachi habentes liberam se. ap. sepulturam si paciscant de non recipiendis aliquib⁹ vel certis parochianis ecclēsię alicuius compelluntur pactum servare. nec illos sepelire poterunt licz apud eos elegerint sepeliri. cū p̄ pactum privilegio renūciarūt.

Quamvis

Pactum factum patri a filia dū trahebatur nuptui q̄ dote cōtēta nulluz habebit ad paterna bona regressum si iuraverit id filia servare tenē omnino. quamvis ius civile id improbet. l. pactū. l. de colla.

Quia ex eo

Pacta inita p̄ fratres predicatorum vel minores vel alios mendicantes. cū rectoribus parochialium ecclēsiarum

super parochialibus iuribus si facta sūt per priores vel guardianos de suorum conventuum ipsorum q̄ locorum consensu. licz auctoritas ap. se. non intervenerit vel licentia prioris vel ministri generalis. aut magistris. vel provincialis. ministri. vel capituli provincialis servanda sūt. dñi. modo alias sint licita et honesta.

Titul⁹ de transactionibus

Sicut grane

Instrumenta alia q̄ partuz iura in transactione frustrantur. **N**ō g. que dicit q̄ novissima pacta sunt servanda. et q̄ pactuz siue transactio ab initio invalidum per confirmationem pape fit validum.

Statuimus.

Compositio super decimis fieri potest inter personas ecclesiasticas auctoritate episcopi vel archiepiscopi. **E**t hoc intellige fm Abba. in sua dioc.

Contingit

Transactio a prelato facta non reprobatur a conventu si semel fuerit approbata. **N**ota gl. que ponit differentiam inter litteras procuratorias et litteras de rato et est notabilis.

Constitut⁹

Super beneficio non transigitur. **N**ota glosam que ponit idem fore peccatum in fractione fidei sicut in fractione iuramenti. et q̄ in pari causa turpitudinis potior est conditio possidentis

De cetero

Auctoritate legati fit compositio in

De postulando in antiquis

spūalibus licz nō possit ppetuā cōsti-
tuere pensionem. Et vide glosaz que
dat intellectū

Ex literis

Qui prestat patrociniū alicui pe-
tenti rem suam sciēter sibiip̄i pre-
iudicat. Nota glo. que dicit q̄ testis
et aduocatus in vna ⁊ eadem, causa
vna persona esse non potest

Super eo

Super beneficialibus non transigē-
sed amicabile compositiō interueni-
re potest. Nota glo. que notabiliter
distinguit quando ⁊ quando nō po-
test transactio interuenire in spiri-
tualibus. et describit etiā quid sit trans-
actio.

Veniens ad

facta siue transactiones sine supio-
ris auctoritate facta seu facte censent̄
p̄sonales. Vide h̄ tex. q̄ allegat q̄ res
inter alios acta; Et glo. primā q̄ ostē-
dit et declarat, que sint sacramēta ne-
cessitatis et que voluntatis

Preterea quādo

Super iure patronatus siue int̄ lai-
cos et clericos non valet transactio.
que fit mediante pecunia vel v̄ cen-
sus augmentent̄ zc.

Preterea quarto

Super subiectiōe aliqua vt pecunia
detur non valet transactio. Vide hic
glo. que ponit ratōem

Ex parte tua

Istud. c. cū gl. docet in q̄bus casib⁹ li-
cet transigere ⁊ in q̄b⁹ nō. ⁊ dicit q̄ i
causis m̄rimonialibus non habet lo-
cū transactio. Vide text. q̄ dicit q̄ ius
dix debet se declinare in humaniorē
p̄tem fm̄ q̄ persona causa et loca atq̄
q̄ tps postulant.

Titulus de postulando

Clerici

Clerici etiam si non habeant b̄nificiū
vt in minoribus cū b̄nificia habeāt
coram seculari iudice aduocare non
debent nisi in causis hic p̄tentis. nec
regulariter coram aliquo iudice. No-
ta glo. que dicit q̄ obprobriū est cle-
ricis si se peritos forensium decepta-
tionum ostendere voluerint. l. repeti-
ta. l. de epis. et cle. ⁊. l. hac consultissi-
ma de testa.

Ex parte tua

Canonici regulares etiam prohibē-
tur postulare sicut et monachi nisi in
casibus in iure expressis. scilicet pro
utilitate monasterij. et ex tunc nō suf-
ficit utilitas sed requiritur licētia ab
batis. Nota hic doctores qui notāt
hic q̄ regulares non censentur habe-
re cognatos

Cum sacerdotis

Sacerdotis officijz est nulli nocere.
sed omnibus velle prodesse. ergo nisi
necessitas imminet pro personis cō-
iunctis aut miserabilib⁹ eis licitū est
postulare. Item in fine dicit q̄ cleri-
cus contra ecclesiam postulās vnde
beneficium obtinet propter ingratū-
tudinem illo beneficio spoliari p̄t

Titulus de procuratorib⁹

Alia quidem

Sine mandato nullus procurator
admittitur. Vel sic. Procurans in
iudicio causam ecclesie collegiate de-
bet habere sufficiens mandatum pre-
lati ⁊ capituli. Nota glosam que do-
cet quando procurator sine manda-
to admittendus est et quando debz

Primum
Liber secundus

satis dare. Item quando prelati po-
test agere sine consensu capituli et eor-
tra. Item q̄ presumitur ex preteritis
ad futura

Querelam. a.

Impeditus legitime non compelli-
tur procuratorem constituere. Vel sic. Re-
uocatur sententia qua p̄demnat' fue-
rit in expensis ex iusta causa absens
legitime excusatus qui in ardua cau-
sa procuratorem constituere noluit.
Nota gl. q̄ docet in quib' casibus cō-
pellitur quis procuratorem consti-
tuere. Item dicit glosa q̄ beneficium
iuris nemini est auferendum. Item
docet in fine quando reus et quan-
do actor condemnari debent in ex-
pensis.

Ex insinuatione

Sententia lata cū procuratore reuoca-
to et de hoc certificato nō tenet. No-
ta glo. que docet vnum casum i quo
creditur vni testi cum principali. Itē
docet an et quando quis debet pro-
bare titulum possessionis sue.

In nostra presentia

Nullus est processus habitus occa-
sione litere per falsum procuratorem ob-
tente. Vide glo. que docet quando p-
curator dicitur falsus. Et dicit glo.
q̄ dignus est misericordia qui vitio
laborat alieno.

Tue fraternitati

In causa criminali mota civiliter in-
teruenit procurator. secus si mota esset
criminaliter. Nota hic doc. qui docet
quid sit inscribere et talionē red-
dere. Item dicit glo. q̄ vna via p̄hi-
betur alia nō debz concedi et alle.

Cum pro causa

Ab eo qui litem mandauit expensas

quas fecit repetit procurator. Nota
glosam que dicit q̄ etiam sine mada-
to vtiliter exposita pro ecclesia pos-
sunt repeti.

Quia in causis ;

Universitas per procuratores debet
litigare. Nota gl. que dicit q̄ uniu-
ersitas loco domini habetur et uniu-
ersitas iurat de calumnia per procura-
torem. et glo. alk. concoz.

Auditus

Renotatio procuratoris post cōclu-
sionem factam nō potest sententiam
impedire. Nota glo. que dicit de cō-
temptu et de illusione superioris post
q̄ causa est deuoluta ad superiorem

Peritio vestra

Non est in nomine procuratoris vis
aliqua facienda. Nota glo. q̄ verba
dubia siue generalia sunt intelligen-
da s̄m intellectū proferentis. et q̄ hoc
nomen procuratoris est generale et res-
tringitur ad quamlibet administra-
tionem. quia non rei sermo sed sermo
rei seruire debet. c. Intelligētia infra
de ver. sig.

Accedens ad

Pater et mater procuratores consti-
tuunt in causis et precipue super spō-
salibus filiorum. Nota glo. q̄ in mri-
monio libertas omni modo ē restituē-
da. et locus p̄uidendus ē vbi nulla
posset esse formido. Itē dicit q̄ ple-
na securitate gaudere debet cui' ani-
mus est indagandus

Dilectus filius

Procurator appellare potest si tem-
pus sibi non detur ad consulendum
dominum. Nota glo. que in hoc est
notabilis q̄ inducie sunt dandee.
vt deliberet an velit agere vel cedē.

De procuratoribus in anti. et vi.

Constitutis

Reus constituens procuratores tantum ad agendum nihil agit. Vel sic. Si reus recedat a iudicio dimisso procuratore solummodo ad agendum contentum est et condemnabitur in expensis. Nota glo. que docet quando maritus potest agere pro uxore cum mandato vel sine mandato. Item dicit glo. quod nemo potest alteri stipulari

Mandato

Si revocatio procuratoris non pervenerit ad adversarium vel ad iudicem post litem contestatam valde quod postmodum cum eo gestum est. Et nota ambas glo. in quibus de mandato procuratoris rei dicitur. Et ad longum de materia revocationis

Non iniuste

Filiusfamilias etiam sine mandato pro patre admittitur ad agendum et defendendum prestata satisfactio. Item dicit quod procurator debet appellare licet appellationem prosequi non teneatur. et dicit hic ab. et doc. quod advocatus non tenetur causam appellationis prosequi nisi velit pro salario sibi principali dato.

Consulisti

Procurator excommunicati repellitur ne possit frater impetrare. Nota glo. que querit an aliquis excommunicatus impetrat literas pro non excommunicatis ipsis etiam de excommunicatione nescientibus an valeant literae. Item glo. dicit quod omnia nostra facimus quibus auctoritate impertimur. et alle.

Titulus de procuratoribus li. vi.

Non indiscrete

Laicus potest procurator esse ad agendum et defendendum in causis spiritualibus. hoc primo. Secundo dicit quod procurator post litem contestatam potest dare alium procuratorem. an non nisi fuerit datus in rem suam. vel a domino habuerit mandatum vel substitutum etiam non certam personam Tertio dicit procurator ob negocia alium procuratorem dare potest libere quando documque. hoc dicit. Nota glo. in verbo ab eo.

Quamvis

Procurator ante litem contestatam etiam sine rationabili causa revocari potest post litem contestatam non sine rationabili causa. dominus tamen bene potest adesse cause cum ipso procuratore. maxime si de collusionem timeat. Et vide glo. que hic notabiliter declarat casus in quibus posset procurator revocari.

Is qui

Procurator habens mandatum substituenti substitutum a se post mandatum susceptum etiam si eo non sit usus revocare non potest. nisi cum potestatem habuerit revocandi. Si autem erat procurator ad plures causas in altera substituit in alijs remanet procurator

Qui ad agendum

Procurator generaliter ad agendum et defendendum datus illa exercere non potest que mandatum exigunt speciale. sed si aliquis articulus de specialibus in mandato sit expressus. veniunt et alij. Item procurator absque speciali mandato iuramentum deferre transigere vel pacisci non potest. nisi ei bonorum vel cause administratio libera sit commissa. h. d. Enumerat

Liber primus

adhuc glo. alia que requirunt specialia mandatum.

Qui generaliter

Procurator generaliter constituitur ad negocia. agere et experiri potest. exceptis huiusmodi casibus qui mandatum exigunt specialia. Secundo dicitur. filius familias absque consensu patris potest fieri procurator ne dum ad iudicia verum etiam ad negocia. Tertio dicitur quod licet quis post xvij. annum potest esse procurator ad negocia tamen minor xv. annis non potest esse procurator in iudicio.

Si duo

Si duo procuratores insimul non adiecto infolidum deputentur. unus sine alio non debet admitti. secus si sunt infolidum deputati. sed tunc illius erit melior conditio. qui per litem contestationem negocium primitus occupavit. Unde decretale quia longa est et notabilis. Et ponit in fine exceptionem quo ad procuratores in electionibus constitutos etc. Et nota glo. que querit quid de procuratoribus dissidentibus.

Licet is qui

Procurator qui renuit acceptare mandatum penitere potest quod diu constitutus in eadem perseveraverit voluntate.

Si quem

Dominus dans procuratorem quoties contingit eum abesse cum tractando procuratores non intelligit revocare. secus si simpliciter nisi expresse presteat quod ipsum revocare non intendit vel alias hoc appareat ex probabilibus coniecturis.

Procurator non aliter

ad strahendum matrimonium procurator debet habere speciale mandatum. Secundo dicitur quod talis procurator non potest substituere nisi ad

hoc habeat speciale mandatum. Tertio quod si talis procurator revocatur etiam ignoranter contraxerit non tenet matrimonium. Et nota huiusmodi glo. que determinat quod clausula generalis que sequitur specialia expressa. similia includit et non longe maiora per istum textum.

Titulus de procura. in cle.

Instrumento

Qui sciens sine preestimatione recipit instrumentum vel litteras sue procuratoris quibus constituens per ipsum cavebat super inclusis in procuratorio tenet et cogit dominum defendere. Nota glo. que ponit casus in quibus cogit procurator preestimationem dominum defendere contra regulam generalem. Linnitius ff. Et. l. se. ff. de procura.

Non potest

Procurator huiusmodi mandatum iurandi et omnia faciendi que requirunt speciale mandatum contra electum vel provisionem opponere non potest crimina vel defectus. Hic est textus expressus et quod notatum est super eo libro vi. c. fi.

Religiosus

Religiosus non potest esse procurator sine licentia sui superioris et hoc in certis casibus. Ita etiam constitutus sine licentia speciali non potest alium substituere.

Procuratorem

Procurator constituitur a plato vel ecclesia vel etiam a quocumque alio per mortem constituentis revocatur etiam quo ad negocia iam incepta et in quibus per ipsum litem contestata sunt.

Titulus de sindico

Sicut studii

Decet religiosos a litigijs abstinere.

De his que vi. me. ve cā fiāt i āti. et i vi.

z ideo iudicum hē debent qui cās
monasterij agat z defendat. hoc dīc.
Itē nota glo. que ponit sex in ordie
Primo qd sit iudicus Secundo ad
quid datur Itē a quo datur Itē an
teneatur prestare cautōez Itē an de
beat iurare de calumnia Itē an sit
dicus iste p̄t esse laicus.

Titulus de his que vi. me. ve causa si.

Perlatum est

Qui p̄pter timorē mortis religionez
ingreditur ad ordinē minime astrin-
gitur. qd̄ dīc timore mortis acciden-
talis et violentie vt hic. secus si causa
lis vt qz infirmus vl̄ nauigauit. No-
ta hic glo. que docet et ar. qn̄ ualet p̄
testatio et qn̄ nō. et tangit etiā qn̄ ne-
gatiua posset p̄bari scz qn̄ includit ī
se affirmatiuam. vide eam

Abbas sancti

Metus amissionis patrimonij ē suffi-
ciens et excusat. Vel sic. Qui p̄ metuz
amissionis patrimonij sui bñficio re-
nunciat illud repetē potest. h. d. No-
ta glo. que dicit q̄ illa que sunt p̄ me-
tum facta non tenent regulariter. sed
glo. ponit casus in quibus talis regu-
la fallit et dicit q̄ coacta voluntas ē
voluntas.

Ad aures

Renunciatio p̄ metū laicorum facta
nō ē sufficiens nisi interueniat iuramē-
tū Nota glo. que ponit versus ī qui-
bus casib⁹ met⁹ excusat. Excusare me-
tus hos posse puta qz nescis Stupri
siue status verberis atqz necis zc.

Ad audientiam

Qui coacte renūciante bñficio p̄t il-

lud repetere licet iurauerit resignare
Nota glo. que dicit q̄ vis est impe-
tus maioris rei cui resisti non potest
Ita diffinitur. ff. eo. l. i. et est multi-
plex vis zc.

Sacris est

Cōmunicās excōmunicato cū suis p̄-
ticipibus licz p̄ metū hoc faciat excō-
municatōis sententiā tñ non eua-
dit. Ratō reddī in tex. qz pro nullo
metu d̄z quis peccatū incurrere mor-
tale. Et alibi est tex. in. l. isti quidē. ff.
eo. cū iste metus viris bonis plus eē
d̄z q̄ mortis. ex q̄ notant doc. q̄ plus
debet vitari p̄cām mortale q̄ mors zc.
Nota glo. que dicit q̄ coactus ma-
gis dicit pati q̄ agere.

Cum dilectus filius

Metus nō excusat nisi cōtineat metū
mortis vel corporis cruciatū. Nota
glo. que in hoc ē specialis. qz dicit li-
cet dolus interueniat in spūalib⁹ tñ
non subuenitur dolum passo

Super eo

illa que tempore violentie alicui il-
late auferuntur probata violentia so-
lo spoliati probantur iuramēto No-
ta hic glo. que ponit ratōnem quare
hic pro actore defertur iuramentum
cum non sit iuramentum alicui defe-
rendum nisi adfit bona presumptio
puta vnius testis.

Titulus de his que vi. me. ve causa si. li. vi.

Absolutionis

Excōmunicatōis suspensionis vel
interdicti absolutio vel renocatio p̄
vim extorta nō tenet. hoc primo. Se-
cundo dicit q̄ taliter extorquens ex

Libert primus

communicatus est ipſo iure ꝛc.]

Titulus de reſtitutione in integrum

Requiſiuit

Cū in cōtractu legitime celebrato leditur eccleſia reſtituit eccleſia contra eūdē. ꝛ hoc vey ſi enozmic ledaꝛ ecclā

Cum veniſſent

Cum ob negligētiā procuratoris leſum exitit monaſterium. ſive ecclā cōtra leſionē reſtituit. **U**ide gl. huiꝰ ꝛ. que in hoc ꝛ ſpālis qꝛ docꝛ qñ negligētia ꝑcuratoris nocet domino

Auditis

Ecclēſia in omnibꝰ reſtituit et ecclā cōtra ecclā. **U**el ſic. **E**tiam contra ecclēſiā reſtituit ecclēſia qꝛ grauiter leſa fuit propter ꝑbatōes omniſas. **U**ide gl. que dicit quaſi in fine quid ſit reſtituere in integrum ſcꝛ reducere in eundem ſtatū in quo qꝛ erat ante leſionem. quod eſt tenendum.

Ex literis

In cauſa irimoniali datur ꝑtra ſententiā interdum reſtitutō ꝑpter frauſdem. **U**ide glo. que notat differentiā inter appellatōem ꝛ ſupplicatōem. qꝛ appellatōe pendente nihil eſt innouā dum **S**ed poſt ſupplicatōem ſentētia poteſt exequi dum tñ caueat de reſtitutione ſi ſententiā fuerit retractāda

Cum ex literis

Contra ſui predeceſſoris ſententiā papa reſtitutōnem indulget. **U**el ſic. **E**tiam contra ſententiā pape reſtitui poteſt eccleſia. et cauſa reſtitutionis in integrum partibus preſentibꝰ eſt tractanda. **N**ota glo. que dicit qꝛ in modico tempore non poteſt quis multa addiſcere. **N**ota tex. qꝛ non negatur quis ſententiā **R**o. ſe. poſſit in

melius reformari. **N**ota qꝛ aſſertōne ꝑrium inerita cauſe panduntur. ꝛ ad hoc iſtud. c. alle.

Suſcitata

Si reſtitutio in integrū concedatur contra ſniam fit executio ſententię ſb cautione ꝛ reſtituenda re. ſi obtinuerit condemnatus. **U**el ſic. et venit in idem. **L**ata ſententiā ſi reſtitutio cōcedatur fiet executio ſententię ſub cautione de reſtituenda re. ſi obtinuerit condemnatus. **N**ota glo. que ar. an ꝑcurator ſine ſpeciali mandato hoc caſu poteſt petere reſtitutionem in integrum.

Coram felicis

Poſt ꝑremptorium nō datur dilatio niſi ꝑꝑria reſtitutione in integrū **U**el ſic. poſt ꝑremptorium nō audit eccleſia ꝛ in re comuni ſed bene ad reſtitutionem **E**t ſic nota hic ſm g. qꝛ hic conceditur vna via qꝛ alia ꝑhibetur. qꝛ eſt contra illam communem regulam. quod vna via ꝛ. ꝛ. qua etiam. s. de ꝑcura. c. tue.

Conſtitutus in

Reſtituitur minor in eo qꝛ contraxit vel omiſit ſi ꝑꝑbat ſe enozmiter leſū ꝛ tempora reſtitutōnis petende non ſunt lapſa **N**ota glo. que loquitur ꝛ ſolennitate de conſuetudine adhibēda in venditione

Cauſam reſtitutionis

Cauſa reſtitutionis in integrum cozā iudicibus ordinarijs adminiſtratoꝛꝛ habent. vel delegatis ab eiſdeꝛ tractari poterit. ſed nō ab alijs niſi incidēter mota fuerit. **S**ecundo dicit qꝛ in cauſa criminali liberali et matrimo- niali arbitri nequeunt aſſumi. qꝛ maiores exigunt iudices

De restitutiōibus i integrū i vi. et cle

Beneficio

Restitutio denegata semel ecclesie vel terius sibi non conceditur nisi ex nova causa. restituitur tamē ad appellandum contra sententiam denegatiōis

Nota gl. que inter cetera dicit q̄ sententia arbitri non infamat.

Titulus de restitutionibus in integrum si. vi.

Ecclēsia

Ecclesia post quadrienniū nō admittitur ad petendum restitutōem cōtra sententiam vel contractum nisi ratio nabiliter aliqua causa suadeat. **Nota** glo. in verbo contractū que dicit prelato iurante ecclesiam restitui minore xxv. annis tamen iurante nō ita restitui tex. in aut. sacramenta. l. si aduer. ven.

Si aduersus

Ecclesia contra confessionē qua lesa fuerit admittitur infra quadrienniū per beneficium restitutionis in integrum postea non nisi p̄ viā iuris.

Titulus de restitutionibus in integrum in Cle.

Ab ecclesia

Ecclesia probans se lesam per lapsū temporis ad id tempus tātum restituitur et infra quadrienniū a tēpo re lesionis etc.

Titulus de alienatiōe iudi. causa mutan. facta.

Ex quorundam

Qui causa mutandi iudicij possessio nē cōmutat super qua conveniri debeat. tā ille qui recipit q̄ qui commutat p̄ eadēz potest lrās cōueniri **Nota**

ta glo. que ē notabilis et docet quādo res dicatur litigiosa. et de illis q̄ duriores constituunt aduersarios

Ex parte scabinorum

Si in clericum a laico cōtra laicum fiat cessio cā coram ecclesiastico iudice non tractatur. **Uide** gl. q̄ ē notabilis et notat cessiones eē odiosas et q̄ clerici illis intendere non debent. et q̄ iactura cause affici debent

Titulus de arbitris

Sane et infra

In impari numero arbitrorū debet fieri cōpromissum. **Nota** glo. que dicit q̄ hoīes faciles sunt ad dissentiendum. et alle. concor.

Non sine multa

Arbitriū simoniacū et dolosum nullius est momenti. **Nota** hic gl. q̄ i arbitrio p̄t interuenire iuramentū **Itē** q̄ iniquo arbitrio nō est standū **Itē** q̄ pauper raro auditur in iusticia

Peruenit ad nos

Nō possunt p̄ arbitriū spūalia laico ad iudicari tenenda auctoritate sua **Nota** glo. que dicit q̄ interest ecclesie ne sumptibus vexet. et alle. ff. d. minor. l. minor xxv. annis

Dilecti filii

In mulierē rōe cōsuetudinis iudicāte p̄nt psone ecclesiastice de reb' cōpromittere temporalibus. **Nota** gl. que docet qualia mulieres possūt exercere **Et** q̄n pena in cōpromisso adiecta peti potest.

Cum tempore

Arbitriū nō valet vel nō tenet quatenus libertas ecclē ledi posset. **Nota** hic q̄ arbitriū in pte tenet et in pte nō tenet. **Nota** q̄ in causa libertatis arbiter non interuenit

Liber primus

Cum dilectus filius
Coram arbitris non potest fieri re-
conuentio. Nota hic glosam p̄nam
que ponit casus in quibus reconuē-
tio non habet locum quia in crimini-
bus non habet locū et in spolio. Et
de glo. que est multum notabilis. qz
ponit quomodo differunt arbitrius
et iudicium. et conueniunt

Cum olim
In delegatos a papa cōpromittit et
eorum arbitrii in papa interpretat.
Nota glo. que solet ad hoc allegari
q̄ nullus ex consilio obligatur sequi
illud. Item dicit glo. sufficit ita scri-
ptum esse.

Contingit
De spiritualibus in laicum compro-
mitti non potest. Nota glo. que in
hoc est notabilis q̄ laicus nullo mo-
do potest disponere siue cognoscere
de rebus spiritualibus quia de vni-
uersa ecclesia male iudicat qui querit
iudicium laicorum. et alle. glo.

Per tuas lr̄as
Auctoritate iudicis spiritualis p̄t in
laicos et i clericum compromitti su-
per rebus spiritualibus. Nota glo.
que tractat de procuratore qui excel-
sit fines mandati sui. Item q̄ arbitriū
approbatur silentio. x. dierum

Ex parte tua
Per mortem alterius compromittē-
tis expirat compromissum. Nota g.
que loquitur de morte litigatorum.

Exposita
Sententiam precedentem nō potest
arbitrarius immutare. Nota textus qui
dicit q̄ papa non intendit immutare
sententias tam latas neqz suscitare
litras iam sopitas et semper recurrentes

dum est ad intentionem scribentis

Innouit
Si ad sententiam arbitri electi inde-
terminate iudex partes compellat lo-
cus est appellandi. Nota glo. que di-
cit q̄ arbiter debet nominari et esse
certus. et sic etiam iudex debet eē cer-
tus et tutor

Cum a nobis
Dicitur incertorum arbitratorū bñ
tenet. sed sic non in arbitris. Nota g.
et ab. qui hic ponunt differēciam in
arbitrum et arbitratorē ic. Thomas
ponit quinqz intellectus huius. c. et
ideo Jo. an. id non summat.

Compromissum
Compromissum non extendit se ad
compromittētis heredes. nisi hoc ex-
presse in cōpromisso caueatur ic.

Titulus de arbitris li. vi.

Si ex tribus
Si ex tribus arbitris duo concordāt
in summa tenet sententia illorum. sed
si omnes discordant tenet sententia d
summa minorū.

Et questionibus
Si ex tribus arbitris vnus nolit ex-
aminando vel diffiniendo negotio
interesse duo procedere poterunt ac
si ille presens esset. circa iudices anti-
qua iura seruentur. h. d. Nota glo. q̄
est notabilis potissime ff. que docet
qualiter procedat dicti iudices col-
lega absente.